

GÜNDƏM

Azərbaycan dövlət siyasətinin mərkəzində məhz Azərbaycan vətəndaşı və onun rifahı dayanır

SƏH. 4-5

MALİYYƏ

Maliyyə Nazirliyi istiqrazlar buraxır

SƏH. 6

DÜNYA

ТОП-10 СТРАН с самым НИЗКИМ ВНЕШНИМ ДОЛГОМ

SƏH. 8

TİSADİYYAT

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

Regionların 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının icrasının ikinci ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans keçirilib

Prezident İlham Əliyevin giriş nitqi:

- Bu gün biz "Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrasını müzakirə edəcəyik. Üçüncü Proqram 2014-cü ildə qəbul edilmişdir, uğurla icra olunur. Hər il biz bu Proqramın icrasını müzakirə edirik. Gələcək fəaliyyət üçün istiqamətlər müəyyən edilir. Bir sözlə, bu Proqramın icrası çox uğurlu addımıdır və 2004-cü ildə birinci Proqram qəbul olunanda məsələ elə qoyulmuşdur ki, Azərbaycanın regionları sürətlə inkişaf etməlidir. Regionlarda infrastruktur layihələri, iş yerləri, sosial müəssisələr yaradılmalıdır ki, ölkəmizin inkişafı hərtərəfli və dayanıqlı olsun.

2015-ci ildə dünyada iqtisadi böhran daha dərinləşmişdir. Dünya iqtisadiyyatı hələ ki böhrandan çıxma bilmir. Bu yaxınlarda Davos Ümumdünya İqtisadi Forumunda iştirak edərkən bir daha bunun şahidi oldum ki, həlləlik dünya iqtisadiyyatı ağır vəziyyətdə qalacaq. Buna baxmayaraq, 2015-ci ildə Azərbaycanı bir çox məsələlər öz həllini tapmışdır. İlin əvvəlində nəzərdə tutduğumuz bütün vəzifələr icra edilmişdir. O qədər də asan olmayan geosiyasi vəziyyəti və dünya iqtisadi böhranını nəzərə alsaq, əlbəttə ki, bu, bizim böyük uğurumuzdur. Çünki bizim bölgəmizdə qanlı toqquşmalar, müharibələr davam edir, yeni qarşিদurma ocaqları yaranır. Avropada həm iqtisadi böhran yaşanır, eyni zamanda, miqrantlarla bağlı vəziyyət gərginləşir. Öz evlərini, yaxınlarını, əmlakını itirmiş insanlar Avropaya pənah gətirirlər və onları orada nələrin gözlədiyi hamımızın gözü qarşısında baş verir. Əfsuslar olsun ki, bu miqrant böhranı Avropada radikal qüvvələrin güclənməsinə gətirib çıxarır. Bu da həm Avropa üçün, həm bizim üçün, həm də dünya üçün çox böyük təhlükədir.

Azərbaycan uzun illərdir ki, dinlərarası, sivilizasiyalararası dialoqun güclənməsində öz rolunu oynayır. Ancaq əfsuslar olsun ki, biz dünya miqyasında dialoq əvəzinə qarşিদurma, anla-

şılmazlıq, ədavət görürük.

Yəni, budur iqtisadi və geosiyasi vəziyyət. Bölgədə və dünyada yaşanan bu vəziyyət əlbəttə ki, bizi narahat edir. Lakin, eyni zamanda, biz bu vəziyyətdə daha da fəal işləməliyik, öz siyasətimizi uğurla aparmalıyıq və ölkə qarşısında duran bütün vəzifələri icra etməliyik.

Hesab edirəm ki, Azərbaycan 2015-ci ildə də bütün istiqamətlər üzrə uğurlu inkişaf dinamikasını saxlaya bilmişdir. Bizim beynəlxalq nüfuzumuz böyük dərəcədə artmışdır. Keçən il mən 20 xarici səfər etmişəm - rəsmi və işgüzar səfər. Azərbaycana 15-dən çox xarici dövlət və hökumət başçısı səfər etmişdir. Bu, özlüyündə bir göstəricidir. Bu onu göstərir ki, Azərbaycan beynəlxalq aləmdə çox fəal rol oynayır və Azərbaycanı dünyada çox böyük rəğbət var. Bunu mən hər dəfə xarici səfərlərdə olarkən görürəm. Bu dəfə Davos Forumunda iştirak edərkən bir daha gördüm ki, ölkəmizin siyasətinə, mövqeyinə, prinsipiallığına, əldə edilmiş uğurlarımıza çox böyük rəğbət, hörmət var. Azərbaycan bu gün dünya miqyasında böyük hörmətə malik olan ölkədir.

Beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığımız uğurla davam edir. Üzv olduğumuz təşkilatlar çərçivəsində fəaliyyətimizi gücləndiririk. Bütün başqa təşkilatlarla da münasibətlərimizi qarşılıqlı hörmət əsasında qurmuşuq və bu münasibətləri dərinləşdirmək istəyirik. Hesab edirəm ki, 2016-cı ildə beynəlxalq təşkilatlarda fəaliyyətimiz daha da sürətlə aparılacaqdır.

Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitlik qorunur, təmin edilir. Bunun başlıca səbəbi xalq-iqtidar birliyidir. Çünki bizim siyasətimiz Azərbaycan xalqının maraqlarını müdafiə edir. Mənim üçün Azərbaycan xalqının, Azərbaycan dövlətinin maraqları hər şeydən üstündür. Gördüyümüz bütün işlərin mahiyyəti və məqsədi ondan ibarətdir ki, daha da güclü dövlət, xalqımız üçün daha da yaxşı şərait yaradaq ki, Azərbaycan xalqı rifah içində, təhlükəsizlik şərai-

tində yaşasın və inkişaf etsin.

Ona görə Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitliyin təmin olunması təbii haldır. Bir daha demək istəyirəm ki, xalqımızın milli həmrəylik, vahid amal ətrafında birləşməsi, düşünülmüş siyasət, əldə edilmiş uğurlar bu reallığı təmin edir. Baxmayaraq ki, ətraf bölgələrdə və dünyanın bir çox ölkələrində vəziyyət gərginləşir, daxili çəkişmələr, qarşıdurmalar baş verir. Belə olan vəziyyətdə əlbəttə ki, Azərbaycan nümunəsi dünya üçün də çox əhəmiyyətlidir və deyə bilərəm ki, bir çox yerlərdə Azərbaycan təcrübəsi öyrənilir.

Keçən il demokratik inkişaf istiqamətində önəmli addımlar atılmışdır. Azərbaycan demokratiya yolu ilə inamla irəliləyir. Bu, bizim şüurlu seçiminizdir. Mən tam əminəm ki, köklü iqtisadi islahatlar və iqtisadi inkişaf demokratik prosesdən ayrı təmin oluna bilməz. Ona görə Azərbaycanda siyasi və iqtisadi islahatlar paralel şəkildə aparılır və aparılacaq. Keçən ilin sonunda parlament seçkiləri də bizim demokratiyaya nə qədər sadıq olduğumuzu bir daha sübut etdi. İştirak etmiş bütün müşahidəçilərin rəyinə görə parlament seçkiləri şəffaf, ədalətli keçirilmişdir, Azərbaycan xalqının iradəsi və arzuları tam təmin edilmişdir. Seçkilərin nəticələri bizim son illər ərzində apardığımız siyasətimizə çox böyük dəstəkdir. Çünki mən bu seçkilərin nəticələrini belə qəbul edirəm: Azərbaycan xalqı bir daha bizim siyasətimizə öz böyük dəstəyini göstərmişdir. Buna görə mən Azərbaycan vətəndaşlarına minnətdaram və Azərbaycan xalqını bir daha əmin etmək istəyirəm ki, dünyada baş verən bütün hadisələrə, böhranlara baxmayaraq, Azərbaycan bundan sonra da inamla inkişaf edəcəkdir.

Keçən il bizim iqtisadi inkişafımız təmin edilmişdir. Baxmayaraq ki, əvvəlki illərlə müqayisədə ümumi daxili məhsulun artması o qədər də böyük rəqəmlərlə ölçülmür, cəmi 1,1 faiz artmışdır. Ancaq indiki vəziyyətdə neftin

Prezident İlham Əliyev konfransda iştirak edib

Yanvarın 26-da "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrasının ikinci ilinin yekunlarına həsr olunan konfrans keçirilib. Dövlətimizin başçısı konfransda giriş nitqi söyləyib.

qiymətinin dörd dəfə düşməsinə nəzərə alaraq, hesab edirəm ki, bu, müsbət nəticədir. Ən müsbət nəticə isə ondan ibarətdir ki, qeyri-neft sənayemiz 8,4 faiz artmışdır. Bax, budur, əsas göstərici. Çünki bu, onu göstərir ki, ölkəmizdə aparılan sənayeləşmə siyasəti öz bəhrəsini verir.

Kənd təsərrüfatı, - bu sahəyə də son vaxtlar xüsusi diqqət göstərilir, - 6,6 faiz artmışdır. Yəni, budur əsas göstəricilərimiz. Bu, onu göstərir ki, hətta böhranlı illərdə də biz inkişaf edirik, edəcəyik. Bu il icra ediləcək layihələr, - bu barədə hələ biz danışıacağıq, - imkan verəcək ki, 2016-cı ildə də ölkə iqtisadiyyatı inkişaf etsin, yeni iş yerləri, sənaye müəssisələri yaradılsın və biz bu dinamikanı nəinki saxlaya, hətta sürətləndirə bilək.

2015-ci il enerji sektorunda yaddaqaalan il olmuşdur. "Cənub" qaz dəhlizinin icrası istiqamətində çox önəmli addımlar atılmışdır. Bildiyiniz kimi, ilin əvvəlində "Cənub" qaz dəhlizinin Məşvərət Şurasının Bakıda birinci iclası keçirilmişdir. Tədbirdə bu dəhlizin icrasında iştirakçı olan ölkələrin yüksək vəzifəli şəxsləri iştirak etdirdilər. Konkret proqram təsdiq olunmuşdur. Birgə Bəyannamə qəbul edilmişdir ki, orada da Azərbaycanın bu dəhlizin reallaşmasında xüsusi və aparıcı rolu qeyd edilmişdir. "Cənub" qaz dəhlizi Avropa üçün enerji təhlükəsizliyi layihəsidir. Bizim üçün isə bu dəhlizin reallaşması əlavə siyasi, maliyyə, iqtisadi imkanları yaradacaqdır. İmkan verəcək ki, bizim zəngin qaz resurslarımızı dünya bazarlarına bundan sonra onilliklər ərzində ixrac edilsin. Bu da həm bizə iqtisadi mənfəət gətirəcək, valyuta axını təmin ediləcək və bizim dayanıqlı inkişafımız daha da möhkəm olacaqdır.

Bu il "Cənub" qaz dəhlizinin icrası ilə bağlı əlavə tədbirlər görülcək. Bildiyiniz kimi, "Cənub" qaz dəhlizi dörd layihədən ibarətdir - "Şahdəniz", Cənubi Qafqaz kəməri, TANAP, TAP. Hər bir layihə üzrə işlər uğurla icra edilir.

Keçən il Azərbaycan özünü dünyaya çox güclü tranzit ölkəsi kimi təqdim edə bilmişdir. Bildiyiniz kimi, nəqliyyat infrastrukturuna qoyulan sərmayə bu imkanları yaradır. Bu gün Şərqdən Qərbə, Şimaldan Cənuba gedən yollar Azərbaycandan keçir. Bu da dünya üçün yenilikdir. Bunu biz yaratmışıq. Sərmayələri qoymaqla, gözəl biznes mühitini yaratmaqla biz Azərbaycanı əvəzolunmaz nəqliyyat mərkəzinə çeviririk. Keçən il və bu il bu istiqamətdə çox önəmli addımlar atılmışdır. Artıq nəinki Orta Asiyadan, hətta Çindən, Cənubi Koreyadan Avropaya Azərbaycan ərazisindən yüklər getməyə başlamışdır.

Eyni zamanda, biz tarixdə ilk dəfə bu tarixi "İpək Yolu"nu bərpa edirik. Bununla bərabər, ilk dəfə olaraq Avropadan Asiyaya, yəni, Ukraynadan Çinə yüklər Azərbaycan ərazisindən getməyə başlamışdır. Əvvəlki il-

lərdə Türkiyədən Orta Asiyaya Gürcüstan və Rusiya ərazilərindən gedən yüklər indi Asiyaya Azərbaycan ərazisindən, Xəzər dənizi üzərindən gedir.

Yəni, bütün bu imkanları biz yaratmışıq. Əgər biz bu işlərlə məşğul olmasaydıq, bu gün Azərbaycan tranzit ölkəsi ola bilərdimi? Əgər biz təşəbbüs göstərüb 2012-ci ildə Türkiyə ilə birlikdə TANAP layihəsinə imza atmasaydıq, bu gün "Cənub" qaz dəhlizi haqqında kimsə danışa bilərdimi? Bu gün Avropanın enerji təhlükəsizliyini kimsə bizziz təmin edə bilərdimi? Bunları biz edirik. Nəyə görə? Çünki bu, bizim xalqımıza lazımdır. Bu, bizim dövlətimizi, ölkəmizi gücləndirir və bizim maraqlarımıza xidmət edir.

2015-ci ildə bütün sosial proqramlar icra edilmişdir. Mən bir daha demək istəyirəm, baxmayaraq ki, bu il də bizim maliyyə vəziyyətimiz əvvəlki illərdəki kimi deyil, bir dənə də olsun sosial proqram ixtisar edilməyəcək. Əksinə, bildiyiniz kimi, bu il məaşlar, pensiyalar, sosial müavinətlər qaldırılmışdır. Bu da bizim sosial siyasətimizin əsasını təşkil edir.

Bir sözlə, hesab edirəm ki, keçən il ölkəmiz üçün uğurlu olmuşdur. Dünya iqtisadiyyatı stress vəziyyətindədir. Neftin qiyməti dörd dəfə düşmüşdür. Biz axır qədər çalışdıq ki, manatın məzənnəsini sabit saxlayaq və buna müəyyən dərəcədə nail ola bilmişik. Ancaq neftin qiymətinin dörd dəfə aşağı düşməsi və qonşu ölkələrdə milli valyutaların 100 faizdən çox aşağı düşməsi imkan vermədi ki, biz manatın məzənnəsini istədiyimiz səviyyədə saxlaya bilək. Ancaq o da həqiqətdir ki, biz bazar iqtisadiyyatı şəraitində yaşayırıq və milli valyutamızı sünü şəkildə istədiyimiz səviyyədə saxlaya bilmişik.

Ancaq görülmüş tədbirlər nəticəsində sosial müdafiə paketinin təqdim edilməsi, qiymətlərə nəzarət, eyni zamanda, çox dərin iqtisadi islahatların aparılması bizə imkan verəcək ki, bu vəziyyətdən də uğurla çıxma bilək. 2016-cı il çox ciddi iqtisadi islahatlar ili olmalıdır və olacaqdır. Artıq müvafiq qərarlar qəbul edilmiş, qanunvericiliyə dəyişikliklər olunmuşdur. Mən bir neçə fərman, sərəncam imzalamışam. Əlavə sərəncamlar imzalanacaq ki, biz bu il iqtisadiyyatımızı daha da gücləndirək. Bu islahatların əsas məqsədi ondan ibarətdir ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı şəffaflığına görə dünyanın aparıcı ölkələrinin iqtisadiyyatlarından fərqlənməsin. Əminəm ki, biz bunu birgə səylərlə təmin edəcəyik.

Demək istəyirəm ki, 2004-cü ildə qəbul edilmiş regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı bütövlükdə tarixi hadisədir və tarixi nailiyyətdir. Bu illər ərzində ölkəmiz sürətlə inkişaf edib. Biz infrastruktur layihələrini icra etmişik. Bu illər ərzində - 2004-cü ildən bu günə qədər ölkəmizdə 25 elektrik stansiyası tikilmişdir. Ümumi elektrik stansiyalarının sayı 34-dür, 25-i son 12 il ərzində tikilmişdir.

2004-cü ildə rayonlarda demək olar ki, qaz yox idi. Mənim rayonlara səfərlərim zamanı insanların ən böyük arzuları ondan ibarət idi ki, xahiş edirik bizi qazla təmin edin. Amma biz özümüz-özümüzü təmin edə bil-mirdik. Biz 2007-ci ilə qədər qazı xaricdən alırdıq. Bu gün Azərbaycanda qazlaşdırma 90 faizə yaxınlaşır, bölgələrdə isə bütün şəhərlər 100 faiz qazlaşdırılıb. Hətta sovet dövründə heç vaxt qaz görməyən yerlərdə də biz qaz xətləri çəkdik. Bu gün bölgələrdə qazlaşdırma 80 faizə yaxındır.

Son 12 il ərzində on min kilometrən çox yol çəkilmişdir. Bizim bir dənə də olsun magistral yolumuz yox idi. Yəqin ki, çoxları bunu xatırlamır, hansı vəziyyətdə idi bizim yollarımız. İndi magistral yollar - şəhərləri, başqa ölkələri birləşdirən yollar çəkilib və çəkilir, kənd yolları on min kilometrdir. Hesab edirəm bu il kənd yollarının çəkilişi üçün əlavə vəsait ayrılmalıdır ki, biz bu proqramı təxirə salmayaq.

İcməli su layihələri bir çox şəhərlərdə artıq icra edilib, 24 saat fasiləsiz təmiz, beynəlxalq standartlara, Dünya Səhiyyə Təşkilatının standartlarına uyğun içməli su verilir. Bu layihələr davam edir, davam edəcəkdir. Bütün şəhərlərdə əhaliyə 24 saat fasiləsiz, təmiz içməli su verilməlidir. Bununla bərabər, çaylar boyu yerləşən kəndlərdə təmizləyici qurğular yaradılmışdır. Yarım milyon insan bax o imkanlardan istifadə edir. Əvvəllər onlar çaylardan, kanallardan su içirdilər.

Budur gördüyümüz işlər. Sosial sahədə nə qədər böyük işlər görüldü. Sosial infrastruktur yaradılıb. 12 il ərzində üç minə yaxın məktəb, 600-ə yaxın xəstəxana tikilib, təmir edilib. Cəmi məktəblərimizin sayı təqribən 5 minə yaxındır, üç mini 12 ildə tikilib. Bölgələrdə 41 Olimpiya Mərkəzi tikilib. Hələ mən Bakını demirəm. Bakı artıq Avropa Oyunlarına ən yüksək səviyyədə ev sahibliyi edibdir.

Maaşlar təxminən beş dəfə, pensiyalar yeddi dəfə artıb. 89 köçkün qəsəbəsi tikilmişdir, 225 min insan yeni evlərə, mənzillərə köçürülmüşdür. Hesab edin ki, böyük bir şəhər tikmişik, yaratmışıq.

Digər istiqamətlər üzrə də nəticələr çox müsbətdir. Biz sahibkarlığın inkişafına böyük dəstək vermişik. Güzəştli şərtlərlə 1,7 milyard manat kreditlər verilmişdir. Əgər biz bu ilə də nəzərə alsaq 2 milyard manat təşkil edəcəkdir. Azərbaycana 200 milyard manat sərmayə qoyulmuşdur. Onun yarısı xarici sərmayədir. Əgər biz sabitliyi, inkişafı, gözəl biznes və investisiya mühitini yaratmasaydıq, hansı xarici şirkət buraya sərmayə qoya bilirdi? İndi sabitliyi pozulmuş ölkələrə baxın, heç kimsə sərmayə qoyur?! Qoy-mur və təbiidir, kim risk edəcək! Biz indi özümüz, - indi bizim vəsaitimiz var, - gedib haradasa sabitliyi olmayan ölkəyə sərmayə qoya bilərikmi? Əlbəttə ki, yox.

SƏH. 2

Regionların 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının icrasının ikinci ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans keçirilib

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Ona görə bütün bunları biz yaratmalı idik. Azərbaycan xalqının xoşbəxtliyi ondan ibarətdir ki, 1993-cü ildə ulu öndər Heydər Əliyev xalqın tələbi ilə hakimiyyətə gəldi, bütün xoşagəlməz proseslərə, vətəndaş müharibəsinə son qoydu, siyasi, iqtisadi islahatlara start verdi və ölkə 1996-cı ildən sonra yavaş-yavaş inkişaf etməyə başladı. 1996-cı ilə qədər sabitləşmə dövrü gediirdi. Baxın, əvvəlki rəhbərlik

Azərbaycanı hansı vəziyyətə qoymuşdu. Hətta ulu öndər Heydər Əliyev üçün təxminən üç il vaxt lazım idi ki, vəziyyət sabitləşsin və biz inkişafa qədəm qoysaq.

Bu gün Azərbaycan dünya miqyasında seçilmiş ölkələrdəndir, ləyaqətli ölkədir, müstəqil siyasət aparan ölkədir. Bizim gücümüzün mənbəyi Azərbaycan xalqıdır və güclü iqtisadiyyatdır. Çünki əgər biz iqtisadi müstəqilliyi təmin etməsəydik, başqa ölkələrdən asılı vəziyyətə düşə bilərdik və

düşəcəkdik. Necə ki, indi biz bəzi ölkələri görürük. Əgər özü-özünü təmin edə bilmirsə, bunun başqa yolu yoxdur, gərək başqasının iradəsi ilə hərəkət etsin.

Biz özümüz-özümüzü təmin edirik. Düzdür, keçən il çətin il olmuşdur. Amma nə olar, biz çətinliklə də üzləşməliyik. 1990-cı illərdən çətin dövr olmamışdır. Olur, indi dünya iqtisadiyyatı dövrü xarakter daşıyır. Biz uzun illər ərzində yüksələn xətlə getmişik. İndi dünya iqtisadiyyatında bizdən asılı olmayan sə-

bəblərə görə tənəzzül yaşanır. Biz də dünya iqtisadiyyatının bir parçasıyıq. Biz axı özümüzü dünya birliyindən, iqtisadiyyatından təcrid etməmişik. Biz inteqrasiya etmişik, açıq bazar siyasəti, liberal iqtisadi siyasət aparırıq. Ona görə bizə də təsir edir. Eybi yoxdur, biz inamla inkişaf edəcəyik. Biz qarşıda duran bütün vəzifələri icra etməliyik.

Yenə də demək istəyirəm ki, son 12 il ərzində biz böyük, şərəfli yol keçmişik. Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum layihələrini

icra etmişik. Bakı-Tbilisi-Qars layihəsi bu il başa çatır.

Azərbaycan bu illər ərzində kosmik dövlətə çevrilib. Təsəvvür edin, Azərbaycan kosmik dövlətə çevrilir. Kosmik sənayenin, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı bizim üçün prioritet məsələlərdən biridir.

Azərbaycan bu illər ərzində dünyada multikulturalizmin inkişafına çox böyük töhfələr vermişdir. Təsədüfi deyil ki, bu il Bakıda Sivilizasiyalar Alyansının VII Qlobal

Forumu keçiriləcəkdir. Bu, qlobal forumdur, BMT-nin himayəsi altında keçiriləcəkdir. Budur bizim uğurlarımız, töhfəmiz, reallıqlarımız. Əminəm ki, bu il biz uğurlu inkişafı təmin edəcəyik. Baxmaya-raq ki, son 12 il ərzində bir milyon 500 min yeni iş yeri açılmışdır, yenə də iş yerlərinin açılmasına ehtiyac var, bu barədə da danışacağıq. Əminəm ki, 2016-cı ildə regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı uğurla icra ediləcəkdir.

Prezident İlham Əliyevin yekun nitqi

- Bu gün daha çox sahibkarlara şərait yaradıldı ki, onlar öz sözlərini desinlər. Dövlət məmurlarının öz sözlərini deməyə daha da geniş imkanları var. Ona görə, mən istədim ki, bu gün bütün bölgələri təmsil edən sahibkarlar çıxış etsinlər. Həm görülmüş işlərlə bağlı məlumat versinlər, eyni zamanda, onları narahat edən problemlər də müzakirə mövzusunə çevrilsin.

Bu gün fasilədən sonra nazirlər, dövlət məmurları, icra hakimiyyəti başçıları və sahibkarlar bölmələrdə öz işlərini davam etdirəcəklər. Əminəm ki, orada müzakirə ediləcək məsələlər əhəmiyyətli olacaq və müzakirə nəticəsində konkret təkliflər də irəli sürülməlidir.

Sahibkarlığın inkişafı üçün çox işlər görülmüşdür. Bu gün Azərbaycan iqtisadiyyatının böyük hissəsi - 80 faizdən çoxu özəl sektorda formalaşır. Bu, son illər ərzində görülmüş işlərin nəticəsidir. Ancaq yeni dövr, yeni vəziyyət yeni yanaşmalar tələb edir. Ona görə indiki şəraitdə sahibkarlığı daha da genişləndirmək, sahibkarlara daha da yaxşı şərait yaratmaq, yerli istehsalı sürətləndirmək üçün əlavə tədbirlər görülməlidir. Mən artıq müvafiq dövlət qurumlarına göstəriş vermişəm. Ancaq çox istəyirəm ki, yerlərdən sahibkarlar özləri də o problemləri dila götürsünlər, ortaya qoysunlar ki, onlar tezliklə öz həllini tapsın.

Bu ilin planları ilə bağlı ilk növbədə demək istəyirəm ki, bütün sosial proqramlar tam icra ediləcək. Bildiyiniz kimi, məaşlar, pensiyalar və sosial müavinətlər qaldırıldı. Sosial müdafiə bizim siyasətimizin əsas istiqamətlərindən biridir. Azərbaycan bazar iqtisadiyyatına sadıqdir. Bazar iqtisadiyyatı Azərbaycanda uğurla inkişaf edir. Ancaq islahatları apararkən biz hər zaman sosial məsələləri yadda saxlamalıyıq. Unutmamalıyıq ki, biz xalq üçün çalışırıq. Bizim siyasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Onun problemlərini biz həll etməliyik. Ona görə, bizim bütün səylərimiz, o cümlədən iqtisadi inkişaf bu məqsədə qulluq etməlidir. Ona görə, Azərbaycanda güclü sosial siyasət aparılır, aparılacaq və imkan daxilində bütün sosial proqramlar daha da geniş şəkildə icra ediləcək.

Bu il regionlarda nəzərdə tutulan bütün infrastruktur layihələri icra edilməlidir. Bir çox layihələr artıq icra edilibmişdir. Mən giriş sözümdə bu barədə öz fikirlərimi dedim, amma hələ ki, elektrik enerjisi, qazlaşdırma, xüsusilə kənd yollarının tikintisi ilə bağlı görüləsi işlər də çoxdur. Mən hesab edirəm ki, bu il kənd yollarının tikintisinə əlavə böyük vəsait ayrılmalıdır. Çünki ilk növbədə buna ehtiyac var. Yerlərdən təkliflər irəli sürülür. Eyni zamanda, bu, bölgələrdə insanları bu işlərə cəlb edəcək və olan işsizliyi də aradan götürəcək. Biz son illər ərzində işsizliyə qarşı çox fəal işləmişik. Bunun nəticəsidir ki, Azərbaycanda işsizlik son illər ərzində beş faizə düşmüşdür. Bu, doğrudan da bizim tarixi nailiyyətimizdir. İşsizlik ilə bərabər, həmçinin yoxsulluq da beş faizə düşmüşdür. Ancaq indiki şəraitdə işsizlik arta bilər və artır. Düzündür, yeni iş yerləri açılır və iş yerləri bağlanır. Məsələn, artıq keçən il 80 mindən çox daimi iş yeri açılmışdır, 40 min iş yeri bağlanmışdır. Biz bu il də bu statistikanı düzgün aparmalıyıq. O yerlərdə, o bölgələrdə ki, iş yerləri bağlanır, orada daha da böyük həcmdə işlər getməlidir. Həm dövlət qurumları, eyni zamanda, özəl sektor da bu məsələni diqqətdə saxlamalıdır.

Kənd yollarının tikintisi isə bu istiqamətdə çox önəmli addımdır, iki

məqsədi güdür - həm infrastruktur yaxşılaşır, həm insanlar işə cəlb olunur. Kənd yollarının tikintisində bizim xarici komponentə heç bir ehtiyacımız yoxdur. Lazım olan bütün mal-materiallar Azərbaycanda istehsal edilir. Kənd yollarının tikintisində valyuta komponenti yoxdur. Bu da indiki şəraitdə çox önəmli amildir.

İcməli su layihələri də icra edilməlidir. Bu layihələr insanları icməli su ilə təmin edəcək və edir, yeni iş yerlərinin yaradılmasına gətirib çıxaracaq. Biz icməli su layihələrinin icrasında da bu işləri daxili istehsal təmin edirik. Son illər ərzində daxili istehsal verdimiz diqqət, qoyduğumuz sərmayə, bax, indi bu reallığı təmin edir. Əgər biz bunu etməsəydik indi idxaldan daha da çox asılı vəziyyətə olacaqdıq. Mən bu barədə hələ danışacağam. Ona görə, infrastruktur layihələri icra edilməlidir. Bəziləri hesab edir ki, neftin qiymətinin 4 dəfə düşməsi ilə bağlı biz xərcləri daha da ixtisar etməliyik. Təbii ki, bu, belədir. Ancaq hesab edirəm ki, biz 2016-cı ildə infrastruktur və biznes layihələrini icra etməklə ölkəmizə daha da böyük dinamizm verə bilirik və biz bunu edəcəyik.

Son illər ərzində 1500-ə yaxın subartezian quyu su qazılmışdır. Keçən ilin sonunda bu məqsədlər üçün Prezidentin ehtiyat fondundan əlavə 10 milyon manat ayrılmışdır. Ola bilər ki, il ərzində əlavə vəsait ayrılacaq. Subartezian quyularının qazılması prosesi davam etdirilməlidir.

Sosial infrastruktur layihələri icra ediləcək. Həm Bakıda, həm böyük və həm də kiçik şəhərlərdə məktəblərin, tibb mərkəzlərinin, xüsusilə uşaq bağçalarının tikintisinə böyük ehtiyac var.

Yeni iş yerlərinin yaradılması bu il xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Çünki qeyd etdiyim kimi, bəzi iş yerləri bağlanır. Son 12 il ərzində 1 milyon 500 min iş yeri yaradılmışdır. Onlardan 1 milyon daimi iş yeridir. Ancaq bu illər ərzində Azərbaycan əhalisi artmışdır. Bu, bizim böyük üstünlüyümüzdür və inkişafın əlamətidir. Əgər o artım dinamikasına nəzər salsanız görürsünüz ki, sürətli inkişaf dövründə əhali daha da çox artır. Bu, üstünlükdür, amma, eyni zamanda, - mən bunu artıq neçə dəfə demişəm, - bu, bizi daha da fəal işləməyə çağırır. Çünki artan əhali artan iş yerləri deməkdir. Bir milyon daimi iş yeri yaradılıb, bir milyon 300 min əhali artıb. Bu, yeni məktəblər, yeni uşaq bağçaları, yeni yolların çəkilməsi deməkdir.

Şəhərsalma işi daha da düşünülmüş şəkildə aparılmalıdır. Bizim şəhərlərimiz böyüyür. Şəhər infrastrukturunu buna uyğun şəkildə qurulmalıdır. Məsələn, bizim bütün icməli su layihələrinin icrasına əhalinin 2030-cu ilədək mümkün olan artımı nəzərdə tutulur. Yəni, biz iş yerlərinin yaradılması ilə daim məşğul olmalıyıq. Əlbəttə, biz fəxr edirik ki, qısa müddət ərzində 1 milyon daimi iş yeri açılmışdır. Ancaq əhali də artır. Ona görə, hansı sahələrdə iş yerləri yaradılmalıdır? Bizim əmək resurslarımız kifayət qədər böyükdür.

Həmişə belə olub. Sovet dövründə də belə olub, bu gün də belədir.

Ona görə bu, çox ciddi məsələdir. Mən çox şadam ki, əhali artır. Bəlkə də bunun ən böyük tərəfdarı mənim. Ancaq iqtisadiyyat, infrastruktur, iş yerləri buna uyğun şəkildə artmalıdır. Ona görə, hökumət bu məsələlərlə bağlı ciddi işləməli-

dir. Uzunmüddətli konkret plan tərtib edilməlidir ki, əmək resurslarının işlə təmin edilməsi üçün hansı addımlar atılmalıdır.

İndiki şəraiti nəzərə alaraq hesab edirəm ki, sahibkarlar da yeni iş yerlərinin yaradılması istiqamətində əlavə tədbirlər görə bilərlər. Mənə verilən məlumata görə, son 12 il ərzində Azərbaycanda 70 mindən çox müəssisə yaradılmışdır və ümumiyyətlə, müəssisələrin sayı 100 minə yaxındır. Onların içində əlbəttə ki, böyük və kiçik müəssisələr var. Ancaq hesab edirəm ki, əgər iş adamları bu məsələyə sosial məsuliyyət nöqteyi-nəzərdən yanaşsalar və işsiz qalan insanları işə götürsələr, yaxud da ki, ixtisar etmək istədikləri insanları ixtisar etməsələr onlar ümumi işimizə töhfə verərlər. Çünki bu, sosial məsuliyyətdir. Bu, bizim ümumi işimizdir. Bununla bərabər, artıq mən Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə və Azərbaycan dövlət şirkətlərinə tapşırıq vermişəm ki, birgə işləsinlər. Məşğulluq idarələrinə müraciət edən insanları işlə təmin etmək üçün dövlət şirkətlərində yeni vakansiyalar açılmalıdır. Əlbəttə, bir daha demək istəyirəm ki, biz bazar iqtisadiyyatı şəraitində yaşayırıq və bu prinsipdən dönməyəcəyik. Hamımız yaxşı başa düşürük ki, bazar özü hər şeyi tənzimləməlidir, bu və digər şirkətdə nə qədər insan işləməlidir, nə qədər məhsul istehsal edilməlidir. Ancaq hesab edirəm ki, müvəqqəti, yaxud da ki, daimi iş yerlərinin açılması prosesi mütləq başlanmalıdır. Bakıda və bütün bölgələrdə dövlət şirkətləri Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ilə birlikdə nümunə göstərməlidirlər. İşi itirən insanlar o idarələrə müraciət etsinlər və əminəm ki, onları işlə təmin etmək üçün bizdə imkanlar olacaqdır. Ona görə, ilk növbədə dövlət şirkətləri bunu etməlidirlər. Özəl sektor bu amili nəzərə alsın. Xüsusilə, nəzərə alsaq ki, dövlət sahibkarlığın inkişafına bu qədər kömək göstərir, həm siyasi, həm metodoloji dəstək verir. İqtisadiyyat Nazirliyi bütün layihələr üzrə biznes planlar hazırlayır, maliyyə dəstəyi verir. Son 12 il ərzində sahibkarlara güzəştli şərtlərlə 1 milyard 700 milyon manat kredit verilmişdir. Bu il nəzərə alsaq 2 milyard manat edir. Yəni, bu, dövlət dəstəyidir. Ona görə, sahibkarlar da həm iş yerləri yaratmalıdırlar, öz istehsal sahələrini genişləndirməlidirlər, həm də fəaliyyət göstərdikləri bölgələrdə sosial məsuliyyəti hiss etməlidirlər.

Azərbaycanda biznes mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində işlər aparılır, müvafiq göstərişlər, tapşırıqlar, sərəncamlar verilmişdir. Bu sahə mütləq daim diqqət mərkəzində olmalıdır. Beynəlxalq maliyyə qurumları bu istiqamətdə apardığımız fəaliyyəti yüksək qiymətləndirir, Dünya Bankı "Doing Business" hesabatında Azərbaycanı yüksək yerlərə layiq görür. Davos Dünya İqtisadi Forumu ölkə iqtisadiyyatlarının rəqəbat qabiliyyətinə görə Azərbaycanı 40-cı yerə layiq görmüşdür. Biz dünya miqyasında 40-cı yerdə, MDB məkanında birinci yerdəyik.

Ona görə, biznes, investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması, iqtisadi, maliyyə sektorlarının, vergi, gömrük orqanlarının tam şəffaflaşması, vergi bazasının genişləndirilməsi, uçotun, statistikanın düzgün aparılması - bax, bütün bunlar çox vacib olan məsələlərdir. Deyə bilmərəm ki, bu məsələlərin həllində biz istədiyimizə nail ola bilməmişik. Yox, hələ ki, görüləsi işlər çoxdur. Qüsurlar var, onlar aradan götürüldür, götürülməlidir. 2016-cı il bu istiqamətdə həlledici rol oynayaçaqdır. 2016-cı ildə biz bütün mə-

liyyə-iqtisadi sistemimizi inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsinə əsasən təşkil etməliyik. Burada əlbəttə ki, uçot və statistika xüsusi yer tutur. Bizim statistikamız da aparıcı ölkələrin statistikasına xas olan bütün əlamətləri özümdə ehtiva etməlidir. Çünki əsas budur, məlumatdır. Biz dəqiq bilməliyik harada nə işlər görüldür, hansı məhsullar istehsal olunur. Əgər belə olmasa, gələcək fəaliyyətimizi planlaşdırmaq çətin olacaqdır.

Biz mütləq daxili bazarımızı, yerli istehsalı qorumalıyıq, bununla bərabər, inhisarçılığa yol verməməliyik. Bu da çox ciddi məsələdir. Çünki, əlbəttə, mən çox istəyirəm ki, Azərbaycan məhsulları daha da çox istehsal olunsun, biz idxaldan asılılığı daha da azaldıq, iş yerləri yaradılsın, ixrac qabiliyyətli məhsullar istehsal edək. Ancaq bununla bərabər, əgər biz idxal mallarına süni əngəllər qoysaq, bu zaman rəqəbat olmayacaq. Amma rəqəbat əsasdır. Hər bir ölkənin inkişafı üçün azad, ədalətli, sərbəst rəqəbat əsas şərtdir. Ona görə, burada iki amil nəzərə alınmalıdır. Həm qiymətlərin tənzimlənməsi, bütün süni maneələr, idxal qarşısında duran maneələr aradan götürülməlidir, eyni zamanda, daxili istehsal qorunmalıdır. Ona görə, müvafiq qurumlar çox fəal işləməlidirlər ki, bu iki amili təmin etsinlər. Yerli istehsal, idxaldan asılılığın azaldılması bizim gələcək dayanıqlı inkişafımızın əsas məsələsidir. Ancaq, eyni zamanda, inhisarçılığa da yol vermək olmaz. Bəzi hallarda bizdə təbii inhisarçılıq vardır. Çünki bazar o qədər də böyük deyil. Hər hansı bir, ya iki böyük müəssisə görürsən ki, bütün bazarı öz əlinə götürür. Burada əlbəttə ki, Antiinhisar Xidmətinin rolu xüsusilə əhəmiyyətlidir. Biz elə etməliyik ki, sərbəst rəqəbatə mane olan bütün amillər aradan götürülsün.

İnvestisiyaların təşviqi sistemi artıq yaradılıb, tətbiq edilir. Müvafiq qərarlar qəbul edilmişdir. Biz xarici investisiyaları daha da çox cəlb etməliyik. İnvestisiyaların təşviqi məsələsi burada mühüm rol oynayır. Bütövlükdə deyə bilərəm ki, Azərbaycanda investisiya iqlimi müsbətdir. Əgər belə olmasaydı xarici firmalar Azərbaycana 100 milyard dollar investisiya qoymazdılar. Biz isə çalışmalıyıq ki, indi xarici sərmayəni qeyri-neft sektoruna, ixrac-yönümlü məhsulların istehsalına yönəldək. Eyni zamanda, artıq ixrac stimullaşdırılması üçün konkret addımlar atılıb. Mənim tərəfimdən müvafiq qərarlar verilib və artıq

Azərbaycanda ixracın təşviqi sistemi yaradılır. Biz keçmişdə bu barədə çox danışmışıq. Ancaq bu gün artıq biz bunu etməliyik, edirik. Burada da biz bu yolu keçən ölkələrin təcrübəsinə mütləq nəzər yetirməliyik və ən müsbət təcrübəni tətbiq etməliyik.

Azərbaycanda rəqəbatqabiliyyətli məhsul istehsal edən, bunu dünya bazarına çıxaran sahibkarlara dövlət tərəfindən güzəştlər edilməlidir. İndi İqtisadiyyat Nazirliyi bu məsələlərlə bağlı işləyir və hesab edirəm ki, sahibkarlar da bugünkü konfransda bu məsələ ilə bağlı öz təkliflərini verməlidirlər.

Mən artıq bəyan etmişəm, bir daha demək istəyirəm ki, Azərbaycan genişnişmiş və özəlləşdirmə proqramı icra edəcəkdir. Buna böyük ehtiyac var. İlk növbədə, bu, ölkəmizə əlavə sərmayə, valyuta gətirəcək. Digər tərəfdən, biz işləməyən müəssisələri canlandıracağıq. Elə müəssisələr var ki, artıq 20 ildir dayanıb, qapısı qfıllanıb, yarıdağılmış, yaxud dağılmış vəziyyətdədir və onlar nədənsə özəlləşdirməyə çıxarılmır.

İlk növbədə, ciddi təhlil aparılmalıdır. Hansı müəssisələr ilk növbədə özəlləşməyə aça bilər və özəlləşdirmə nəticəsində ölkə iqtisadiyyatı hansı dividendlər götürəcək. Əlbəttə, hər bir özəlləşdirilən müəssisənin gələcək fəaliyyəti ilə bağlı biznes plan təqdim edilməlidir. Belə çıxmasın ki, kimsə gəldi özəlləşdirdi, yenə də o müəssisə belə bağlı vəziyyətdə qalacaq. Biznes plan, öhdəlik, məsuliyyət - bütün bunlar nəzərə alınmalıdır. Genişnişmiş və özəlləşdirməni aparmaq üçün bizə mütləq yüksək nüfuza malik olan beynəlxalq məsləhətçi şirkətlər lazımdır. Onlara da müraciət etmək lazımdır. Mən Davos Forumu çərçivəsində artıq bu barədə də danışdıqlar aparmışam. Müəyyən təkliflər var. Mütləq onlar gəlib bizə həm məsləhət versinlər, kömək göstərsinlər, həm də yaxşı mənada nəzərat etsinlər. Aparılacaq özəlləşdirmə şəffaf olmalıdır, Azərbaycan dövlətinin maraqları maksimum təmin edilməlidir.

Bank sektorunun fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində əlavə tədbirlər görülməkdir. Əmanətlərin sığortalınnması məsələsinə baxılıb. Hesab edirəm ki, bu, dövlət tərəfindən atılan çox ciddi addımdır. Ancaq bank sektorunun sağlamlaşdırılması prosesi daha sürətlə getməlidir. Burada inkişaf üçün çox böyük imkanlar var. Tələblər, meyarlara cavab verməyən, öz fəaliyyətini qura bilməyən, böyük

nöqsanlar buraxan banklar bizim bank sektorumuzda fəaliyyət göstərə bilməz. Bu məsələ ilə bağlı bir neçə dəfə hökumət yığışıbdır, məsələ qoyulubdur. Ancaq əfsuslar olsun ki, məsələ çox ləng gedir.

Biz bank sektorunu sağlamlaşdırmalıyıq. Bu, hər bir ölkə üçün çox vacib məsələdir. Elə etməliyik ki, bank sektoru Azərbaycan iqtisadiyyatına daha da çox fayda versin, iqtisadiyyatın real sektoruna daha da çox kredit resursları təşkil etsin ki, biz işləri təkcə dövlət büdcəsi hesabına, yaxud da ki, sahibkarların öz vəsaiti hesabına görməyək. Bank sektoru da burada çox ciddi alət, daha fəal olmalıdır. Ona görə bank sektorunun sağlamlaşdırılmasına Azərbaycan dövləti kömək göstərir və bu istiqamətdə islahatlar daha da sürətlə getməlidir.

Qeyd etdiyim kimi, qeyri-neft sənayesi sürətlə artmışdır - 8,4 faiz. Azərbaycanda sənayeləşmə prosesi gedir. Texnoparklar yaradılır, sənaye klasterləri yaradılmışdır. Mən artıq göstəriş vermişdim ki, hər bir rayonda sənaye zonaları yaradılsın. Ancaq bu proses ləng gedir. Burada oturan bütün şəhər, rayon icra başçıları da bu işlərdə daha fəal olmalıdırlar. Onlar, İqtisadiyyat Nazirliyi və sahibkarlar bu işi görməlidirlər. Bu gün fasilədən sonra bu məsələ mütləq müzakirə edilməlidir. Hər bir rayondan ayrılacaq sahələrlə bağlı konkret təkliflər verilməlidir. İcra başçıları özləri bu işlərə çox ciddi fikir verməlidirlər. Ümumiyyətlə, bölgələrimizə investisiya axını daha çox Azərbaycan dövləti, sahibkarlar təşkil edirdi. Hesab edirəm ki, yerli icra hakimiyyəti orqanları bu işlərdə daha da fəal olmalıdırlar. Onların fəaliyyətinə veriləcək qiymət böyük dərəcədə bu amildən asılı olacaq: nə qədər investisiya cəlb etmisən, sahibkarlara nə qədər şərait yaratmışsan, nə qədər müəssisə yaradılıb, nə qədər yeni iş yeri açılıb? Ona görə, ilk növbədə, hər bir yerdə statistika düzgün aparılmalıdır ki, burada şişirtmə olmasın. Çünki bu, elə köhnə xəstəlikdir və işlər düzgün qurulmalıdır. Ona görə bu il hər bir rayonda sənaye zonalarının yaradılması başlanmalıdır.

Ümumiyyətlə, mən bizim özümüzü qeyri-qida məhsulları ilə təmin etmə imkanlarımız haqqında bir neçə rəqəmi götürmək istəyirəm. Bu, həm görülmə işləri əks etdirir, həm də sahibkarlara, icra başçılarına, dövlət qurumlarının nümayəndələrinə bir növ yol xəritəsi olacaqdır - harada boşluqlar var və hansı işlər görülməlidir. **SƏH. 3**

Regionların 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının icrasının ikinci ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans keçirilib

(*əvvəli 2-ci səhifədə*)

Beləliklə, sement istehsalı. Biz Azərbaycanda özümüzü bu məhsulla 92 faiz səviyyəsində təmin edirik. Burada maya dəyərində idxaldan asılılıq 10 faizdir. Bu, əsas qatqlar və qablaşdırma materiallarıdır. Ona görə sement istehsalı nəinki 100 faiz, daha da çox olmalıdır. İstehsal gücümüz var, biz sementi ixrac etməliyik. Çalışmalıyıq ki, bu 10 faiz xarici komponenti də özümüz istehsal edək. Bentonit. Biz öz tələbatımızı dəfərlənə ödəyirik və böyük ixrac potensialı yaranmışdır. Karton. Özümüzü cəmi 60 faiz təmin edirik. Mütlaq yeni karton fabrikləri tikilməlidir və istehsalda biz 50 faiz xarici materiallardan asılıyıq. Bunu da tədricən aradan götürməliyik. Polietilen borular. Özümüzü 60 faiz təmin edirik. Yerli istehsalın tərkibində 70 faiz xarici komponent var. Bu da xammaldır. Əhəng. Özümüzü tam təmin etmərik, cəmi 50 faiz səviyyəsində, xarici komponent 13 faizdir. Gips - 1,6 dəfə. Yəni, həm 100 faiz təmin edirik, həm də ki, ixrac potensialı var. Ancaq istehsalda 50 faiz xarici komponentdən – qatqlar və qablaşdırma materiallarından istifadə olunur. Bu qablaşdırma materialları bütün sahələr üzrə var. Bu, nəyi göstərir? Onu göstərir ki, bu sahəyə fikir verilməmişdir. Ona görə müxtəlif qablaşdırma məmulatlarının istehsalı bu il başlamalıdır. Kərpic – özümüzü 99 faiz təmin edirik və burada cəmi 2 faiz xarici amil var. Beton tikinti blokları - özümüzü 100 faiz təmin edirik, 30 faiz xarici komponentdir. Alçıpan - özümüzü 95 faiz təmin edirik, maya dəyərinin 48 faizi xaricdən asılıdır. Burada da metal profilər əsas rol oynayır. Metal konstruksiyalar - özümüzü 40 faiz təmin edirik, elektrik kəbləri 48 faiz, elektrotexniki avadanlıqlar 62 faiz.

Yəni, bu, onu göstərir ki, son illər ərzində bu sahəyə çox böyük investisiyalar qoyulub, dövlət kömək edib, özəl sektor və böyük dərəcədə biz bu vəziyyəti yaxşılaşdırma bilmişik. Ancaq hələ görüləsi işlər çoxdur. Birinci vəziyyə, 100 faiz özümüzü təmin etmək, ikinci vəziyyə, maya dəyərində xarici asılılıq minimuma endirməkdir. Təbii ki, mən bilirəm, biz bunu 100 faiz edə bilməyəcəyik, ancaq çalışmalıyıq. Belə halda neftin qiyməti düşsə də, qalxsə da istehlak qiymətlərində heç bir dəyişikliik olmayacaqdır.

Keçən il Azərbaycanda “Kənd təsərrüfatı ili” idi. Kənd təsərrüfatı 6,6 faiz artmışdır. Bu, çox yaxşı göstəricidir. Məhsuldarlıq artmışdır, xüsusilə taxılçılıqda. İri fermer təsərrüfatlarının fəaliyyətini xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Orada məhsuldarlıq dərəcəsi çoxdur. Ona görə, bu, bir nümunədir. Biz iri fermer təsərrüfatlarının yaradılmasını bu il də davam etdirməliyik. Bu, bizə imkan verəcək ki, idxaldan asılılıq azaldaq. Ancaq biz kiçik və orta fermer təsərrüfatlarını da yaddan çıxarmamalıyıq. Onlara da daim diqqət göstərməliyik, şərait yaradılmalıdır.

Ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi bizim üçün prioritet məsələdir. Keçən il bir neçə fərman imzalanmışdır. Bu fərmanların praktik nəticələri artıq görünməkdədir. Əlavə vəsait ayrılmışdır. Bizim üçün kənd təsərrüfatı o sahədir ki, qeyri-neft ixracımız, ərzaq təhlükəsizliyini, insanları işlə təmin edəcək. Ona görə, keçən il “Kənd təsərrüfatı ili” olmuşdur. Ancaq hesab edin ki, bu il də “Kənd təsərrüfatı ili”dir. Hər il “Kənd təsərrüfatı ili” olmalıdır.

İslahatlar daha da dərinləşməlidir. Torpaq fondunun daqiq üçotu aparılmalıdır. Biz yenə də uçota gəlik. Çünki burada da bəzi hallarda uyğunsuzluq var. Vaxtilə verilmiş torpaq sahələri, real, faktiki sahələr sənədlərdə olan sahələrlə üst-üstə düşmür. İndi də bizim peyk imkanlarımız var - “Azərsky”. Mən onlara da tapşırıışam ki, mütlaq bizim bu torpaq fondumuzun daqiq üçotu aparılın. Yəni, kağızda verilir bir sahə, amma real fermer başqa sahədə işləyir. Burada biz bu uyğunsuzluğu aradan götürməliyik. Hesab edirəm ki, əlbəttə, sənədləşmə daqiq aparılmalıdır. Çünki biz indi fermerlərə deyə bilmərik ki, bu sənin sahən deyil. Harada işləyir, o da onun mülkiyyətidir. Ancaq düzgün uçot və sənədləşmə aparılmalıdır. Bu iş vaxt tələb edir. Hesab edirəm ki, bu il bu istiqamətdə ciddi

addımlar atılmalıdır. “Elektron kənd təsərrüfatı” proqramı icra edilir. Bu yaxınlarda məna məruzə edilmişdir. Biz bunu daha da geniş yaymalıyıq. Kənd təsərrüfatının inkişafı üçün biz böyük meliorasiya layihələrini icra etdik. Taxtakörpü və Şəmkirçay su anbarlarını inşa etdik. Samur-Abşeron kanalının yenidən qurulması layihəsi təmin edildi. Ceyranbatan gölünün təmizlənməsinə, müasir təmizləmə qurğularının yaradılmasına nail olduq. Yəni, biz həm içməli su, həm meliorasiya məqsədləri üçün Samur sularından istifadə edirik. Beləliklə, bizdə on

minlərlə hektar yeni torpaq sahələri suvarılacaq və tezliklə suvarılmalıdır. O sahələrdə, qərb və şimal zonalarında, - bu, Siyazan, Şabran, Xızı, Şəmkir rayonlarıdır və ətraf rayonlardır, - tezliklə yeni fermer təsərrüfatları yaradılmalıdır.

Heyvandarlığın inkişafı üçün Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yeni təkliflər irəli sürübüdr. Biz əvvəllər daha çox cins mal-qaranın alınması ilə məşğul idik. Bu, davam edir. Ancaq Azərbaycanda cinsin yaxşılaşdırılması üçün imkanlar var. Burada süni mayalanma sistemi geniş tətbiq olunmalıdır. Mənə verilən məlumata görə, bir neçə il ərzində biz tamamilə mal-qara cinsini yaxşılaşdıracağıq və beləliklə, əlavə imkanlar yaranacaqdır.

Bitkililikdə böyük inkişaf var. Keçən il kənd təsərrüfatının inkişafı daha çox bitkililiklə bağlı idi. Hesab edirəm ki, biz pambıqçılıqla daha ciddi məşğul olmalıyıq. Çünki bu, həm insanları işə cəlb edir, - pambıq tarlalarında çox insan işləyəcək, məaş alacaqdır, - eyni zamanda, bu, valyuta gətirən məhsuldu. Biz həm xam pambığı satmalıyıq, həm də ki, onu ipliyyə, daha sonra tekstilə çevirib ixrac etməliyik. Bu, mütlaq olmalıdır. Hesab edirəm ki, pambıq yığanlara verilən pul artırılmalıdır. Mənə verilən məlumata görə, indi bir kiloqram pambıq üçün insanlara 42 qəpik ödənilir. Hesab edirəm ki, bu, çox azdır. Bu, əhəmiyyətli dərəcədə qaldırılmalıdır. Pambıqçılıq sürətlə inkişaf etməlidir, həmçinin gücləndirilməlidir. Bu sahədə də bizim böyük ənənələrimiz var. Sovet dövründə nə qədər pambıq yığılırdı - 1 milyon ton. Çay, tütün. Biz bu sahələri canlandırmalıyıq.

Məndə ərzaq məhsulları ilə bağlı da buna oxşar arayış var. Mən indi onu da səsləndirəcəyəm. Ona görə səsləndirirəm ki, həm ictimaiyyət bilsin hansı nailiyyətlər var, həm də iş adamları, yerli icra orqanları bilsinlər hansı sahələrdə daha çox diqqət verilməlidir.

Beləliklə, əsas ərzaq məhsulları üzrə özünü təmin etmə və maya dəyərində idxaldan asılılıq səviyyəsinə dair məlumat: Mal əti - özümüzü 92 faiz təmin edirik. Burada maya dəyərində idxaldan asılılıq 5 faizdir. Bu, əsasən yem və dərmandır. Qoyun əti - özümüzü 99 faiz təmin edirik, maya dəyərində cəmi 2 faiz xarici amil var. Yəni də yem və dərmən. Quş əti - özümüzü 98,6 faiz təmin edirik. Son bir neçə il ərzində quş ətinin istehsalında böyük irəliləyiş var. Nəyə görə? Çünki quş fabrikləri yaradıldı. Dövlət dəstək, kredit verdi, sahibkarları bu istiqamətə yönəltdi ki, biz özümüzü quş əti ilə tam təmin edək. Biz buna artıq çatmışıq. Ancaq maya dəyə-

rində idxaldan asılılıq 65 faizdir. Nədir bu asılılıq? Qarğıdalı, soya, günəbaxan və dərmən. Sahibkarlar üçün bu, fəaliyyət meydanıdır. Qarğıdalı, soya, günəbaxan əkilməlidir. Dərman Azərbaycanda istehsal olunmalıdır. Niyə biz özümüz-özümüzü dərmanla təmin edə bilmirik? Etməliyik. Bu olsa, onda biz quş ətinə 100 faiz daxili komponent hesabına əldə edəcəyik.

Yumurtə. Özümüzü 99,6 faiz təmin edirik. Yenə də maya dəyərində 65 faiz xarici amil var. Süd və süd məhsulları. Özümüzü təmin etmə əmsalı 80 faiz-

nenti biz aşağı salaıq. Bunun üçün nə lazımdır? Aydın məsələdir, daha çox şəkər çuğunduru əkilməlidir. Bu, həm iş yerləri yaradacaq, həm xarici amildən asılılıq aradan götürüləcək.

Bitki yağları və marqarin – özümüzü 67 faiz təmin edirik. Burada da idxaldan 80 faiz asılılıq. Nədir? Xam yağ və qablaşdırma. Bizdə bitkililiyin inkişafı hesabına özümüz yerli məhsullardan daha çox yağ əldə edə bilərik. Kərə yağı – özümüzü cəmi 60 faiz təmin edirik, xarici amil 10 faizdir. Hesab edirəm ki, biz kərə yağını da Azərbaycanda

100 faiz istehsal etməliyik. Bunun üçün nə lazımdırsa, təklif verin. Makaron – özümüzü 52 faiz təmin edirik. Ancaq bu yerli istehsalın 95 faizi xaricdən gələn xammal hesabına təmin edilir. Ona görə, taxılçılığın, keyfiyyətli unun istehsalı makaron istehsalında da imkan verəcək ki, xarici amildən asılı olmaıya. Meyvə-tərəvəz şirələri – özümüzü 105 faiz təmin edirik. Meyvə-tərəvəz konservləri təxminən 90 faiz və 10 faiz xarici amildir.

Bu cədvəllər nəyi göstərir? İlk növbədə onu göstərir ki, biz son illər ərzində tarixi nailiyyətlərə imza atmışırıq. Sovet dövründə biz yağı da, əti də, südü də, pendiri də - hamısını Rusiyadan, Ukraynadan gətirirdik. İndi biz özümüzü böyük dərəcədə təmin edə bilmişik. Ona görə ki, ölkə iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi siyasəti uğurla aparılır. Ancaq, eyni zamanda, onu göstərir ki, hələ görülsə işlər çoxdur. Səsləndirdiyim bu iki cədvəl iş adamları, dövlət qurumları, yerli icra orqanları üçün əsas sənəd - yol xəritəsi olmalıdır və bunu tezliklə icra etməliyik.

Turizmin inkişafı daha sürətlə getməlidir. Xüsusilə, Avropa Oyunlarından sonra Azərbaycana dünyada maraq daha da artdı. Biz bundan istifadə etməliyik. Nə qədər çox turist gəlsə, Azərbaycanı o qədər də çox adam tanıyacaq və turistlər ölkəmizə valyuta gətirəcəklər. Son 12 il ərzində Azərbaycanda 300-ə yaxın mehmanxana tikilmişdir. Bizim indi dünyə səviyyəli kurortlarımız var – Şahdağ kurortu, Naftalan kurortu. Qəbələ beynəlxalq kurort mərkəzinə çevrilibüdr və Qalaaltı müalicəvi kurort mərkəzidir. Naxçıvanda Duzdağ kurort mərkəzi yaradılıbıdır. Sadəcə daha fəal olmalıyıq ki, turistləri cəlb edək. Burada vizaların sadələşdirilməsi işində əlavə tədbirlər görüüb ki, biz daha da çox turist axınını təmin edək. Azərbaycanın turistləri maraqlandıran ənənəvi sənət növləri də inkişaf etməlidir, o cümlədən xalçaçılıq. Bu, bizim böyük milli sərvətimizdir. Hesab edirəm ki, indi, xüsusilə kəndlərdə şərait yaradılmalıdır ki, qadınlar xalçaçılıqla məşğul olsunlar. Onlar materiallarla, dəzgahlarla, iplərlə təmin olunmalıdırlar, xalça toxusunlar, pul qazansınlar və biz bu malları da xarici bazarlara çıxara bilək.

Bu il də ekoloji tədbirlər görülməlidir. Xüsusilə ağacəkmə prosesi gedir. Ağacəkməyə insanları daha çox cəlb etmək olar, xüsusilə bölgələrdə. Burada müvəqqəti iş yerləri yaradılmalıdır. Yerli icra orqanları, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi təkliflər hazırlasınlar ki, bu il biz nə qədər ağac ədəcəyik, nə qədər insan

bu işlərə cəlb ediləcəkdir.

Bütövlükdə demək istəyirəm ki, indi - dünyada böhran yaşanan dövrdə bir çox ölkələrdə ictimai işlərə daha çox üstünlük verilir. Bizdə böhran yoxdur. Azərbaycan iqtisadiyyatı sürətlə inkişaf edir və inkişafımız dayanıqlı olacaqdır.

Ancaq mən istəyirəm ki, Azərbaycan, ümumiyyətlə, işsiz adam olmasın. Hər kəs iş tapa bilmir. Ona görə verdiyim tövsiyələr və tapşırıqlar mütlaq icra edilməlidir. Bu il biz müvəqqəti ictimai işlərə daha çox insanı cəlb etməliyik. Onlara məaş verəcək və onlar da xalq,

dövlət üçün çalışsınlar.

İstehlak qiymətlərinə nəzarət daim olmalıdır. Süni bahalaşmaya qarşı mübarizə aparılır və aparılacaq, cəza tədbirləri görüldür. Söhbət süni bahalaşmadan gedir.

Korrupsiyaya və rüşvətxorluğa qarşı mübarizə gedir, öz bəhrəsini verir. Korrupsiya böyük belədir, bütün ölkələr üçün, o cümlədən Azərbaycan üçün. Biz həm cəza tədbirlərini tətbiq edirik, inzibati addımlar atılır, həm də institusional tədbirlər görüldür. Korrupsiya, rüşvətxorluq üçün meydan daralır, yeni ictimai xidmətlər yaradılır. “ASAN xidmət” iki il ərzində artıq yeddi milyon insana xidmət göstərrib. Bu yeddi milyon insan bu iki il ərzində “ASAN xidmət”də korrupsiyanın nə olduğunu görməyib. Ancaq əvvəlki dövrlərdə hansı qəpiyə gedirdilərsə, onlardan qanuni arayısa, icazəyə və s. görə nə isə tələb olunurdu. İnstitusional tədbirlər çox səmərəlidir. Bununla bərabər, korrupsiyaya qarşı cəza tədbirləri də tətbiq ediləcək, edilir. Burada heç kimin imtiyazı əla bilməz. Heç kim toxunulmaz deyil. Son hadisələr Azərbaycanda bir daha onu göstərdi. Əgər bəzi yüksək vəzifəli şəxslər qanunu pozurlarsa, öz vəzifə borclarını yerinə yetirə bilmirlərsə onlar mütlaq cəzalandırılacaq və cəzalandırılır. Xalq da, ictimaiyyət də bunu görür. Hamı bilir, Azərbaycanda bir nəfər də olsun toxunulmaz adam yoxdur. Hamı qanun qarşısında bərabərdir.

Mən artıq qeyd etdim ki, bu il yerli icra orqanları daha çox iş yerlərinin yaradılması, investisiyanın cəlb edilməsi ilə məşğul olmalıdırlar. Əldə edilmiş nailiyyətlərlə bağlı Prezidentə, Prezident Administrasiyasına, Nazirlər Kabinetinə müntəzəm olaraq məlumat verəlidirlər. Dövlət məmurları xalqla bir yerdə olmalıdır. Mən həmişə demişəm, hər bir dövlət məmuru, o cümlədən də Prezident xalqın xidmətçisidir. Xalq bizə etibar edib və biz də bu etibarı, inamı hər gün doğrultmalıyıq.

Dövlət məmurları və onların ailə üzvləri özlərini təvəzökar aparmalıdırlar. Xalqla bir yerdə olmalıdırlar, yekəxanəliq göstərməməlidirlər. Hesab etməməlidirlər ki, onların hansısa xüsusi statusu var. Onların statusu var - insanlara xidmət etmək, insanların problemlərini həll etmək, onlara qayğı göstərmək. İnsanları incitməməlidirlər, əksinə, qayğı, diqqət göstərməlidirlər və kömək etməlidirlər. Dediym bütün bu amillər onların fəaliyyətinə verilən qiymətdə əsas rol oynayacaq.

Dövlət qurumları. Burada bəzi çıxışlarda səsləndi - indi Azərbaycanda yerli istehsal nə qədər inkişaf edir, o cümlədən mebel istehsalı.

Ancaq bizim dövlət idarələrində yerli mebelənd istifadə edirlərmə? Yox. Hər bir kiçik məmur istəyir ki, onun kabinetində xarici mebel olsun. Nə üçün? Bu, nə ədəbahlıqdır. Bizdə gözəl mebel istehsal olunur. Təkcə bu, “Embawood” şirkəti deyil. Bizdə bəlkə də mebel istehsal edən onlarla şirkət var. Amma di gəl ki, bizim yüksək və kiçik vəzifəli dövlət məmurlarımız onu bəyənmirlər. Özü də onun keyfiyyəti heç bir başqa mebelənd fərqlənmir. Amma deyir ki, yox, bu, Azərbaycan malıdır, mən bunu özümə rəva bilmirəm. Mənim üçün gərək İtaliya, Rumi-niya mebeli olsun. Buna son qoyulmalıdır! Bütün dövlət məmurlarının kabinetlərində bundan sonra yerli mebellər olmalıdır. Bütün təftiş edən orqanlar – Hesablama Palatası, Maliyyə Nazirliyi və digər orqanlar nəzarət etməlidirlər.

Təkcə mebelənd söhbət getmir. Digər mal, materiallar alınanda da nədənsə bizdə xarici mallara üstünlük verilir. Mənə bu yaxınlarda həтта hökumət müşavirəsində ayaqqabı gətirib göstərdilər ki, görün, Azərbaycanda nə gözəl ayaqqabı istehsal olunur. Ancaq bizim bəzi hərbi qurumları bunu bəyənmir, əsgər üçün xaricdən ayaqqabı alır. Nə üçün? Ona görə, bax, bu sahə çox ciddi nəzarət altında olmalıdır. Beləliklə, biz israfçılığa yol verməyəcəyik, xərclər azalacaq, valyuta xaricə getməyəcəkdir, yerli istehsal güclənəcəkdir. Ona görə mənim göstərişim hamıya aiddir. Bundan sonra belə də olmalıdır. İndi o vəziyyət deyil ki, kimsə özü üçün xüsusi bir avtomobil alsın, özü də dövlət hesabına. Bizim Naxçıvanda avtomobil zavodumuz var, dövlət qurumları oradan alsınlar. Yaxşı da məşinlardır. Heç xarici məşindən o qədər də fərqlənmir. Çox gözəl. Daha çox alsınlar. Yəni, hökumət bu sahəyə çox ciddi diqqət verməlidir. Harada ki, pozuntular var dərhal mənə məlumat verilməlidir və ölçülər götürülsəkdir.

Sahibkarlar ölkə iqtisadiyyatına daha çox vəsait qoysunlar. Mən bilirəm, indi Azərbaycan sahibkarları xaricə də investisiya qoysunlar. Mən özüm də həmişə bunun tərəfdarı olmuşam, istəyirdim ki, bizim firmalar dünya bazarlarına çıxsınlar, onları tanısunlar. İndi söhbət düşmüşkən deyim ki, mən həmişə, həтта xarici səfərlərdə Azərbaycan sahibkarlarını təbliğ edirəm, istəyirəm onlar xaricdə fəaliyyət göstərsinlər. Ancaq indiki şəraitdə sahibkarların əsas vəsaiti Azərbaycan qoyulmalıdır. Sahibkarlar, əlbəttə, məsuliyyətli olmalıdırlar, vergiləri tam ödəməlidirlər. Bunu etmək üçün vergi uçotu düzgün aparılmalıdır. Çünki bəzi hallarda sahibkarın yanına gəlib deyirlər ki, sən filan qədər verməlisən. Yəni, dövlətə verməlisən, mən bunu nəzərdə tuturam. Bəzən yaqın ki, başqa hallar da var. Amma bu da sahibkarları narahat edir. Çünki sahibkar əldə etdiyi gəlirə görə vergi verməlidir. Ona görə burada uçot ən vacib məsələdir. Sahibkarlar şəffaf fəaliyyət göstərməlidirlər və kənd təsərrüfatına, emal sənayesinə, sənaye materiallarının istehsalına vəsait qoymalıdırlar.

Mən dəfərlənə demişəm, elə işləməliyik ki, sanki bizdə neft-qaz resursları yoxdur. Əslində, indi neftin qiyməti belə vəziyyətdə gətirib çıxarıb ki, elə bil doğrudan da belədir. Sözlən düz, biz hesablayırıdık ki, postneft dövrü Azərbaycanda 30-cu, 40-cı illərdə sonra başlayacaqdır. Çünki bizim bütün proqnozlarımız onu göstərir ki, hələ onilliklər bundan sonra Azərbaycanda neftin həsiləti təxminən sabit qalacaqdır. İki-üç ildən sonra reallaşacaq “Çənub” qaz dəhlizinin faydası da, əlbəttə ki, müəyyən dərəcədə 40-cı ildən sonra neftin tənəzzülünün qarşısını alacaq. Çünki biz bazara böyük qazla çıxacağıq.

Ancaq neftin qiyməti dörd dəfə aşağı düşdü və biz artıq bu gün postneft dövründə yaşayırıq. Biz qısa zaman çərçivəsində bu işləri görürük ki, insanlar bunu hiss etməsinlər. Ona görə bundan sonra islahat, şəffafliq, məsuliyyət, qeyri-neft sektorunun inkişafı, ixrac-yönümlü məhsulların istehsalı, idxaldan asılılıq azaldılması - bütün bu amillər bizim dayanıqlı inkişafımızı təmin edəcəkdir. Mən əminəm ki, Azərbaycan 2016-cı ildə və bundan sonrakı illərdə də uğurla inkişaf edəcəkdir. Biz müstəqillik yolu ilə, inkişaf yolu ilə gedirik. Bu yolda sizə və bütün Azərbaycan xalqına uğurlar arzulayıram. Sağ olun.

Azərbaycan dövlət siyasətinin mərkəzində məhz Azərbaycan vətəndaşı və onun rifahı dayanır

Son vaxtlar cəmiyyətdə devalvasiya, bəzi süni artım və banklarla bağlı narahatlıqlar mövcuddur. Bu məsələlər ölkə gündəmində olduğuna görə yanvarın 19-da AzTV-nin aparıcısı Rövşən Rəfiqoğlu olan "Günün nəbzi" proqramı bu mövzuya geniş yer ayırmışdı. Verilişin qonaqları Milli Məclisin iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Ziyad Səmədzadə, Mərkəzi Bankın sədri Elman Rüstəmov, iqtisadiyyat naziri Şahin Mustafayev və əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Səlim Müslümov çox dəyərli fikir və tövsiyələrini efir vasitəsilə tamaşaçıların diqqətinə çatdırdılar. Bu debatın maraqlı və aktual olduğunu nəzərə alaraq, oxucularımızın diqqətinə çatdırırıq.

- **Beynəlxalq iqtisadi gərginliyin ölkə vətəndaşlarına və ölkə iqtisadiyyatına təsirini minimuma endirmək istiqamətində konkret addımlar atılır. Qeyd etmək lazımdır ki, son iki gün ərzində sosial sahə ilə bağlı cənab Prezident 10-dan çox Fərman və Sərəncam imzalayıb və təbii ki, bütün bunlar da ölkədə vətəndaşın sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə xidmət edir, eyni zamanda, bu gün Milli Məclisdə növbədənəkar iclas keçirildi və həmin iclasda mühüm sosial-yönümlü çıxışlar oldu. Bütün bunlarla bağlı fikir mübadiləsi aparmaq və cənab Prezidentin imzaladığı fərman və sərəncamlardan irəli gələrək görülməli işlərə bağlı danışmaq üçün studiyamıza qonaqlar dəvət etmişik.**

Ziyad müəllim, qeyd etdiyimiz kimi, bu gün görülməli işlərin davamı olaraq Milli Məclisdə növbədənəkar iclas keçirildi və həmin iclasda istər bank sektorunda, istər iqtisadi, istərsə də sosial sahədə bir sıra mühüm çıxışlar oldu. Bir müstəxəssis kimi, istərdik keçirilən bugünkü iclasdan sonra atılacaq addımlar haqqında məlumat verəsiniz.

Ziyad Səmədzadə: Həqiqətən, bu gün növbədənəkar sessiya yüksək

səviyyədə keçdi. Bunun üçün tam əsas vardır. Çünki son günlər cənab İlham Əliyevin Azərbaycanın iqtisadi və sosial inkişafı ilə əlaqədar keçirdiyi görüşlər, hökumətə verdiyi tapşırıqlar, imzaladığı sərəncamlar birmənalı şəkildə sübut edir ki, global dünya böhranının təzyiqlərinə baxmayaraq, Azərbaycan bundan sonra da uğurlu inkişafını davam etdirəcəkdir və təbii ki, bu davamlılıq, sabitliyi, yüksək dinamikanı qorumaq üçün qanunvericilik aktlarında da dəyişikliklər edilməlidir.

Cənab Prezidentin təşəbbüsü ilə Milli Məclisə son vaxtlar çox dəyərli, fundamental əhəmiyyət kəsb edən qanun layihələri daxil olur. Hal-hazırda biz lisenziyalar və icazələr haqqında qanun layihəsi üzərində iş aparırıq. Bu qanun layihəsi birinci oxunuşdan keçib, mahiyyəti ondan ibarətdir ki, Azərbaycanda sahibkarlıq mühitini yaxşılaşdırmaq lazımdır. Bugünkü iclasda qısa zaman kəsiyində 7 qanun layihəsi müzakirə olundu və bildirildi ki, Azərbaycanın dövlət başçısı Azərbaycan xalqının gələcəyinə, Azərbaycan dövlətinin maraqlarına xidmət edən təşəbbüslə çıxış edib.

Bu təşəbbüslərdən biri əmanətlərin siqortalanması və Azərbaycan tarixində, MDB tarixində analoqu olmayan "Əmanətlərin tam siqortalanması" qanunu, "Valyuta tənzimlənməsi haqqında" qanun, Vergi məəcəlləsinə edilən dəyişikliklər, tarif qiymətləri haqqında qanunlara edilən dəyişikliklər, bütün bu qanun layihələrinin mahiyyəti Azərbaycanda iqtisadi inkişafın dinamizmini qoruyub saxlamaq, Azərbaycanda ixrac potensialını artırmaq, əhalinin sosial müdafiəsini daha da gücləndirməkdən ibarətdir. Mən çox sevinirəm ki, Mərkəzi Bankın sədri cənab Prezidentin tapşırığı ilə əmanətlərin siqortalanması ilə əlaqədar dəyərli faktlarla çıxış etdi və qanun layihələri yekdilliklə qəbul edildi.

- **Mən sadəcə olaraq bir məsələyə toxunmaq istərdim ki, mövcud iqtisadi gərginlik fonunda adətən Avropada müəyyən sosial ixtisarlara həyata keçirilir. Amma Azərbaycanda əksinə, hər gün konkret sosial proqramlar qəbul olunur, layihələr həyata keçirilir.**

Ziyad Səmədzadə: Qlobal maliyyə böhranı şəraitində Azərbaycan MDB məkanında yeganə respublikalardan biridir ki, özünün iqtisadi artımını davam etdirir, Azərbaycan yeganə

respublikalardan biridir ki, heç bir sosial proqramlarda ixtisara yol verilmir, Azərbaycan yeganə respublikalardan biridir ki, milyardlarla investisiyalar qoyulur və bu investisiyaların strukturu dövlət başçısının müəyyən etdiyi strategiyaya uyğun olaraq dəyişdirilir.

Bu, son 10-15 ildə Heydər Əliyev siyasətinin uğurlu davam etdirilməsinin nəticəsidir. Azərbaycan iqtisadi cəhətdən güclü olmasaydı, öz potensialını qoruyub saxlamasaydı, Azərbaycanda düşünülmüş, hədəfləri müəyyən edilmiş inkişaf strategiyası olmasaydı, biz global maliyyə böhranı şəraitində bu qanunları qəbul edə bilməzdik.

- **Elman müəllim, qeyd olundu ki, MM-in plenar iclasında "Əmanətlərin tam siqortalanması haqqında" qanun layihəsi qəbul edildi və bütün qorunan əmanətlər 3 il müddətinə siqortalandı. Bu, konkret olaraq vətəndaşa nə verəcəkdir?**

Elman Rüstəmov: İlk növbədə qeyd etmək istəyirəm ki, 2015-ci ilin sosial-iqtisadi yekunlarına həsr olunmuş müşavirədə və dünənki iclasda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin proqram xarakterli çıxışı onu göstərir ki, cənab Prezidentin çox mürəkkəb geosiyasi və geoiqtisadi vəziyyətdə beynəlxalq böhrandan gələn mənfəti təsirlərin, Azərbaycan iqtisadiyyatına təsirinin minimuma endirilməsinin daqiq strategiyası və proqramı var, onun verdiyi bütün göstərişlər, bu gün imzaladığı bütün sənədlər, qanun layihəsi məhz addım-addım, mərhələ-mərhələ bu strategiyanın reallaşdırılmasına yönəldilib.

Bu kontekstdə, təbii ki, bank sektorunun rolu böyükdür. O, böyük bir institutdur, əhalinin yığımlarını toplayaraq onu kreditlərə, o cümlədən, ölkənin iqtisadi inkişafına, artıma mobilizasiya etməklə, bir tərəfdən, iqtisadi inkişafa xidmət edir, digər tərəfdən isə əhalinin yığımları üzrə gəlir yaratmaqla əhalinin sosial müdafiəsinin təmin və təşkil olunmasında mühüm rol oynayır.

Bu gün Azərbaycan əhalisinin banklarda olan əmanətləri artıq 10 mlrd. manat, daha daqiq desək, 9,4 mlrd. manatdır. 6,6 mln. nəfər əmanətlərini banklara yerləşdirərək, hər il yarım milyard manata qədər gəlir götürür. Bu məsələyə sosial baxımdan toxunsaq, əmanətlərin qorunması, bu gəlirlərlə əhalinin təmin olunması olduqca vacib məsələlərdən biridir. Digər tərəfdən, həmin vasitələrin banklarda saxlanması, onların daha da artırılması, insanların əlində olan vəsaitlərin banklara cəlb olunması bütövlükdə dövlətin neftdən gələn gəlirlərinin iqtisadiyyatımızın azalan gəlirləri kontekstində bu vəsaitlərdən iqtisadi inkişafda istifadə olunması olduqca strateji vəzifə kimi qarşıya qoyulub. Ona görə də, cənab prezidentin verdiyi çox mühüm tapşırıqlardan biri bütövlükdə bank sektorunun ən müasir beynəlxalq praktikaya uyğun olaraq islahatlarının dərinləşdirilməsidir.

Bu kontekstdə bu günlərdə Milli Məclisə 3 sənəd təqdim olunmuşdur. Mən bunların üzərində dayanmaq istərdim. İlk növbədə, olduqca əhəmiyyətli və gözlənilməyən sənəd - "Əhalinin əmanətlərinin tam siqortalanması haqqında qanun" layihəsi. Hörmətli akademikimiz Ziyad müəllim artıq qeyd etdi, inkişaf etməkdə olan ölkələrdə, qonşu ölkələrin heç birində belə qanun yoxdur. Bir neçə il bundan əvvəl də biz "Əmanətlərin siqortalanması haqqında qanunu" yaratdıq, onun bazasında "Əmanətlərin Siqortalanması Fondu institutlaşdı və o gündən fəaliyyət göstərir. Lakin bilirsiniz ki, o qanunla əhalinin bu günə cəmi 30 min manata qədər olan əmanətləri qorunurdu. Hesablamalar göstərir ki, bu, əhalinin 9,4 mlrd. manat əmanətinin çox az bir hissəsini siqortalaydı.

Xüsusilə manatın məzənnəsinin korreksiyaşından sonra manat əmanətlərinin dollar ifadəsi də 20 mindən aşağı düşmüşdü. Belə olan şəraitdə beynəlxalq təcrübəyə baxıb gördük ki, 2000-2008-ci illərdə çox inkişaf etmiş ölkələrdə, Asiyanın, Avstraliyanın, Avropanın bir çox ölkələrində bu

təcrübə var və bu təcrübəyə uyğun olaraq bu qanunu yaratdıq və bu qanun bu gün bizə nə verir? Əhalinin qorunan əmanətlər qrupu var, ol-duqca böyükdür, tam şəkildə artıq siqortalanır. Amma prinsip olaraq 12%-ə qədər, 30 minə qədər əmanətlər siqortalanırdı. Yəqin ki, bu günlərdə himayəçilər şurası qərar qəbul edəcək, bu qərara görə istəyirik ki, milli valyutamıza - manata olan etibar gücləndirmək məqsədilə manat əmanətləri ilə 12%-dən yuxarı siqortalanma həddi qoyaq və bazarda, banklarda valyutaya ehtiyac yoxdur, banklarda çoxlu valyuta vardır, valyuta üzrə əmanətlərin faizləri də aşağı düşüb, buna görə də valyuta üzrə əmanətlərin səviyyəsi aşağı salınmaqla dedollarizasiya, yəni qeyri-dollarlaşdırmanı da stimullaşdırmaq istəyirik. Bu, olduqca böyük əhəmiyyət daşıyır, artıq əhali əmanətlərini tam arxayınlıqla banklarda saxlayacaq, onların həm əmanətləri, həm də gəlir mənbələri siqortalanır.

- **Elman müəllim, çox önəmli məsələlərə toxundunuz. Əslində, əfsuslar olsun ki, şəraitdən süni şəkildə istifadə edən insanlar rast gəlinir. Çox təəssüf ki, mediada da belə in-**

sanlar var. Müəyyən bir əjotaj xarakterli xəbərlər də yayılır. Sizin çıxışınız bu informasiyaların da qarşısını alacaq. Əmanətlərin siqortalanması məsələsi, bazarda olan valyutaların məbləği baxımından, əhalinin banklarda olan əmanətlərinin statistikasını söylədiniz. Deməli, bütün bu fikirlər həmin informasiyalara da alt-üst edir.

Elman Rüstəmov: Bilirsiniz ki, uzun müddət əhalinin əmanətləri üzrə əldə etdiyi gəlirlərdən faiz güzəştli vardı, faiz tutulmurdu. 2015-ci ildə bu bərpa olundu, 2016-cı il büdcəsində də nəzərdə tutulmuşdu. Yəni cənab Prezidentin təşəbbüsü ilə bütövlükdə yeni qanun layihəsi ilə əhali əmanətlərdən götürüldüyü gəlirlərdən də, dividendlərdən də, vergidən də azad olur, bu da sosial baxımdan ciddi siyasi addım kimi əhəmiyyətli vəsaitin əhalinin büdcəsinə qaytılmasına imkan verir.

Ziyad Səmədzadə: Mən qısa bir müddəkilə etmək istəyirəm. Mən bir çox respublikalarda olmuşam. İndi bir çox respublikalarda dividendlərdən vergi tutulur. Biz bunu götürürük, onlar isə yenidən bu məsələyə qayıdırlar.

- **Şahin müəllim, cənab Prezidentin dünən qəbul etdiyi iki önəmli sənəd "Qeyri-neft məhsullarının ixracının stimullaşdırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında Sərəncam" və "İnvestisiyaların təşviqi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında Fərmanı" yenə də sosial xarakterli addım idi. Təbii ki, burada sahibkarlığın inkişafı var, qeyri-neft sektorunun inkişafı var ki, bunlar da birbaşa olaraq dövlət büdcəsinə təsir edən amillərdir. Bu sərəncam və fərmanlardan irəli gələrək nazirliyin görəcəyi işlər barədə nə deyə bilərsiniz?**

Şahin Mustafayev: Dünən dövlət başçısının rəhbərliyi ilə keçirilən müşavirədə cənab Prezident tərəfindən dünyada baş verən proseslər, bu proseslərin Azərbaycana, Azərbaycanda iqtisadiyyatına təsiri dərinlən təhlil olunmuş, həqiqətən, proqram xarakterli uzunmüddətli kompleks tədbirlər tapşırılmışdır. Azərbaycan Prezidenti qeyd etmişdir ki, neftin qiymətinin azalması faktorunun Azərbaycan iqtisadiyyatına təsiri, təbii ki, Azərbaycan gəlirlərinin azalmasına gətirib çıxarmışdır. Bu özü də investisiyaların azalmasına səbəb olur və təbii ki, iqtisadi aktivliyin aşağı düşməsinə gətirib çıxarır. İlk növbədə, Azərbaycan Prezidenti tərəfin-

dən indiyədək Azərbaycan tərəfindən qazanılmış uğurların qorunması və Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək inkişafının təmin olunması kimi mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Həqiqətən, biz hamımız bilirlik ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı son 10-12 il ərzində möhtəşəm inkişaf yolu keçmişdir, bunu beynəlxalq maliyyə təşkilatları, statistik rəqəmlər, real həyat da təsdiq edir.

Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişaf templəri analoqsuz olmuşdur, iqtisadi artım 3 dəfədən çox, qeyri-neft sektorunun inkişafı təxminən 3 dəfəyə yaxın olmuşdur, iqtisadiyyatın diversifikasiyası, neft faktorundan asılılığın minimuma endirilməsi kimi mühüm göstəricilər həyata keçirilmişdir. Bu baxımdan mən qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycanın inkişaf yolu çox möhtəşəm olmaqla çox böyük işlər görülmüşdür və Prezident birmənalı əldə olunmuş uğurların qorunmasını strateji bir vəzifə kimi qarşıya qoymuşdur. Bir sıra sənədlər imzalanmışdır. Təbii, həm sosial bloka, həm bank sektoruna aid olan sənədlər və eyni zamanda, iqtisadi aktivliyin artırılması və ümumilikdə deyirdim ki, Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcəyi haqqında çox pragmatik, dərinlən düşünülmüş proqram mövcuddur və hər bir addım prezident tərəfindən düşünülmüşdür idarə olunur. Həyata keçirilən tədbirləri mən şərti olaraq 3 əsas istiqamətə böldürəm.

Birincisi haqqında Elman müəllim danışdı. Makroiqtisadi sabitliyin qorunması, bank sektoruna etimadın gücləndirilməsi, manatın məzənnəsində kəskin dəyişikliklərin qarşısının alınması və bu kimi mühüm vəzifələr. Burada, təbii ki, Prezidentin apardığı siyasətin onurğası olan əhalinin sosial müdafiəsi, ali maraqların qorunmasından da söhbət gedir. Belə ki, Elman müəllim artıq qeyd etdi ki, bu böhrandan əziyyət çəkən heç bir ölkədə (neft çıxaran, ixrac edən ölkə olması şərt deyil) əhalinin əmanətlərinin 100% həcmində siqortalanması ilə biz rastlaşmamışıq.

Bu, çox mühüm bir addımdır və ilk növbədə, əhalinin maraqlarının qorunması baxımından vacibdir. 2-ci əsas istiqamət əhalinin sosial müdafiəsidir. Hörmətli Səlim müəllim bu barədə ətraflı danışacaq. 3-cü sırada iqtisadi aktivliyin artırılması və ümumiyyətlə, iqtisadiyyatın, belə demək olarsa, yeni relslərə keçirilməsi, sahibkarlığın inkişafı, institusional islahatlar, struktur dəyişiklikləri, özəlləşmənin sürətləndirilməsi, xarici bazarların araşdırılması, marketing fəaliyyəti, ixracın təşviqi, investisiyaların təşviqi kimi mühüm vəzifələr durur. Hətta "Made in Azerbaijan" brendinin tanınması, qeyri-neft ixracının inkişafı, artırılması ölkə iqtisadiyyatı qarşısında duran ən mühüm vəzifələrdən biridir və təsadüfi deyil ki, cənab Prezident tərəfindən dünən "Qeyri-neft məhsullarının ixracının stimullaşdırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" müvafiq sərəncam imzalanmışdır.

Belə ki, kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracının subsidiyalanması mexanizminin hazırlanması haqqında Nazirlər Kabinetinə tapşırıqlar verilmişdir. Qeyd etdiyimiz kimi, Azərbaycan brendlərinin yaradılması, Azərbaycan məhsullarının müxtəlif tədbirlərə qoşulması, tədbirlərdə dövlətin iştirakının təşkili kimi mühüm məsələlər öz əksini tapmışdır. Eyni zamanda, ikinci sənəd kimi qeyd etdiyimiz Azərbaycan Prezidenti tərəfindən investisiyanın təşviqi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında Fərmanın imzalanmasıdır və bu Fərmana əsasən, Azərbaycanda investisiyaların təşviqinə yeni yanaşmalar nümayiş etdiriləcəkdir. Əvvəllər güzəştlər verərək konkret layihəyə müstəsna hal kimi yanaşırdısa, bu sənaye parklarına da aid idi, digər müstəsna hallara bu gün artıq 3 amildən asılı olaraq investisiyalar təşviq olunacaq.

Bu amillər çox konkretdir. Bu, ilk

investisiyaların həcmindən, fəaliyyət sahəsindən və konkret bölgədən asılı olacaq. Dövləti ilə regionların inkişafına birbaşa təsir göstərəcək bir mexanizmdir. Bununla da Azərbaycan prezidenti regionların inkişafına göstərdiyi diqqətini, dəstəyini bir daha nümayiş etdirir.

Mən deyirdim regionların sosial-iqtisadi inkişafına dəstək kimi, çünki mən bir addım da irəli getsəm deməliyəm ki, xüsusi proqram hazırlanıb və artıq Azərbaycan regionlarını əhatə edəcək ümumi dəyəri təxminən 1 milyard yarım manat civarında olan 150 layihə layihə həyata keçiriləcək. Mən istəmirəm hər layihə haqqında məlumat verim. Elə bu gün təməli qoyulmuş neft avadanlıqları istehsal edən zavoda Qaradağ rayonunda 32 milyon avro həcmində investisiya qoyulacaqdır. 700 iş yeri yaradılır. Bu layihənin xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, bu zavod artıq konkret sifarişlərə uyğun tikilir və tikildəndən sonra konkret sifarişə, bazara uyğun öz əksini tapacaqdır. Məsalə üçün, Beylaqan rayonu üzrə mən qeyd edə bilərəm ki, 1000 başlıq heyvandarlıq kompleksi, meyvə-tərəvəz emalı zavodu, bitki yağları istehsalı zavodu, 500 hektar intensiv bağçılıq təsərrüfatı, 500 hektar intensiv soğan əkinini nəzərdə tutulub ki, bunun da hesabına 50 milyon yaxın investisiya qoyulacaqdır. Beləliklə, təkcə Beylaqan rayonunda 380 yeni iş yeri yaranacaqdır. Ümumilikdə, bu layihələr hesabına 15 minə yaxın yeni iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur. Bu, həm aqrar sektorun, sənaye layihələrinin inkişafına, həm emal sənayesinə, həm də ixracada təstəkdir. Bu gün bir sıra ərzaq məhsulları ilə Azərbaycan artıq özünü təmin etməyə çox yaxınlaşır və artıq ixrac potensialı formalaşır. Ona görə də əvvəl qeyd etdiyimiz sənədin - ixracın təşviqinə əlavə tədbirlər haqqında sənədin böyük əhəmiyyəti vardır.

- **Səlim müəllim, Prezidentin imzaladığı Fərman və Sərəncamların əksəriyyəti sosial xarakterlidir və əlbəttə, maaşların və təqaüdlərin artırılması və s.-də ictimaiyyət cənab Prezidentin dəstəyini görür. Mövcud vəziyyətdə yaşanan həmin o gərginliyin qeyd etdiyimiz kimi, ölkə vətəndaşına təsirinin minimuma endirilməsi istiqamətində önəmli addımlar atılır. Təbii ki, bizə və ictimaiyyətimizə çox maraqlıdır ki, il ərzində daha nə kimi layihələr həyata keçiriləcək.**

Səlim Müslümov: Bildiyimiz kimi, hazırda gərgin vəziyyət mövcuddur. Cənab prezidentin son vaxtlar qeyd etdiyi kimi, bu, Azərbaycanın içərisindən doğan çətinliklər deyil. Bu iqtisadi çətinliklər ölkəyə kənardan daxil olan çətinliklərdir. Yəni, istər neftin qiymətinin dünya bazarında 4 dəfəyə qədər düşməsi, istər Azərbaycanın ticarət partnyorlarının valyutalarının kəskin devalvasiya olunması Azərbaycan iqtisadiyyatında da, təbii ki, çətinliklər yaratmışdır. Amma cənab Prezident qeyd etdi ki, bu gün bizim qarşımızda duran əsas vəzifə bu çətinliklərin Azərbaycan vətəndaşının gəlirlərinə və yaşayışına az hissə etdirilməsidir. Bir qədər öncə Elman müəllim də qeyd etdi ki, bank sektorunun bu barədə görəcək işləri və real iqtisadiyyatın bu sahəyə verəcək töhfələri bu gün iki əsas məsələyə yönəlib.

Cənab Prezident də dünən bunu qeyd etdi. Bunlardan birincisi, Azərbaycan əhalisinin gündəlik qarşılaşdığı əsas məhsulların, istər ərzaq, istər qeyri-ərzaq, istər xidmətlərin qiymətlərinin sabitləşdirilməsi, inflyasiyanın bağ verməsinə imkan verməmək, onu cılovlamaq və qiymətləri stabilləşdirməkdir. 2-ci mühüm olan məsələ isə iş yerlərinin azalmasının qarşısını almaq və ölkədə kifayət qədər iş yerləri açmaqdır ki, insanların əsas gəlir mənbəyi kimi onların işləyərək qazandıqları əməkhaqqı çıxış etsin və yeni gəlir yaradılsın. Bu yeni gəlirin yaradılması hesabına qazanc-lar artsin. Bu gün, təbii ki, qeyd etdiyim bu iki fakt müəyyən qədər vaxt tələb edir. Yeni layihələrin reallaşdırılması, yeni iş yerlərinin yaradılması - bunlara müəyyən qədər vaxt lazımdır. Belə bir vaxtda inflyasiyanın cılovlanması tamamilə Azərbaycan Mərkəzi Bankının həyata keçirdiyi tədbirlər sayəsində, demək olar ki, təmin olunur. Ortada qalan ikinci əsas məsələ, iş yerlərinin müəyyən qədər azalmasının hiss olunduğu bir şəraitdə əhalinin gəlirlərində azal-maya imkan verməmək, bunları

müəyyən imkanlar daxilində kompensasiya etməkdir. Məhz bu postulatı irəli sürən cənab Prezident, sizin də qeyd elədiyiniz kimi, 14-ə qədər müxtəlif fərman və sərəncam imzalayıb. Bu fərman və sərəncamlar haqqında Azərbaycan əhalisi, mənəcə, tam məlumat alıb. Bu məsələnin əsas məgzi nədən ibarətdir?

Müəyyən zaman kəsiyində bizim əhalinin gəlirlərini, xüsusilə də aztəminatlı təbəqənin gəlirlərini artırmaq və onların baş verən bu çətinliklər fonunda gəlirlərlə qiymətlərin artımında baş verən müəyyən dəyişiklikləri hiss etdirməməkdir. Bu məsələlər konkret olaraq ölkə başçısının diqqət sferasındadır. Verdiyi tapşırıqların da hamısı buna yönəlib və cənab Prezident dəfələrlə qeyd edib ki, biz iqtisadiyyatda, digər sahələrdə nələri həyata keçiririksə, bunların hamısının mərkəzində bir faktor dayanır, o da Azərbaycan vətəndaşının sosial rifahı faktorudur. Ona görə də mütləq şəkildə bu gün atılan addımlar, yeni əhalinin büdcədən maliyyə-ələsən sektorlarda çalışan hissəsinin əmək haqlarının artırılmasını, təbii ki, müəyyən həddi var və bu hədd dəxildir bizim Mərkəzi Bankla mütəmadi olaraq görüşlərimiz davam edir. Yəni, bu elə bir həddə aparılmalıdır ki, onun özü əlavə inflyasiya doğurmasın və buna görə də mən elə düşünürəm ki, son dərəcə düşünülmüş, son dərəcə ölçülb-bilmiş addımlar atılır. Bu istiqamətdə cənab Prezidentin qeyd etdiyi kimi, tədbirlər davam etdiriləcək. Bir az sonra o tədbirlər haqqında, yəqin ki, mən məlumat verəcəyəm.

- **Bəli, onlara toxunacağıq. Sadəcə istərdim, bir məsələyə də münasibət bildirəsiniz. Bu gün qarşıya qoyulan əsas məqsədlərdən biri də mobil idarəetmə mexanizminin yaradılması, yəni bir-birinin işini təkrarlayan müxtəlif sektorların, müxtəlif idarələrin birləşdirilməsi və yaxud ləğv olunmasıdır. Düşünürəm ki, bu məsələ ictimaiyyəti də maraqlandıran məsələlərdən biridir. Məsələn, həmin o iş yerlərinin bağlanması nəticəsində iş yerini itirmiş vətəndaşlar var ki, onların yenidən əmək bazarına qay-**

tarılması istiqamətində nə kimi işlər görülməli?

Səlim Müslümov: Bəli, bu çox vacib məsələdir. Mən bir daha təkrarlamaq istəyirəm ki, o layihələrin reallaşdırılması müəyyən müddət tələb edir. Cənab Prezident onun çox sürətlə həyata keçirilməsini tələb edir. Ona görə də bu qanunvericilik dəyişiklikləri çox sürətlə aparılır. Amma bütün hallarda müəyyən bir vaxt lazımdır və bu vaxt ərzində hansısa bir səbəbdən, istər özəl sektorda, istərsə də büdcədən maliyyəsən sektorda işini itirmiş çalışanları iş yeri ilə və ya hansı gəlirlə təmin etmək mümkündür?

Bu halda biz əvvəllər də qeyd edirdik ki, bütün işləyən insanlar öz əmək müqavilələrini qeydiyyata alın keçirilməli və sosial siqorta haqlarını ödəməlidirlər. Məhz bu hallar varsa, həmin insanlar öz iş yerlərini itirməkdən, demək olar ki, siqortalanırlar. Çünki dövlətin bildiyini kimi, məcburi sosial-siqorta haqqında qanuna görə, işsiz olmaq sosial siqortalardan biri sayılır. Düzü, bu gün Azərbaycan-canda işsiz olmaq üçün ayrıca sosial siqorta tarifi yoxdur, amma buna baxmayaraq, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə ayrılan büdcə vəsaitlərinin içərisində müəyyən qədər məbləğ o məqsəd üçün nəzərdə tutulub və nazirlik yanında Dövlət Məşğulluq Xidmətinin respublikanın bütün rayonlarında mərkəzləri var, bütün işsiz olan vətəndaşlar həmin mərkəzlərə müraciət edə bilərlər. Əgər onların, təbii ki, əmək müqavilələri vaxtında qeydiyyata alın keçirilib və onların sosial siqorta ödəmələri olubsa. O zaman onlar son 12 ayda əldə etdikləri orta aylıq əmək haqqının 70%-ə qədərini 6 ay ərzində işsizlik müavinəti kimi almaq hüququna malikdirlər.

(davamı 5-ci səhifədə)

Azərbaycan dövlət siyasətinin mərkəzində məhz Azərbaycan vətəndaşı və onun rifahı dayanır

(*əvvəli 4-cü səhifədə*)

Məsələn, mən bir halı sizə qeyd edim, 2015-ci ildə bizim vətəndaşlara ödənilmiş işsizlik müavinətinin orta aylıq məbləği təxminən 252 manat təşkil edib. Bu, niyə belə aşağı görünür, çünki xeyli sayda insanlarımız var ki, onların əvvəlki 12 ay ərzində əmək haqları olmayıb, bu zaman onlara minimum məbləğdə işsizlik müavinəti verilir. Bu da bu gün 55 manatla ölçülür. Amma cənab Prezidentin tapşırığı var, yəqin ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən bu günlərdə bunda da dəyişiklik ediləcək. Məndə olan məlumata görə, 30-40% işsizlik müavinətinin artırılması nəzərdə tutulur. Eləcə də, çox mühüm məsələlərdən biri işsiz olmuş insanların sürətlə dəyişən əmək bazasının tələblərinə uyğunlaşdırılması üçün regionlarda peşə tədris mərkəzlərinin yaradılmasıdır. Artıq keçən 2 il ərzində biz Bakı şəhərində, İsmayilli rayonunda, Göyçay şəhərində (bu yaxınlarda Gəncə şəhərində də açılacaq) 4 regional belə mərkəz yaratmışıq. Mən açıq demək istərdim, bu gün həmin mərkəzlərdə, demək olar ki, bütün siniflər tam doludur. Həmin mərkəzlərdə yeni peşələr üzrə təhsil alanlar üçün peşənin növdənən asılı olaraq təhsil 2, 3, 6 ay da ola bilər. Orada təhsil alanlara aylıq təqaüdlər də verilir, yəni uzaqda yaşayanlara gediş-gəliş üçün 22 manat verilir. Məbləğlər artırıldıan sonra bu, yəqin ki, birlikdə 100 manatı keçəcək. Amma bütün hallarda əsas məsələ həmin o insanların müvəqqəti də olsa, əmək bazasında yeni peşələrlə müəyyən iş tapmasına yönəldilməsidir. Lakin onların əvvəlki hər səviyyəsinə uyğun iş tapmaları üçün, təbii ki, yeni layihələrin icarsına ehtiyac var və bu yeni layihələrin icarsı yeni iş yerlərinin açılmasını şərtləndirəcəkdir. Mən elə düşünürəm ki, Azərbaycan Mərkəzi Bankının həyata keçirdiyi tədbirlər də istehsal sferasına, real iqtisadiyyata əlavə kredit resurslarının yönəldilməsinə imkan yaradacaq. Bütün hallarda bizim əsas dəyüncəmiz nədir - biz elə etməliyik ki, Azərbaycan iqtisadiyyatında staqfiyasiya baş verməsin, yəni eyni zamanda həm istehsalın azalması, həm işsizliyin artması, həm də infilyasiya bir-birini müşayiət etməsin. Bütün istiqamətlərdəki fəaliyyət də buna yönəlib. Bu gün bu tədbirlər öz nəticələrini verir və cənab prezidentin qoyduğu tələblər, onların sürətlə reallaşdırılması, düşünürəm ki, bu problemləri ortadan qaldıracaqdır.

Şahin Mustafayev: İnvestisiyaların təşviqi ilə bağlı bu gün Milli Məclisdə müvafiq qanunvericiliklə dəyişikliklər edilmişdir. Mən o mexanizmin haqqında istərdim qısa məlumat verim: 3 meyar əsasında investisiya layihələri İqtisadiyyat Nazirliyində qeydiyyatdan keçdikdən sonra investisiya təşviqi sənədi əldə edirlər. 10% investisiya sahibkar tərəfindən qoyulduqdan sonra sahibkarlar artıq bölli güzəştlərə sahib olurlar. Bu nə deməkdir? Bu, ilk növbədə idxal olunan avadanlıqların vergi və rüsumlardan, torpaq və əmlak vergilərindən tamamilə azad olunması və mənfəət vergisində 50% güzəştir. Bu, 7 il müddətində təbiiq olunacaqdır və çox mühüm məsələdir. Biz hesab edirik ki, bunun hesabına nöinki yerli, özəl, həmçinin xarici investorları da bu şərtlərlə cəlb etmək mümkün olacaqdır və bu istiqamətdə biz ciddi işlər aparacağıq. Bir məsələni də qeyd etmək istəyirəm. Dövlət Sətnəlmələri haqqında qanunda da dəyişiklik edilmişdir. Bu da birbaşa yerli istehsalçılara dəstək, yerli investisiyaların, ixracın təşviqi üçün mühümdür. Dövlət Sətnəlmələri haqqında qanunvericiliyi dəyişiklik olundu və digər bütün şərtlər bərabər olduğu halda, Azərbaycan məhsulları 20% güzəşt əldə edirlər. Bu, bizim məhsulların rəqəbətləqabiliyyətini də artıracaq.

- **Cənab Prezident** də qeyd etdi ki, **bəzi parametrlərə görə yerli istehsal xarici idxaldan asılıdır. Biz onu da aradan qaldırmalıyıq.**

Şahin Mustafayev: Bu, çox vacibir və artıq yeni bir mövzudur. Yeni dedikdə əslində kompleksdir, çox vacibdir. Biz artıq təhlil etmişik. Azərbaycanda istehsal olunan ərzəq və əsas sənaye məhsulları üzrə istehsal həcmi, özünü təmin etmə səviyyəsini və onun istehsalı üçün lazım olan komponentlərin mayya dəyərində xüsusi çəkisini müəyyən etmişik. Nəticələr pis deyil, bir sıra məhsullar üzrə bəz, demək olar ki, yüksək nəticələr əldə etmişik: 5%, 2%, 10%, 20%, 15%. Bəzi məhsullar üzrə bu, 65%-dir. Bu, bizi, əlbəttə, düşündürür və biz gələcək fəaliyyətimizi bu istiqamətə yönəldəcəyik. O investisiya layi-

hələrinə üstünlük verəcəyik ki, bu komponentlərin istehsalını təmin edə-cəkdir.

- **Həmin nəticələr indi istər sahibkar, istər dövlər məmuru üçün bir fəaliyyət programıdır. Onun əsasında iş qurulur. İstərdik, Ziyad müəllim, bir məsələyə sizin münasibətinizi öyrənək. Cənab prezidentin qarşıya qoyduğu önəmli tapşırıqlardan biri də, əlbəttə ki, layihələrin hazırlanmasıdır. Əsas bu layihələrin hazırlanması ilə bağlı fikirlərinizi qeyd edərdiniz.**

Ziyad Səmədzadə: Mən deyirdim ki, bu gün müzakirə olunan məsələlərə mənim həmkarlarım çox sistemli yanaşırlar. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcəyi neftdən asılılığın minimuma endirilməsidir. Bu məsələ artıq gələcəyə bəxş konsepsiyasında da qoyulub. Cənab Prezidentin də uzaq gələcəyə hədəflənməsi strategiyası prioritet istiqamətidir. Bundan sonra Azərbaycan iqtisadiyyatında nə qədər inkişaf sürəti olacaqsa, nə qədər artım olacaqsa, onu biz qeyri-neft sektoru hesabına alacağıq. Bu gün Azərbaycanda təkcə ÜDM-i artırmaqdan söhbət gedə bilməz. Azərbaycanın özündə bu ÜDM-in tərkibində əmək haqqının xüsusi çəkisi nə qədərdir, yeni yaradılmış dəyər nə qədərdir? Sabah bizə elə zavodlar təklif edə bilərlər ki, 90%-i xarici investorlarındır. Bizə belə zavod lazım deyil. Bizə əməkəttutumlu, elməttutumlu yüksək texnologiya zavodları lazımdır. Ona görə bu kimi layihələri İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi hazırlayır. Mən çox sevinirəm ki, Bakıda Metal Konstruksiyalar zavodu var. Xarici şirkətlər rəqəbətdə dözmədiklər. Mən çox sevinirəm ki, Azərbaycanda "Mətanət A" şirkəti kimi dünya standartlarına cavab verən müəssisələr var.

- **Bu gün statistikə əslində hər bir sahədə hazırlanmalıdır. Çünki biz xarici investisiyalardan danışırıq. Onlar bu statistikaya görə gəlirlir.**

Ziyad Səmədzadə: Bu, çox maraqlı məsələdir. Ona görə global maliyyə böhranı göstərdi ki, milli maraqlara cavab verən milli iqtisadiyyat olmalıdır. İqtisadiyyatın diversifikasiyası getməlidir. Cənab Prezidentin dünənki və ondan əvvəlki çıxışlarının ana xətti nədir? Azərbaycan milli iqtisadiyyatı milli maraqlara cavab verən iqtisadiyyat olmalıdır. Məşin qayırma zavodunun təməlinin qoyulması özü bir bayramdır.

Şahin Mustafayev: Ziyad müəllim, mən bu məqamda bir neçə rəqəm səsləndirəmsə, daha yaxşı olar. Məsəl üçün, tikinti materialları sahəsində, sementin istehsalında bizdə mayya dəyərində idxaldan asılılıq cəmi 10%-dir. Amma deyək ki, polietilen boruların istehsalında 70%-dir. Mən xarakterik 2 rəqəmi deyirəm və bu, bizə nə deyir? Bizə deyir ki, polietilen boruların istehsalına lazım olan xammal özünü istehsal edin. Onun üçün da Sumqayıtda Kimya Sənaye Parkı yaradılır. Burada məntiqi bağlantı var. İstəyirəm qeyd edim. Mütləq bir məsələyə toxunmaq lazımdır: bu layihələrin maliyyələşdirilməsi məsələsi. Bir tərəfdən cənab Prezidentin göstərişi ilə, bütöcdə xərclərə qənaət olunmasına baxmayaraq, Sahibkarlığa Kömək Milli Fondundan keçənlik qədər vəsait ayrıldı. Bu, birinci maliyyə mənbəyi. İkinci isə sahibkarların öz vəsaitləri olmalıdır. Çünki dövlət tərəfindən layihələr tam maliyyələşdirilə bilməz. Üçüncü mənbə qeyd etdiyimiz kimi, artıq imzalanmış və qüvvəyə minmiş sənəd hesabına xaricdən investisiyaların cəlb olunmasıdır. Dördüncü, biz əminlik ki, görülmə tədbirlər nəticəsində bank sektorunda da ciddi irəliləyişlər olacaq. Bizim kommersiya banklarının verdiyi kreditlər də burada rol oynayacaq.

- **Çox önəmli bir məsələyə toxununuz. Bu gün özəl banklar real sektora daha çox kredit ayırmalıdır. Cənab Prezident hətta önəmli bir sitat da dedi ki, vaxtilə biz bankların iflas olmasının qarşısını almışıq. İndi həmin banklar öz iqtisadiyyatının inkişafına öz töhfələrini verməlidir. Mərkəzi Bank da həmin özəl banklarla bu istiqamətdə görüşür. İstərdik ki, həmin görüşün detalları ümumiyyətlə bu gün özəl bankların real sektora kredit ayırması istiqamətində Mərkəzi Bankın stimullaşdırıcı addımları barədə zəhmət olmasa, məlumat verərdiniz.**

Ziyad Səmədzadə: Mən istərdim Elman müəllim valyuta bazarı ilə əlaqədar fikirlərini bölüşsün.

Elman Rüstəmov: Mərkəzi Bank da özünün monetar siyasətində, valyuta siyasətində, makroiqtisadi siyasətində təkcə makroiqtisadi göstəriciləri deyil, məhz real iqtisadiyyat, real sektor və digər məsələləri də əhatə edir. İlk növbədə, sosial siyasət baxımından Səlim müəllim bir

neçə dəfə Mərkəzi Banka istinad etdi. Sırr deyil ki, bu gün neftin yeni qiymətlərinə, realığı uyğun yeni bütöcdə layihəsi hazırlanır. Yəqin ki, yeni bütöcdə layihəsi, Ziyad müəllim daha dəqiq bilər, neftin 30 dollar, yəni bu qiymət ətrafında müəyyənəşdirilib. Təşdiq olunmuş bütöcdən 20 dollar aşağı. Buna baxmayaraq, Səlim müəllim dedi ki, sosial yardım paketi Azərbaycan bütöcsünün, dövlətin azalan gəlirləri fonunda qəbul olunub. Mən o vəsaitin həcmi görmüşəm. Çox əhəmiyyətli sosial inkişafa bu sərəncamların əlavə maliyyə tutumu 1 mlrd. 200 mln.-dan yuxarıdır. Ol-duqca önəmli bir addımdır. Biz bilirik ki, başqa ölkələr çox qeyri-populyar qərarlar qəbul edirlər: bütöcdə xərclərinin azaldılması, xitisarlar, sosial proqramların azaldılması və s. Çünki başqa yollar yoxdur. Amma belə bir şəraitdə Azərbaycan prezidenti əksinə, sosial siyasəti gücləndirir. Əlavə investisiya proqramları nəzərdə tutu-

lur ki, bu da əlavə iş yerləri deməkdir. Bütün bunlar bir daha sübut edir ki, cənab Prezidentin siyasətinin mərkəzində həmişə olduğu kimi, Azərbaycan vətəndaşı, konkret insanlar dayanır. Azərbaycan da global iqtisadiyyatdan gələn iqtisadi çətinliklərə baxmayaraq, güclü sosial siyasət həyata keçirir. Cənab Prezident qeyd etdi ki, il ərzində mövcud iqtisadi situasiyadan sonra bu məsələyə yenidən qaydılması istisna deyil. O ki qaldı bankların iqtisadi inkişafa dəstəyinə, bu, çox mühüm məsələdir. Bütövlükdə bu günlərdə biz hesabladığımız ki, son 10 ildə Azərbaycan bankları döviyyə üzrə təxminən 80 milyard manata yaxın kredit veriblər. Şübhəsiz, son dövrdə əldə etdiyimiz iqtisadi nailiyyətlərə bank sektoru da çox mühüm rol oynayıb. Bank portfelinin təxminən 75%-i kommersiya xarakterlidir. Yəni, real iqtisadiyyatı anlayışı köhnə iqtisadiyyatda bir qədər başqa kürdür. Bu gün iş yeri yaradan, onları məşğul edən, gəlir gətirən iqtisadiyyat da real iqtisadiyyatdır. Dünyanın aparıcı iqtisadiyyatlarına baxsaq, görürük ki, onun ÜDM-in 60%-dən çoxu xidmət sektorudur. Bu, o demək deyil ki, o qeyri-neft sektordur. Real sektor əhali əlavə dəyər yaradan, gəlir gətirən, məşğulluq yaradan sektordur. Hətta bu baxımdan istehlak kreditləri bizdə 25%-dir. Görürük ki, bizim yaxşı, saxəlanmış istehlak sektorumuz var və olacaq, daha da inkişaf edəcək. Məsələnin unikallığı odur ki, bu gün cənab prezidentin qoyduğu birinci vəzifə situasiyanın stabiləşməsidir. Biz bu dərsi artıq 90-cı illərdə keçmişik. Sovet İttifaqı dağıldıqda biz ilk növbədə iqtisadi stabililik yaratdıq. Əgər iqtisadi stabililik problematikası varsa, ilk növbədə onunla məşğul olmaq lazımdır. Buna görə də bank sektorunda tez bir zamanda görülmə tədbirlər, atılan addımlar nəticəsində bütövlükdə iqtisadiyyatın kreditləşməsi bərpə ediləcəkdir. Bunun üçün banklar dedollarizasiya, əlavə yardım proqramları üzərində çalışır ki, real sektor bərpə olunsun. Xüsusilə, regionlardakı situasiya bizi düşündürür. Orada mikrokreditlərin verilməsi və əhalini məşğul edə bilən digər kredit məhsullarına tələbat artır. Mərkəzi Bank da cənab Prezidentin tapşırığı ilə bu məsələ üzərində işləyir.

Səlim Müslümov: Elman müəllim çox gözəl vurğuladı. Məhz yeni iş yerləri yaradan, əhaliyə gəlir gətirən layihələrin icrasına bank kreditlərinin yönləndirilməsi böyük effekt verə bilər. Bir az öncə Ziyad müəllimin qeyd etdiyi əməkəttutumluluq problemi bu gün bizdə yaşanır. Çünki Azərbaycan əhalisinin digər ölkələrdən fərqli olaraq 71,6%-i əmək qabiliyyətli yaşda olanlardır. Heç bir iqtisadiyyat bu qədər əmək qabiliyyətli insanı adsorbs etmək, yəni udmaq imkanına malik deyil. 15-29 yaş arası əhali Azərbaycan əhalisinin bu gün 28,1%-ni təşkil edir. Heç bir MDB dövlətində

bu göstəricini tapmaq mümkün deyil. Çox böyük demografik artım var. Keçən il 114 min artım olub. Bunların hamısını 15-16 ildən sonra, cənab Prezident dünən müşavirədə də qeyd etdi ki, işlə təmin etmək lazım gələ-cək.

Ziyad Səmədzadə: Bir məsələni də qeyd etmək istərdim. Mən cənab Prezidentin rayonlarla əlaqədar çıxışını da gətirmişdim: rayonlarda olan potensialdan istifadə, rayonların əksəriyyətinin dotasiyada yaşaması məsələsi. Bu, həqiqətən də, ciddi məsələdir. Biz Azərbaycan iqtisadiyyatının regional inkişafını elə təmin etməliyik ki, regionlarda olan potensialdan tam səmərəli istifadə olun-sun və dotasiyasız yaşayan rayonların sayı artsin.

Bunun üçün İqtisadiyyat Nazirliyi çox böyük işlər görür. Xatırlayım ki, 2004-cü ilin fevralında cənab Prezident birinci regional inkişaf proqramı ilə bağlı çıxışında dedi ki, biz

elə etməliyik ki, Azərbaycanda nə qədər imkan varsa, o məhsullar istehsal olunsun, bölgələrimiz tarazlı inkişaf etsin. Bölgələrin tarazlı inkişafı üçün regional inkişaf proqramları, belə yanaşmaları etməliyik. Hətta mən düşünürəm ki, cənab prezidentin regional barədə dediklərinə sonra İqtisadiyyat Nazirliyinin hüquqları genişləndi.

Mən cənab Prezidentə təşəkkür edirəm ki, müstəqil Azərbaycanın bütövlükdə iqtisadiyyatını idarə edən strategiyani hazırlayan İqtisadiyyat Nazirliyi yarandı. Vaxtilə Elman müəllimlə biz, 80-ci illərin ortaları və 90-cı illərin əvvəllərində məhsuldar qüvvələrin inkişafı və yerləşdirilməsi sxemini hazırladıq. Özəl sektor var, çətinliklər ola bilər, amma özəl sektor bilavasitə dövlət tərəfindən tənzimlə-nir. Yəni, hər rayonda istədiklərini tikməsinlər. Bunlar seçilməlidir. Özəl sektor mənim, mən istəyirəm burada bunu tikim, elə yox, o dövr keçdi. Azərbaycanın ərazisi o qədər də böyük deyil, biz elə edə bilərik ki, bölgələrimizin inkişafı üçün seçmə müəssisələr yaradaq...

- **Cənab Prezident qeyd edir ki, Neftçalada pilot layihə həyata keçirilir, amma niyə digər bölgələrdə bu yoxdur?**

Şahin Mustafayev: Bu gün müzakirə etdiyimiz komissiyanın təşviqi haqqında mexanizmi də buna yönəlib-dir. Buna misal olaraq, Mingəçevir şəhəri əhalisinin tərkibini göstərmək olar, bilirsiniz ki, bura əvvəllər sənaye şəhəri olubdu, xüsusilə yüngül sənaye sahəsində ixtisaslaşmışdır. Amma indi işsizlik orada digər bölgələrə nisbətən artıqdır. Bu baxımdan cənab Prezidentin göstərişi ilə Mingəçevir sənaye parkı yaradılır, artıq sənaye parkının yaradılması işləri sürətlənəcək və bu baxımdan Ziyad müəllimin dedikləri burada öz əksini tapır. Bizim, təbii ki, liberal bazar iqtisadiyyatı şəraitində iqtisadiyyatımız inkişaf edir və kimsə qadağan etmək niyyətində deyilik, amma təşviq etmə-yəcəyik. Əgər kimsə istəyirsə hansısa rayonda bir layihə həyata keçirsin, biz onu qadağan etmirik.

- **Amma, Şahin müəllim, eyni zamanda, rəqəmlər, qrafiklər hazırlan-malıdır ki, maarifləndirmə işi də aparılsın.**

Şahin Mustafayev: Təbii ki, artıq nöinki rayon mərkəzlərində, həmçinin kəndlərdə tədbirlər keçirilir və bütün sahibkarlar bunları bilir. Bizim biznes mərkəzimiz var və fəaliyyət göstərir. Bizim Xaçmaz rayonunda biznes inkubatorumuz var və bunu digər regionlarda da yaratmaqdaıyıq. Bütün bu mexanizmlərin məqsədi məhz marifləndirməkdir.

Səlim Müslümov: Belə böhranlar olanda iqtisadçılar arasında belə bir deyim var "Həmi dönüb Keynəci olur", yəni dövlətin daha çox müdaxilə etməsinə üstünlük verir. Amma müdaxilə etmək də, Şahin müəllimin dedi ki, o demək deyil ki, qada-galar olsun, amma təşviq elementlə-

rindən də istifadə edilsin.

Elman Rüstəmov: Mən deyirdim ki, İqtisadiyyat Nazirliyi bu istiqamətdə çox işlər görür. Daha dəqiq desək, söhbət Dövlət-özəl sektor partnyorluğundan gedir. Yəni, dövlət özəl sektorun gördüyü işləri görmür. Parkların yaradılması, inkubatorların yaradılması biznesin xərclərinin əhəmiyyətli bir hissəsini öz üzərinə götürür. Artıq xarici təcrübədə çox geniş yayılmış xalis liberal iqtisadiyyata malik ölkələrdə də bu işlər görülür. Bu, bir növ partnyorluqdur, müəyyən işləri dövlər öz üzərinə götürür, xüsusilə də kiçik və orta biznesin inkişafında investisiya imkanları çox kiçikdir və onlar yalnız avadanlıq üçün vəsait qoyurlar, kredit götürürlər. Əgər onlar böyük elektrik xətləri çəksələr, infrastruktur yaratsalar, daha yaxşı olar.

Şahin Mustafayev: Bu, artıq sənaye parklarının modelidir. Neftçalada qeyd etdiyim kimi, 3 aydan sonra ilk

7 rezident artıq hazır olacaq ki, avadanlıqları gətirib quraşdırsın. Elman müəllim tamamilə düzgün qeyd edir ki, dövlət artıq partnyorluq yaradır, dövlər şərait yaradır, dövlət hətta güzəştli kreditlər də verir, vergidən azad edir, amma nə istehsal etmək, nəyi seçmək, bu, özəl sektorun, sahibkarın öz işidir.

Ziyad Səmədzadə: Mən Çində çox olmuşam, bu barədə kitablarım da var. Çinin Qərb rayonları ən geri qalan rayonlardır, bu gün də. Amma Çin hökuməti o regionları inkişaf etdirmək üçün bütün güzəştləri etdi. Hətta xarici şirkətlər növbəyə dayanırlar. Onlar belə bir şərt qoyurlar ki, sənin istehsal etdiyin məhsulun müəyyən qədər ixrac olunmalıdır. Müxtəlif modellər olmalıdır, Şahin müəllim qeyd etdi ki, rayonların təşviq məsələsində bu prinsiplər nəzərə alınacaq.

Şahin Mustafayev: Biz bunu investisiyanın həcmi ilə tənzimləyəcəyik. Misal üçün deyək ki, əgər Gəncədə 5 milyon manatdan yuxarı qoyulan investisiya üzrə təşviqi sənəd veril-cəksə, Aranda bu 300 min manat ola bilər.

- **Hörmətli qonaqlar mən istərdim ki, bir məsələyə də xüsusi diqqət ayıraq. Deyəcəyim bu sual hər birinizin sahəsinə aiddir. Bu, əlbəttə ki, belə deyək, süni qiymət artımı və hətta valyuta bazasında da müşahidə olu-nur. İstərdim bu məsələyə öz fikrinizi, münasibətinizi bildirəsiniz. Dövlət və cənab Prezident bu istiqamətdə konkret addımlar atır və düşündürük ki, önəmli addımlardan biri də onun və əlbəttə, buğdanın ƏDV-dən azad olunmasıdır. Şahin müəllim, sizin rəhbərlik etdiyiniz qurum bu istiqamətdə konkret olaraq monitorinqlər həyata keçirir və bilmək istərdik bundan sonra hansı işlər görülcəkdir? Çünki ictimaiyyətimizi maraqlandıran əsas məsələlərdən biri də budur.**

Şahin Mustafayev: Çox vacib, mən deyirdim, çox həssas bir məsələyə toxununuz. Çox yaxşı ki, bu sualı ver-diniz. Çünki bu məsələyə müxtəlif mövqelərlə yanaşırlar. Bəzən deyirlər ki, liberal bazar iqtisadiyyatıdır, dövlət qiymətlərə müdaxilə etməməlidir, digər bu kimi fikirlər də var. Cənab Prezidentin birmənalı göstərişi var ki, süni qiymət artımına yol verilməməlidir. Bu tamamilə qanunu bir tələbdir və iqtisadiyyat nazirliyinin müvafiq qurumu bu məsələ ilə ciddi məşğul olur. Nə baş verir? Mən bir neçə nümunə üzrə istəyirəm bu mövcud durumu izah edim və görü-lən tədbirlər haqqında məlumat verim. Misal üçün, çörək, buğda və un məsələsi, monitorinqlər aparıldı və araşdırmadan sonra göründü ki, onun qiyməti həddindən artıq yuxarıdır. Amma araşdırma onu göstərdi ki, aparılmış devalvasiyadan artıq deyil. Belə olan halda müvafiq hesab-lamalar aparıldıan sonra, aydın oldu ki, əgər idxaldı buğdanı, istehsalda unun və eyni zamanda, çörə-yin, unun satışında ƏDV götürülsə,

buğdanın, unun, çörəyin qiymətləri əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşər, əhali də bundan razı qalar. Bu, təbii ki, ilk növbədə əhalinin sosial müdafiəsinə yönəlmis bir tədbirdir. Məsələ cənab Prezidenta məlum oldu. O, dərhal razılığını və tapşırığını verdi və Milli Məclisdə təşdiq olunan qanunlar içərisində məhz buğdanın idxalı, unun istehsalı və çörəyin istehsalı, satışı ƏDV-dən azad olundu. Beləliklə, bu məsələ öz həllini tapdı. İkinci belə bir xarakterik məsələ, bazarda aparılan monitorinqlər zamanı məlum oldu ki, yumurta üzrə Azərbaycanda bir neçə istehsalçı var və bu istehsalçıların kartel sövdələşməsinə gəlirlər və yumurtanın qiymətini artırblar. Təhlil olunanndan sonra göründü ki, onun idxaldan asılı olan komponentinin dəyərünün devalvasi-yaya təsiri o qədər də çox deyil. Ondan sonra biz araşdırmalara başladıq, o şirkətlərə qarşı qanunvericili-yə tam uyğun olaraq iş qaldırdıq və bu məsələni prokurorluq orqanları ilə birgə aparırıq. Üçüncü xarakterik bir misal çəkmək istəyirəm - söhbət tərəfindən tənzimlənən qiymətlərlə satılmalı olan malların qiymətlərinə nəzarətdən gedir. Konkret olaraq dərmanlardan. Bildiyiniz kimi, artıq cənab prezidentin tapşırığına uyğun olaraq, son vaxtlar həyata keçirilən əhəmiyyətli tədbirlərdən biri də sosial sahədə məhz dərman vasitələrinin qiymətlərinin tənzimlənməsidir. Bu-günkü vəziyyətdə artıq dərman vasitələrinin təxminən 50%-dən çox hissəsinin qiyməti Tarif Şurası tərəfindən təşdiq olunmuşdur və satan şəxslər məhz bu qiymətdə satmaldırlar. Monitorinqlər göstərir ki, bir sıra hallarda artıq qiymətlər təbiiq olunub və hər halda qanunvericilikdə nəzərdə tutulan tədbirlər görülür. Heç bir halda qanunu pozmaq olmaz və bu sahədə qanundan kənar addımlar atılmır. Eyni zamanda, bu moni-toringlər gündəlik, hər saat aparılır və bütün hallar təhlil olunur və müvafiq tədbirlər görülür.

- **Şahin müəllim, xüsusən çörək və un məmulatlarının qiymətlərinə diqqət yönəltmək istərdim. Region ölkə-lərlə müqayisə etsək, həmin o qiymət arasında ƏDV-ni götürüldükdən sonra fərq necədir?**

Şahin Mustafayev: Ciddidir. Mən sizə deyərdim ki, ƏDV təbiiq olu-nanda da müqayisəli qiymətlər var idi. Bəzi hallarda bizdə qiymət yenə aşağı idi. ƏDV götürüldəndən sonra, ümumiyyətlə fərq çox böyüküdü. Qeyd edim ki, Rusiya və Qazaxıstan buğda istehsalçısıdır və onlarda olan qiymət də nisbətən bizdə olan qiymətdən yuxarıdır.

Elman Rüstəmov: Maraqlı bir mövzuya toxundunuz. Bu məsələləri biz valyuta bazasında da müşahidə etdik. Dekabr ayında Mərkəzi Bank üzən məzənnə rejiminə keçəndən sonra, görünür, müəyyən insanların institusional yaddaşları çox güclüdür. Onlar aktiv fəaliyyətə keçdilər. Manatın məzənnəsinin süni sürətdə aşağı düşməsi və dolların daha da bahalaşması istiqamətində qazanc məqsədilə aktiv fəaliyyətə keçdilər. Biz hansı tədbirləri gördük? Biz bütövlükdə yaradılmış, lakin çox vaxt bankların nəzarətində olmayan valyutadəyişmə məntəqələrində prosesləri müşahidə elədik və birmənalı olaraq bütün val-yutadəyişmə məntəqələrinin hamısını ləğv etdik, ona görə ki, bilavasitə bu məsuliyyət bankların, bank şöbələrinin üzərində olsun. Marja sistemi təbiiq olundu. Yəni, rəsmi məzənnədən 4% müsbət və 4% mənfəi. Bütövlükdə məsələnin kökü nədir? Paralel bazar, bizim araşdırmamız göstərir ki, bir sıra inkişaf etmiş ölkələrdə də bu var. Cənab Prezident dünən bir sıra təkliflər verdi, strateji ehtiyatlardan daha əhəmiyyətli, daha çevik istifadə olunmalıdır. Biz başlıca məsələlərdən biri kimi, makroiqtisadi sabitliyi təmin etməkdə ötrü, qiymətlərin sabitliyinə nail olmaq üçün bütövlükdə valyuta məzənnəsinin idarə olunmasını, yəni başa düşülən səviyyədə olmasını təmin etməliyik. Mən demədim ki, tam sabitliyi, bu fiksiyadır, yəni fiks məzənnə deyirlər. Əgər baxsaq, görürük ki, bizim əsas ticarət tərəfdaşlarımız, neft ölkələri olan Rusiya, Qazaxıstanda da ilin əvvəlindən milli valyutalarının dəyərindən düşməsi 10%-dən yuxarıdır. Manatsa cəmi 2,8% aşağı düşüb, bu, həm də fundamen-tal amillərin - neftin qiymətinin təsiri altında baş verir. Üzən məzənnə bazara və beynəlxalq ələmdə gedən təsirlərə həssasdır və bu, məhz bazar məzənnəsidir. Mərkəzi Bankın gördüyü işlərsə sübut edir ki, biz həddindən artıq dəyişmənin qarşısını almalıyıq.

(*davamı 6-ci səhifədə*)

2015-ci ildə Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafı ölkənin gəlirlərinin azalması, manata təzyiqlərin artması ilə müşayiət olunub

Bunu iqtisadiyyat naziri Şahin Mustafayev yanvarın 26-da "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrasının ikinci ilinin yekunlarına həsr olunan konfransda çıxışında deyib. Onun sözlərinə görə, neftin qiymətinin yüksək olduğu dövrlərdə də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iqtisadi sahədə apardığı siyasətin başlıca istiqaməti neft amilindən asılılığın azaldılmasından və qeyri-neft sektorunun inkişafından ibarət olub.

2004-cü ildən uğurla icra olunan bu proqramlar bölgələrdə iqtisadi potensialın artmasına, infrastruktur təminatının, kommunal xidmətlərin keyfiyyətinin, biznes və investisiya mühitinin yaxşılaşmasına və əhalinin rifahının yüksəlməsinə şərait yaradıb.

Keçən il ərzində proqrama uyğun olaraq və ötən ilki konfransda verdiyiniz tapşırıqların yerinə yetirilməsi üçün zəruri tədbirlər həyata keçirilib, regionların inkişafına bütün

mənbələr hesabına 3,6 milyard manat vəsait yönəldilib. O cümlədən, Sizin bölgələrə çoxsaylı səfərləriniz nəticəsində şəhər və rayonların sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi və bir sıra mühüm layihələrin icrası ilə bağlı imzaladığınız sərəncamlarla 169 milyon manat vəsait ayrılıb.

Hesabat ilində regionlarda infrastruktur layihələrinin icrası, o cümlədən yol-nəqliyyat, elektrik, qaz və su təchizatı infrastrukturunun yenilənməsi işləri davam etdirilib.

Əhalinin, xüsusilə aztəminatlı ailələrin sosial müdafiəsini gücləndirmək məqsədilə dərmanların qiymətlərinin tənzimlənməsi barədə tapşırığının icrası nəticəsində 5050 dərman vasitəsinin qiyməti artıq təsdiq edilib və manatın məzənnəsində baş verən dəyişikliklərə baxmayaraq, bu dərman vasitələrinin qiymətləri əhəmiyyətli dərəcədə endirilib. Eləcə də, buğdanın idxalı və satışı, buğda ununun və çörəyin istehsalı və satışı əlavə dəyər vergisindən azad olunub, bunun nəticəsində onun topdansa satış qiyməti azaldılıb,

unun və çörəyin pərakəndə satış qiyməti əvvəlki səviyyədə saxlanılıb.

270-dək sənaye müəssisəsi, o cümlədən texniki avadanlıqlar, iri qabarıtlı transformatorlar, metal konstruksiyalar, beton məmulatları zavodları, tekstil fabriki və digər müəssisələr açılıb, bir sıra mühüm sənaye obyektlərinin tikintisinə başlanılıb, ötən il sənaye məhsulu 2,4 faiz, o cümlədən qeyri-neft sənayesi 8,4 faiz artıb.

Cənab prezidentin tapşırığına uyğun olaraq, Mingəçevir Sənaye Parkının yaradılmasına başlanılıb, Neftçala Sənaye Məhəlləsində isə yaxın üç ay ərzində sahibkarlar tərəfindən ümumi investisiya məbləği 20 milyon manatdan

çox olan 7 layihə üzrə müəssisələrin qurulmasına başlanacaq və bunun nəticəsində 380 yeni iş yeri açılacaq.

"Aqrolizinq" xətti ilə gətirilən texnikaya yeni güzəştlərin tətbiqi və digər tədbirlər aqrar sahənin inkişafına mühüm töhfəsini verir. Ötən il, həmçinin aqrar sahədə 5100 sahibkarlıq subyektlərinin investisiya layihəsinin maliyyələşdirilməsinə 213 milyon manata yaxın güzəştli kredit verilib.

Özəl sektora maliyyə dəstəyinin daha da gücləndirilməsi məqsədilə Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən hesabat ilində 5243 sahibkara 248,5 milyon manat güzəştli kredit verilib və bu kreditlər hesabına 12600-dək yeni iş yerinin açılması üçün şərait yaradılmışdır. Kreditlərin 40 faizi büdcə, 60 faizi isə qaytarılmış vəsaitlər hesabına verilib. Həmin kreditlərin 64 faizi regionların payına düşür. Ümumilikdə, ötən il 84 mini daimi olmaqla 110 min yeni iş yeri açılıb, eyni zamanda, müxtəlif səbəblərdən 40 min iş yeri bağlanıb. 15 mindən çox yeni iş yeri yaradılacaq.

nın emissiya prospekti 48S qeydiyyat nömrəsi ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

Qeyd edək ki, bir neçə gün öncə maliyyə naziri Samir Şərifov dövlət büdcəsinin kəsirini örtmək üçün istiqraz buraxılacağını, dollar istiqrazlarına 3%, manat istiqrazlarına isə 10-12%-dən yuxarı gəlir təklif edəcəklərini bildirmişdi.

Maliyyə Nazirliyi istiqrazlar buraxır

Maliyyə Nazirliyi 250 milyon ortamüddətli, 150 milyon manatı isə qısamüddətli olmaqla 400 milyon manatlıq istiqraz buraxır.

Qısamüddətli istiqrazların hər birinin nominal dəyəri 100 manat, sayı 2,5 milyon ədəd, qısamüddətli istiqrazların hər birinin nominal dəyəri 100 manat, sayı isə 1,5 milyon ədədir.

27 yanvar 2016-cı il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinin hər birinin nominal dəyəri 100 manat olan 2 500 000 ədəd dövlət ortamüddətli istiqrazla-

rının emissiya prospekti 50S qeydiyyat nömrəsi ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

27 yanvar 2016-cı il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinin hər birinin nominal dəyəri 100 manat olan 1 500 000 ədəd dövlət qısamüddətli istiqrazlarının emissiya prospekti 49S qeydiyyat nömrəsi ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

DOLLARDA DA İSTİQRAZ BURAXIR

Bundan başqa, Maliyyə Nazirliyi 300 milyon dollarlıq qısa-

müddətli, 200 milyon dollarlıq ortamüddətli istiqraz buraxır. Qısamüddətli istiqrazların hər birinin nominal dəyəri 100 dollar, sayı isə 3 milyon ədəd, ortamüddətli istiqrazların hər birinin nominal dəyəri 100 dollar, sayı isə 2 milyon ədəddir.

26 yanvar 2016-cı il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinin hər birinin nominal dəyəri 100 ABŞ Dolları olan 3 000 000 ədəd dövlət qısamüddətli istiqrazlarının emissiya prospekti 47S qeydiyyat nömrəsi ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

“Azpetrol” müştərilərinə yüksək xidmət göstərir

Son vaxtlar bəzi KİV-də avtomobil sahiblərinin yanacaqqoldurma məntəqələrində onlara operatorlar tərəfindən yanacaqın düzgün vurulmaması barədə şikayətlərinə rast gəlinir. Bu kimi hallar Azpetrol Şirkətinin yanacaqqoldurma məntəqələrində də baş verməsi barədə məlumatlar gedir. Bəzi saytlar buna qarşılıq olaraq yanacaq şirkətin nüfuzuna qədər xələl gəlməsinə və şirkət haqqında yanlış fikir formalaşdırmağa çalışırlar. Bir daha istehlakçıların nəzərinə çatdırırıq ki, hər bir avtomobilin yanacaq çəninin tutumu göstərilən ölçüyə (xəttə) qədər olan məsafə nəzərdə tutulur. Müştəri yanacaq çəninin tam doldurulmasını sifariş edərkən həmin ölçüdən (xəttədən) yuxarı hissəyə

qədər, yəni çənin boğazına kimi dolmasını istəyir. Təbii ki, bu da yanacaq çəninin normadan artıq yanacaq tutmasına səbəb olur. Məsələn, xarici avtomobillərinin markasından asılı olaraq yanacaq çəninə normadan artıq, yəni boğazına qədər daha 6-9 litr əlavə yanacaq vurmaq mümkündür. Sovet maşınlarına, xüsusən "VAZ-2107" markalı avtomobilinə isə normadan artıq 4 litr yanacaq vurmaq mümkündür. Müştərilər yanacağın düzgün vurulmamasından narazı qaldığı halda, bu zaman həmin məntəqənin direktoru tərəfindən müştəriyə operator tərəfindən nə qədər yanacaq vurulmasını məntəqədəki xüsusi ölçmə cihazı (menzurka) vasitəsilə yoxlanılır. Bu zaman əksər hallarda istehlakçının haq-

sız olduğu ortaya çıxır.

Onu da nəzərinizə çatdırırıq ki, ölçmə cihazlarında heç bir səhv ola bilməz, çünki həmin cihazlar Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən yoxlanıbdan keçərək möhürlənir. Bu ölçmə cihazları yeni rəqəmsal avtomatlaşdırılmış qaydada idarə olunur. Ona görə də bu cihazlara müdaxilə etmək qeyri-mümkündür.

Dünyada ən düzgün və dəqiq ölçmə cihazları Yaponiyanın "Tatsuno" və Türkiyənin "Petposan" şirkətləri tərəfindən istehsal olunmuş ölçmə cihazlarıdır. Bizim Şirkətin də yanacaqqoldurma məntəqələrində istifadə etdiyi cihazlar yuxarıda qeyd olunan şirkətlər tərəfindən istehsal olunmuş cihazlardır. Bu cihazlar dünyanın ən müasir ölçmə cihazları hesab olunur və cihazların səhv etmək ehtimalı 0-a bərabərdir.

Biz, Azpetrol Şirkəti olaraq müştərilərimizə hər zaman yüksək xidmət göstərməyə və bizdən razı qalmalarına çalışırıq. Yanacaq bazarında rəqabət olduğu halda, biz müştərilərimizi nədən itirək ki?!

6599 əmanətçiyə 24 milyon manat kompensasiya veriləcək

"Bank of Azerbaijan" ASC-nin əmanətçilərinə siqortalanmış əmanətlərin qaytarılması prosesinə yanvarın 29-dan başlanılacaq.

Bu barədə Əmanətlərin Siqortalanması Fondunun (ƏSİF) icraçı direktoru Azad Cavadov yanvarın 28-də "Bank of Azerbaijan" ASC-nin əmanətçilərinə kompensasiyaların ödənilməsi ilə əlaqədar keçirdiyi mətbuat konfransında deyib. "Ümumilikdə, "Bank of Azerbaijan"ın 7 min 342 nəfər əmanətçisi var. Bu əmanətçilərin 6599 nəfərinə 24 milyon manat məbləğində kompensasiya veriləcək. Kompensasiyalar əmanətçilərə "Muğan-bank" ASC-nin, Naxçıvanda isə "Rabitə-bank" ASC-nin filialları vasitəsilə veriləcək", - deyə A.Cavadov diqqətə çatdırıb.

Bildirilib ki, kompensasiya almaq üçün ərizə formalarını qorunan əmanətçilər yanvarın 29-dan etibarən siqorta hadisəsi baş vermiş "Bank of Azerbaijan"-in, agent bankların filiallarından, Əmanətlərin Siqortalanması Fondunun Bakı şəhəri, Bülbül prospekti 40 ünvanında yerləşən ofisindən, eləcə də Fondun rəsmi internet sahifəsi olan www.adif.az saytından əldə edə bilərlər.

A.Cavadov vurğulayıb ki, "Bank of Azerbaijan" ASC-də qorunan əmanəti olan əmanətçilərin əmanətlərinin 30 min manatadək olan hissəsinin kompensasiya ediləcəyinə Fond təminat verir. 30 min manatdan çox əmanəti olan əmanətçilərin əmanətləri ləğvedici tərəfindən qanunvericiliyə uyğun olaraq ödəniləcək.

Azərbaycan dövlət siyasətinin mərkəzində məhz Azərbaycan vətəndaşı və onun rifahı dayanır

(əvvəli 5-ci səhifədə)

- Bütün qeyd etdikləriniz onu deməyə əsas verir ki, vəziyyət nəzarət altındadır, istər valyuta bazarında, istərsə də istehlak bazarında. Ziyad müəllim, istərdik son olaraq sizin və Səlim müəllim, sizin bayaq qeyd etdiyimiz məsələ - süni qiymət artımının qarşısının alınması ilə bağlı həyata keçirilən islahatlarla əlaqədar fikirlərinizi öyrənek.

Ziyad Səmədzadə: Mən hesab edirəm ki, İqtisadiyyat Nazirliyi və orda bir xüsusi departament var, çox məhsuldar iş aparır. Bəzən populist çıxışlar olur, saytlarda, tədbirlərdə, amma nəzərə almaq lazımdır ki, radikal islahatçılar, o vaxtlar bütlövlükdə qiymət sistemini çıxarıb kənara qoymuşdular. Bu məsələləri Tarif Şurası tənzimləyir, ancaq işəbazlar var. Mən şəxsən səmimi deyirəm, 20-25 apertəkdə olmuşam. Bir çox apteklərdə qanunlar tənzimlənilir. Əslində xarici dərmanlarıdırsa, Belarusa, Moskvada necəyədirsə, buradakı fərq ancaq nəqliyyat xərclərində olmalıdır. Amma bir də görürsən ki, 2-3 dəfə qiymət fərqi var. Bu, məngitə sığır. Mən dərmanların adlarını da bu günlərdə Səhiyyə Nazirliyinə göndərə-cəyəm. Bəzən də aptekə yaxınlaşırsan, deyir, bu qiymətdir, yəni dərmanın üzərində köhnə qiymət yazılıb, amma kassa yeni qiymət vurur ki, bu qədər artıb. Bu müəyyən insanların şüuru ilə əlaqədardır, qısa zaman kəsiyində pullar qazansın, insanların cibinə girsinlər və s.

Bütlövlükdə rəqabət mühiti yaratmalığı ki, kəndli məhsulunu bazara vaxtında çıxartsan, mən çox təəssüf edirəm ki, bəzi təkilatlar, bəzi özəl müəssisələr alın tərili beçərilmiş məhsulu bazara çıxarmaq üçün çox əziyyət çəkirlər. Cənab Prezident də bu məsələni dəfələrlə deyib, inhisarçılıq və s. bunlar aradan

qaldırılmalıdır. Elə götürək Quba-Xaçmaz zonasını, Lənkəran-Astara zonasını, bunlar Sovetlər vaxtında əhalinin pul gəlirlərinin dinamikasına görə birinci yerdə idi, nə üçün bu qədər meyvə-tərəvəz çıxarırdılar? Yəni, cənab Prezidentin verdiyi tapşırıqlardan sonra bazar tənzimləndi, çox böyük işlər görüldü. Eyni zamanda, burada ictimai nəzarət də gücləndirilməlidir. Vətəndaşlar məsuliyyət hiss etməlidirlər, biganə olmamalıdır. Əgər mənim mənim, mənim hüquqlarım tapdalanırsa, mənim cibimə girirlərsə, bunlar cəzasını almalıdırlar.

Səlim Müslümov: Təbii-dir, doğrudan da, əgər bazar iqtisadiyyatı orada varsa, hər hansı bir məhsula tələb böyüyürsə, təklif artırsa, bunun qiyməti qalxacaq, əks halda isə düşəcək. Amma məsələ ondadır ki, bu gün Avropa ölkələrinin özündə belə, xüsusilə Şimali Avropa ölkələrində istehlak səbətinə daxil olan məhsullar üzrə müəyyən bir qiymətin maksimum həddi qoyulur və ona nəzarət həyata keçirilir. Birinci inhisar mövqeyi, ikinci isə, Şahin müəllim qeyd etdiyi kimi, kartel sövdələşməsi və digər məqamlar baxımından başlı-başına buraxılısa, həmin o sövdələşmələr və inhisarçılıq yarana bilər və qiymətlərin artımı baş verər.

Tənzimlənilən qiymətlər mallar kateqoriyasına aiddir. Amma çox vacib olan məsələ istehlak səbətinə minimuma daxil olan məhsullar və mallardır. Bunların qiymətlərinin sürətlə qalxması əhalinin aztəminatlı təbəqəsini sürətlə kəsiblədirə bilər. Ona görə də bunun qarşısını almaq üçün dövlət müəyyən tədbirlər, təbii ki, görəcək. Bir tərəfdən, müxtəlif Sərəncam və Fərmanlarla dövlət onların gəlirlərini artırır, amma əgər bu gəlirləri həmin qiymət artımı yeyəcəksə, bunun nə əhəmiyyəti

əti olacaqdır?! O zaman spirala bənzər bir proses baş verəcəkdir. Bunun qarşısını almaq üçün bir sıra addımların atılması vacibdir. Mən belə düşünürəm ki, cənab Prezidentin taxıl məhsulları, un, çörək məmulatları sahəsində atdığı ƏDV-dən azad olma tədbirləri, eləcə də İqtisadiyyat Nazirliyinin qeyri-qanuni şəkildə süni qiymət artımı hesabına əlavə gəlirlərin əldə edilməsi baxımından addımların qarşısının alınması bu gün cənab Prezidentin imzaladığı sərəncamlarla əhəliyə verilən həmin o vəsaitlərin real xarakter daşmasına birbaşa kömək edəcək. Əlbəttə, bayaq dediyim kimi, proses dayışa bilər. Biz artırdıqca qiymət artar, qiymət artsa, biz verdikcə yenə qiymət artar, bu spirala bənzər bir hiperinflasiyaya gətirib çıxara bilər. Bunun qarşısı, təbii ki, ümumi say-larla alınmalıdır.

Ziyad Səmədzadə: Bu gün aparılan iqtisadi-sosial siyasət Azərbaycan xalqının gələcəyi üçündür. Baxaq internet resurslarına, hansı ölkədə bu global böhran şəraitində sistemli tədbirlər həyata keçirilir? Ona görə də mən hesab edirəm ki, biz bu imtahanıdan çox gözəl və uğurla çıxacağıq.

- Təşəkkür edirəm, Ziyad müəllim. Bu xoş notlarla səhbətimizi yekunlaşdırmaq istəyirəm. Sonda isə cənab prezidentin qeyd etdiyi titatı demək istədim.

Prezident bildirir ki, "Dövlət, hökumət, vətəndaşlar bir yerdə olaraq bu gözənilməyən vəziyyətdən çıxış yolları müəyyən etməlidir. Dövlətin bu istiqamətdə çox ciddi proqramı var". Bu da onu deməyə əsas verir ki, bu proqramlar və sosial layihələr sonra da davam etdiriləcək. Azərbaycan dövlət siyasətinin mərkəzində məhz Azərbaycan vətəndaşı və onun rifahı dayanır.

Son illər sənayenin şaxələndirilməsi genişləndirilib və bu sahədə yeni obyektlər istifadəyə verilib

Bunu "Mətanət-A" şirkətinin baş direktoru Elxan Bəşirov yanvarın 26-da "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrasının ikinci ilinin yekunlarına həsr olunan konfransda çıxışında deyib. Onun sözlərinə görə, sənaye sahəsində, o cümlədən tikinti materiallarının istehsalı sahəsində həyata keçirilən ardıcıl və sistemli tədbirlər, qabaqcıl təcrübəyə əsaslanan müəssisələrin yaradılması rəqabətqabiliyyətlili məhsul istehsalını genişləndirməklə yanaşı, idxalın əvəzlənməsinə və ölkəmizin özünütəminatmə səviyyəsinin yüksəlməsinə müsbət təsir göstərib.

Nazir demişdir: Şirkətimiz 2000-ci ildə yaradılıb və ölkəmizin tikinti materialları sənayesi sahəsində öz layiqli yerini tutub. Hazırda şirkətimizin tərkibinə Abşeron rayonunda quru inşaat quruluşları, boya və beton qatqıqları zavodları, Qazax rayonunda tikilməkdə olan əhəng zavodu, Qaradagda gips hörgü bloku, ağda gips və yeni ağda gips zavodları olmaqla 7 zavod daxildir. Bu zavodlarda istehsal olunan məhsullar rəqabətədavamlı, idxalı əvəz edən, həm də ixracönlümdür.

Uğurlu innovasiya siyasəti aparmaqla istehsal prosesinə nanotexnologiya, nou-hau və smart texnologiyalar tətbiq edilir və artıq bir neçə patentləşdirilmiş ixtiranın müəllifiyik. Bunlardan biri dünyanın əksər ölkələrində patentləşdirilmiş FAS-NATURAL məhsuludur. 1000-dən çox məhsul təchidinə və 200-dən çox ticarət markasına malik olan şirkətimizdə 800 nəfərə yaxın işçi çalışır.

İstehsal fəaliyyətimizin genişləndirilməsinə ümumilikdə İqtisadiyyat Nazirliyinin Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən 2,5 milyon manat güzəştli kredit verilib. Zavodlarımızda müasir texnologiyaların tətbiqi enerji məsrəflərinin azalmasına və məhsulun maya dəyərini aşağı düşməsinə səbəb olub. Bunun nəticəsində istehlakçılara daha münasib qiymətlərlə onların tələbatına uyğun yüksək keyfiyyətli tikinti məhsullarının təqdim edilməsini həyata keçiririk.

Cənab Prezidentin qeyri-neft ixracının artırılması və coğrafiyasının genişləndirilməsi siyasətinə uyğun olaraq artıq öz hədəflərimizi müəyyənləşdir-

mişik. Belə ki, şirkətimiz tərəfindən dörd yeni zavodun inşası ilə bağlı ilkin araşdırma və layihələndirmə işlərinə başlanılıb. Bunlar Qaradag rayonunda illik istehsal gücü 8 milyon kvadratmetr olan gips karton və 35 min ton olan mineral yun, Qazax rayonunda 50 min ton olan əhəng və Baxaxanda 300 min ton kvars qumunun zənginləşdirilməsi zavodlarıdır. Bu zavodların yaradılmasına ümumilikdə 105 milyon manat investisiya qoyulacaq və dövlətin güzəştli kreditlərindən də istifadə olunacaq. İstehsal ediləcək məhsullar hesabına daxil tələbatın ödənilməsi təmin olunmaqla yanaşı, əsasən ixraca yönəldiləcək. Zavodların yaradılması nəticəsində 1500 yeni iş yeri açılacaq.

Vətəndaş müraciətlərinə yerlərdəki real vəziyyəti göstərən barometr kimi baxılmalıdır

Yanvarın 23-də Vergilər Nazirliyində vətəndaş müraciətlərinə baxılması ilə bağlı nazirliyin məsul vəzifəli şəxslərinin və yerli vergi orqanlarının nümayəndələrinin iştirakı ilə müşavirə keçirilmişdir.

Vergilər nazirinin müavini, üçüncü dərəcəli dövlət vergi xidməti müşaviri Sahib Ələkbərov müşavirəni açaraq qeyd etmişdir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev vətəndaşların müraciətlərinə diqqətlə yanaşılmasını hər bir dövlət qurumunun ən mühüm vəzifələrindən biri kimi müəyyənləşdirmişdir. Ölkə başçısının tapşırığı ilə mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərləri mütəmadi olaraq yerlərdə vətəndaşları qəbul edir, onları narahat edən məsələlərlə bağlı müvafiq tədbirlər həyata keçirir və bu məsələ vergi orqanlarının da fəaliyyətində prioritet təşkil edir.

Vergilər naziri Fazil Məmmədovun vətəndaş müraciətlərinə baxılmasının vergi yığmaq qədər vacib məsələ olduğu barədə fikrini istinad edilərək bildirmişdir ki, rəhbərlik vətəndaşların qaldırdıqları problemlərin dəqiqliklə araşdırılmasını və müvafiq tədbirlərin görülməsini daim diqqət mərkəzində saxlayır, vergi orqanlarında vətəndaş müraciətlərinə baxılması vəziyyəti barədə ayda bir dəfə nazirə xüsusi xidməti məruzə təqdim olunur.

Sahib Ələkbərov vurğulamışdır ki, vətəndaş müraciətləri dövlət-vətəndaş münasibətlərinin barometri kimidir, ona görə də müraciətləri daim nəzarətdə saxlamaq, onlardan nəticə çıxarmaq və vaxtında lazımı tədbirlər görmək vergi orqanları qarşısında qoyulmuş ən mühüm vəzifələrəndir. Sahibkarların qarşılaşdıqları problemlərin öyrənilməsi baxımından ən aktual və dəqiq məlumatlar da məhz vətəndaş müraciətlərinin araşdırılması zamanı üzə çıxır.

Nazir müavini vergi orqanlarına daxil olan müraciətlərin statistikasına toxunaraq vurğulamışdır ki, 2014-cü illə müqayisədə keçən il müraciətlərin sayında azalma olmuşdur. Lakin vətəndaş müraciətlərinin araşdırılaraq qanunamüvafiq tədbirlər görülməsi müraciətlərin sayından daha vacib əhəmiyyət daşıyır. Əvvəlki illərdə rast gəlinən ən böyük problemlərdən biri müraciətlərə vaxtında

baxılmaması, süründürməçilik hallarına yol verilməsi idisə, 2015-ci ildə bu hal təməmilə aradan qaldırılmışdır.

Sahib Ələkbərov qeyd etmişdir ki, vergilər nazirinin əmri ilə ötən il nazirliyin strukturunda icraya nəzarət şöbəsi yaradılmış, vətəndaş müraciətlərinin qəbulu, sənədlərə baxılması işinin daha da təkmilləşdirilməsi məqsədilə xüsusi proqramlar hazırlanmışdır.

Müşavirədə çıxış edən Vergilər Nazirliyi Aparatının rəhbəri Əli Həsənov qeyd etmişdir ki, 12 noyabr 2015-ci il tarixdən qüvvəyə minmiş «Vətəndaş müraciətləri haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu vətəndaşların öz hüquq və azadlıqları çərçivəsində müraciət hüququnun həyata keçirilməsi ilə bağlı münasibətləri tənzimləmək, vəzifəli şəxslər tərəfindən müraciətlərə baxılma qaydalarını müəyyən etmək məqsədi daşıyır. Qanunla dövlət orqanları tərəfindən vətəndaşların müraciətlərinə baxılması sahəsində dəqiq və əhatəli hüquqi tənzimləmə mexanizmi müəyyən edilmişdir.

Qanunda öz əksini tapmamış bir sıra müddəalar - vətəndaşların müraciətlərinə baxılmasının prinsipləri, müraciətlərə dair tələblər, müraciətin baxılmamış saxlanılması, nəzarətin həyata keçirilməsi, müraciətlərə baxılma zamanı vətəndaşların hüquqları, canlı yayımlanan teleradio

proqramları, telefon müraciət xidməti vasitəsilə edilən şifahi müraciətlərin xüsusiyyətləri, elektron müraciət kimi yeni normalar müəyyən olunmuşdur.

Qeyd olunmuşdur ki, Vergilər Nazirliyinin Avtomatlaşdırılmış Vergi İnformasiya Sistemində (AVİS) sənədlərin icrası, vətəndaş müraciətlərinə baxılması proseslərini əvvəldən axıradək izləməyə imkan verən dəqiq və kifayət qədər təkmil nəzarət sistemi yaradılmışdır. Vətəndaş müraciətlərinə baxılması ilə əlaqədar dövlət vergi orqanlarında ən son texnoloji avadanlıqlarla təchiz edilmiş xüsusi qəbul otaqları yaradılmışdır. Şikayət xarakterli qəbullar zamanı vətəndaşa əvvəlcədən xəbərdarlıq edilməklə videoçəkiliş həyata keçirilir və bu materiallar xüsusi kodlar altında Vətəndaşların qəbulu şöbəsində arxivləşdirilir. Mübahisəli məqamları aydınlaşdırmaq, şəffaflığı təmin etmək, hadisəni düzgün qiymətləndirmək üçün həmin videomateriallardan istifadə olunur.

Vətəndaşlar tərəfindən vergi orqanlarına müraciət etmək imkanlarının və bu sahədə şəffaflığın daha da artırılması məqsədilə Vergilər Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsində (www.taxes.gov.az) «Vergilər nazirinə onlayn müraciət», «Vergi orqanı əməkdaşlarının fəaliyyətində korrupsiya və digər hüquqpozma

halları barədə məlumatın onlayn verilməsi», «Vergi orqanı əməkdaşlarının qeyri-etik davranışı barədə məlumatın onlayn verilməsi», «Vergi Apelyasiya Şurasına müraciətin onlayn təqdim edilməsi» imkanları yaradılıb. Bundan başqa, vergilər nazirinin elektron poçt ünvanına daxil olmuş müraciətlərə baxılmasının operativliyini və keyfiyyətini artırmaq, onların mümkün qədər qısa zamanda cavablandırılmasını təmin etmək məqsədilə nazirlikdə xüsusi komissiya da yaradılmışdır.

Aparat rəhbərinin müavini Elçin Namazlı tədbir iştirakçılarını 2015-ci ildə vergi orqanlarında vətəndaş müraciətlərinə baxılması vəziyyəti ilə tanış etmişdir. Qeyd olunmuşdur ki, ötən il ərzində vergi orqanlarına ümumilikdə 95.996 vətəndaş müraciəti daxil olmuşdur ki, bu da 2014-cü illə müqayisədə 7% azdır. Daxil olmuş müraciətlərin 92.445-i ərizə (96,3%-i), 3402-si şikayət (3,5%), 149-u təklif (0,2%) olmuşdur. 2014-cü illə müqayisədə ərizə və təkliflərin sayında azalma müşahidə olunsada, şikayətlərin sayı artmışdır. Müraciətlərin 37,9%-i kameral vergi yoxlamaları, 33,1%-i müxtəlif arayışların alınması, 3,9%-i vergi borcları, 2,2%-i sayyar vergi yoxlamaları, 1,7%-i nağd hesablaşmaların aparılması qaydalarının pozulması və operativ vergi nəzarəti tədbirləri, 1,5%-i vergidən yayınma və dividəndlərin verilməsi, 19,7%-i digər məsələlərlə bağlıdır. Baxılmış müraciətlərdən 70,1%-i müsbət həll edilmiş, 22,3%-i barədə müvafiq izahatlar verilmiş, 4%-i əsassız sayılmış, 0,6%-i qismən həll olunmuş, 0,5%-i aidiyyəti üzrə göndərilmiş, 2,5%-i isə icradadır.

Vergi orqanlarında sənədlərə baxılma zamanı yol verilən nöqsan və pozuntuların, onlara şərait yaradan halların müəyyənəşdirilməsi və aradan qaldırılması məqsədilə Vergilər Nazirliyinin Aparatı tərəfindən müntəzəm olaraq monitorinqlər aparılır.

E.Namazlı müraciətlərin cavablandırılması prosesində yol verilən nöqsan və çatışmazlıqlar barədə də müşavirə iştirakçılarına məlumat vermişdir.

Vergilər Nazirliyinin Daxili təhlükəsizlik Baş İdarəsinin şöbə rəisi Şahin Səfərov korrupsiya ilə bağlı hüquqpozmalara toxunaraq bildirmişdir ki, 2015-ci ildə vergi orqanları əməkdaşlarının qanunsuz hərəkətləri barədə Baş İdarənin icraatına

626 şikayət daxil olmuşdur. 233-ü eyni, 47-si isə təkrar olduğundan, şikayətlərin faktiki sayı 346-dır. Şikayətlərdən 33,5%-i operativ vergi nəzarəti, 11%-i vergi auditi, 3,5%-i vergi ödəyicilərinə xidmət, qalanları isə digər məsələlərlə bağlı olmuşdur. 346 faktiki şikayətin hamısına bilavasitə müraciət müəlliflərinin iştirakı ilə baxılmışdır. Onlardan 15%-i tam və ya qismən təsdiqini tapmış, 4,6%-i ilə bağlı qanunamüvafiq izahatlar verilmiş, 80,4%-i isə əsassız sayılmışdır.

Ş.Səfərov Daxili təhlükəsizlik Baş İdarəsi tərəfindən vergi orqanları əməkdaşlarının qanunsuz hərəkətləri və korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara bağlı aparılmış xidməti araşdırma və təhqiqatların nəticələri barədə, hər bir nöqsan üzrə misallar göstərərək, ətraflı məlumat vermiş, bu halların aradan qaldırılması və gələcəkdə belə hallara yol verilməməsi üçün görülməli olan zəruri tədbirlər barədə danışıbmışdır.

Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin Hüquqi təminat şöbəsinin rəisinin səlahiyyətlərini icra edən Anar Rzaeyevin çıxışı inzibati icraat çərçivəsində vergi ödəyicilərinin şikayətlərinə baxılması zamanı ortaya çıxan problemlər və onların həlli ilə əlaqədar görülmüş tədbirlərə həsr olunmuşdur. A.Rzaev «İnzibati icraat haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu, inzibati orqanlar tərəfindən həyata keçirilən fəaliyyətin hüquqi əsasları, maraqlı şəxslər tərəfindən inzibati orqanlara müraciət etmək qaydaları, onların inzibati icraatda iştirakı, inzibati orqanın vəzifəli şəxslərinə etirazların verilməsi, o cümlədən maraqlı şəxslərin hüquqlarına və qanuni maraqlarına zidd olan inzibati orqanların inzibati aktlarından, hərəkət və ya hərəkətsizliyindən şikayətlərin verilməsi ilə bağlı məsələlər barədə ətraflı məlumat vermişdir. Bildirmişdir ki, Vergilər Nazirliyi və ona tabe olan vergi orqanları inzibati orqan kimi, qanunun təkmilləşdirilməsi istiqamətində layihələr hazırlayaraq normayratma orqanına təqdim etmişdir.

Müşavirənin sonunda vətəndaş müraciətlərinin müsbət həlli üçün daha səmərəli yolların axtarılması ilə bağlı tədbir iştirakçılarının təklifləri dinlənilmiş, onların çoxsaylı sualları cavablandırılmışdır.

Fəxriyyə İKRAMQIZI

Son on ildə regionlar üzrə vergi daxilolmaları 7,2 dəfədən çox artıb

Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə keçirilmiş «Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı»nın icrasının ikinci ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans zərçivəsində vergi sektoruna üzrə panel iclasında vergilər naziri Fazil Məmmədov çıxış edərək bildirmişdir ki, ulu öndər Heydər Əliyevin təməlini qoyduğu və möhtərəm prezidentimiz cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilən inkişaf strategiyasına uyğun olaraq, bölgələrimizdə çox ciddi müsbət dəyişikliklər baş vermiş, yeni müəssisələr yaradılmış, iş yerləri açılmış və müasir tələblərə cavab verən infrastruktur formalaşdırılmışdır.

Regional iqtisadi inkişaf fonunda görülmüş işlərin nəticələri son illər ərzində ölkəmizin, o cümlədən regionların hərtərəfli inkişafında, əhalinin həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılmasında, eləcə də əsas makroiqtisadi göstəricilərin müsbət dinamika-sında da öz əksini tapır.

Qeyd edilmişdir ki, son 10 il ərzində büdcə gəlirləri ümumilikdə 4,4 dəfə, Vergilər Nazirliyinin xətti ilə vergi daxilolmaları 2,6 dəfə, o cümlədən qeyri-neft sektoru üzrə 4,9 dəfə artmışdır. Vergi sisteminə kompleks islahatların aparılması, sahibkarlar və iş adamları üçün əlverişli biznes mühitinin yaradılması, iqtisadi inkişafı stimullaşdıran çevik və səmərəli vergi siyasətinin həyata keçirilməsi regionlar üzrə dövlət büdcəsinə vergi daxilolmalarının əhəmiyyətli dərəcədə artması ilə nəticələnməmişdir. Əgər 2006-cı ildə regionlar üzrə vergi daxilolmaları cəmi 86,6 milyon manat təşkil edirdisə,

2015-ci ildə bu rəqəm 7,2 dəfədən çox artaraq 622,1 milyon manatə çatmışdır.

Tədbir iştirakçılarının nəzərinə çatdırılmışdır ki, aqrar sektorun inkişafını sürətləndirmək məqsədilə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı ilə məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslər 2019-cu il yanvarın 1-dək, torpaq vergisi istisna olmaqla, digər vergiləri ödəməkdən azad ediləblər. Gəlir vergisinin ödəyicisi olan fiziki şəxslərin bu fəaliyyətdən əldə etdikləri gəlirləri isə Vergi Məcəlləsi qüvvəyə mindiyi tarixdən başlayaraq, müddət qoyulmadan gəlir vergisindən azad olunmuşdur. Bütövlükdə kənd təsərrüfatı sahəsinə verilmiş vergi güzəştləri nəticəsində təkcə son 10 ildə 2 milyard manatdan artıq vəsait sahibkarların sərvəcinə qalmışdır.

2016-cı ilin yanvar ayının 1-dən Vergi Məcəlləsinə dəyişikliklərin qüvvəyə mindiyini diqqətə çatdıran nazir qeyd etmişdir ki, bu dəyişikliklər vergi inzibətçiliğinin sadələşdirilməsi ilə yanaşı, vergi yükünün əhəmiyyətli dərəcədə aşağı salınmasına, sahibkarlıq subyektlərinin sərvəcinə daha çox vəsaitin qalmasına xidmət edir. Güzəşt tətbiq olunan müddətli işlə əlaqədar əldə edilən gəlirin məbləği 10 dəfə artırılmış, ticarət və iticimai işə fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərə, dövryyəsinə asılı olmayan, qəddiyyətə əsaslanan vergi ödəyicisi hüququ verilmişdir. ƏDV ödəyicisi kimi məcburi qeydiyyat öhdəliyini yaradan vergi tutulan əməliyyatların həcmi 120 min manatdan 200 min manatadək qaldırılmış, bina tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərə vergi-

tutma rejimində seçim hüququ verilmiş, daşınmaz əmlakın satışının sadələşdirilmiş vergiyə cəlb edilməsinə başlanılmışdır.

Vergilər naziri bildirmişdir ki, regionların davamlı və dayanıqlı inkişafını təmin etmək üçün dövlət büdcəsindən kifayət qədər vəsait ayrılır. Lakin onu da nəzərə almaq lazımdır ki, bunun üçün böyük məbləğdə vəsait tələb olunur və bu da əsasən vergi daxilolmaları və Dövlət Neft Fondunun ayırmaları hesabına həyata keçirilir. Bu prosesin bundan sonra da davamlı və dayanıqlı olması üçün büdcənin gəlir hissəsini artırmaqlıq. Günümüzün realığı isə ondan ibarətdir ki, neftin qiyməti son bir ildə 4 dəfə aşağı düşmüş və bu proses proqnozlaşdırıla bilinmədiyindən, bundan sonrakı illərdə büdcə gəlirləri əsasən vergi daxilolmaları və qismən də gömrükdən daxilolmalar hesabına formalaşmalıdır.

Aparılması Vergilər Nazirliyinə həvalə olunmuş paneldə ortaya çıxan sualları hərtərəfli müzakirə etməyə, onların həlli

yollarını axtarmağa, konfrans iştirakçılarının təkliflərini dinləməyə, suallarını cavablandırmağa hazır olduğunu bildirən vergilər naziri qanunsuz vergi alındığını düşünən sahibkarlardan xəbərdar etmişdir ki, onlar Vergilər Nazirliyinin Apelyasiya Şurasına, Baş Prokurorluğa, yaxud məhkəmələrə müraciət etsinlər. «Əgər haqlıdırlarsa, onların hüquqları bərpa olunaçaq», - deyən Fazil Məmmədov onu da vurğulamışdır ki, qanunsuz sahibkarlıq ortadan qalxmaldır: «Bazarda xeyli sayda müəssisələr var ki, vergi uçotunda deyil».

İşgüzar dialoq şəklində keçən müzakirələrdə «Sem San» şirkətinin təsisçisi və rəhbəri Samir Heydər, «Qartal» tikinti şirkətinin rəhbəri Şahin Məmmədov, «Karat Holding»in icraçı direktoru Tale Qasımov, Zaqatala Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Mübariz Əhmədov, İmişli Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Vilyam Hacıyev və başqaları onları maraqlandıran suallarla vergilər nazirinə müraciət etmişlər.

Vergi Apelyasiya Şurasında

2015-ci il ərzində Vergilər Nazirliyinin Vergi Apelyasiya Şurasının icraatında olmuş 54 müraciətdən 22-si kameral vergi yoxlamasının, 15-i sayyar vergi yoxlamasının, 15-i operativ vergi nəzarətinin nəticələri, 2-si isə digər məsələlər ilə bağlı olmuşdur.

İcraatda olmuş müraciətlərdən 49-na baxılaraq müvafiq qərarlar qəbul edilmiş, 5 müraciətə baxılması isə 2016-cı ilə keçirilmişdir. Baxılaraq müvafiq qərarlar qəbul edilmiş müraciətlərin 27-si tam və ya qismən təmin olunmuş, 14-ü təmin edilməmiş, 4-nün icraatına xitam verilmiş, 3-ü baxılmadan saxlanılmış, 1 müraciətin isə müddəti uzadılmışdır.

Şura tərəfindən baxılmış 49 müraciətdən 46-sı vergi ödəyicisinin təkrar şikayəti, 3-ü isə vergi orqanının müraciəti üzrə olmuşdur.

Bazardakı ağır iqtisadi vəziyyət Azercell-də ixtisarlara səbəb olub

Azercell Telekom MMC-nin prezidenti Vahid Mürsəliyev şirkətin kollektivinə məktubla müraciət edib.

V.Mürsəliyev müraciətində bildirib ki, ağır makroekonomik vəziyyətə görə şirkət rəhbərliyi xərclərin azaldılmasına dair olduqca çətin qərar qəbul etməli olub.

«Təəssüflər olsun ki, bazardakı vəziyyət şirkətimizin də fəaliyyətinə təsir göstərüb. Biznesimizi mövcud şəraitə uyğun optimizasiya etmalıyıq. 2015-ci ilin avqust ayında

etibarən Azercell rəhbərliyi şirkət xərclərinin, o cümlədən işçilərə aid xərclərin azaldılmasına və ixtisarlara aparılmasına ərəfəsində olub. Amma biz maksimum dərəcədə əlavə xərcləri azaldaraq, işçi sayına

toxunmamağa çalışmışıq. 2015-ci ilin sonunda növbəti devalvasiyanın baş verməsi, ümumi iqtisadi vəziyyətin daha da ağırlaşması və bunun nəticəsində maliyyə durumunun daha da geriləməsi şirkətimizdə 8%-ə qədər iş yerlərinin, yəni 60-a yaxın işçinin ixtisar edilməsinə dair qərarın verilməsinə gətirib

çıxarıb. Bu vəzifələrdə çalışan əməkdaşların hamısına layiqli kompensasiya təklif olunacaq. Bu gündən etibarən ixtisara düşmüş vəzifələrdə çalışanlarla üzəüzə görüşlər keçirilməyə başlanıb.

Bu haqda sizə məlumat verdimyə görə çox üzgünəm. Amma, təəssüf ki, başqa çıxış yolumuz yoxdur. Şirkətimiz bazardakı vəziyyətdə biznesini davam etdirməli, yeni yatırımlar

həyata keçirməyə və rəqabətə davamlı olmalıdır.

Hər bir Azercell əməkdaşına dərin təşəkkürümü bildirirəm. Əminəm ki, birgə səylərimiz nəticəsində mövcud çağırışların öhdəsindən gələrik həm öz, həm də şirkətin fəaliyyət göstəricilərini daha da yüksəldəcəyik və bununla da komandamızı yenidən genişləndirə biləcəyik», - deyər Azercell Telekom MMC-nin prezidenti Vahid Mürsəliyev bildirib.

AGBank-dan konsolidasiya ilə bağlı rəsmi münasibət

"AGBank" ASC və "DəmirBank" ASC arasında konsolidasiya ilə bağlı ilkin protokol imzalanıb.

Qeyd olunan banklar zəngin tarixə malik olmaqla Azərbaycanın ilk özəl banklarındandır. Belə ki, DəmirBank 1989-cu ildən, AGBank isə 1992-ci ildən fəaliyyət göstərir. Hər iki bankın təsisçiləri arasında nüfuzlu beynəlxalq maliyyə institutları yer alır. Bunların sırasına Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (EBRD), Hollandiya İnkişaf Maliyyə Şirkəti (FMO), Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası (IFC) və s. təşkilatlar daxildir.

Həm kadr potensialı, həm geniş xidmət şəbəkəsi, həm də təcrübə baxımından hər iki bank bazarda aparıcı banklardır. Banklar resurslarını birləşdirməklə daha

güclü, dayanıqlı olmaqla yanaşı, sinerji nəticəsində mövcud bazar paylarını artıracaqlar. Bununla yeni formalaşacaq maliyyə institutu mövqeyinə görə, beynəlxalq standartlara, trendlərə uyğunluğuna görə bazarın ən güclü oyunçularından biri kimi möhkəmlənəcək.

Konsolidasiyadan sonra yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyulacağı gözlənilir. Belə ki, daha böyük xidmət şəbəkəsi ilə yeni məhsul və xidmətlər müştərilərə daha rahat, operativ şəkildə təqdim olunacaq. Eyni zamanda, yeni texnologiyaların, innovasiyaların daha geniş miqyasda tətbiqi nəzərdə tutulur ki, bu da biznes proseslərin müasirləşdirilməsi, daha keyfiyyətli müştəri xidmətinin həyata keçirilməsinə öz təsirini göstərəcəkdir.

В декабре 2015 г. президент РФ Владимир Путин подписал закон о федеральном бюджете на 2016 г. с дефицитом 3%, как и в 2015 г. Основным источником финансирования дефицита бюджета в 2016 г. станут средства Резервного фонда в размере 2,137 трлн руб.

Верхняя планка внутренних заимствований установлена в объеме 300 млрд руб., внешних заимствований – в объеме \$3 млрд.

Верхний предел государственного внутреннего долга на 1 января 2017 г. запланирован на уровне 8,818 трлн руб., предел внешнего долга – на уровне \$55,1 млрд (50 млрд евро).

При этом экс-министр финансов Алексей Кудрин полагает, что в текущей ситуации опасно наращивать внутренний долг. Кудрин считает допустимым нарастить внутренний долг в 2016 г. на 300 млрд руб., наращивание на 500-600 млрд руб. возможно лишь при определенных условиях.

Ниже представлен список 10 стран с самым низким внешним долгом к ВВП.

1. Бруней
Внешний долг к ВВП: 0%
Внешний долг, млн долларов: 0
Бруней – небольшое государство в Юго-Восточной Азии. Бруней — одно из самых богатых и обеспеченных государств мира. За богатство жителей и султана страну называют "исламским Диснейлендом". Благодаря богатым запасам нефти и газа

Бруней занимает одно из первых мест в Азии по уровню жизни.

Бруней имеет богатые месторождения нефти и природного газа. Серия и Муара на шельфе Южно-Китайского моря.

Основу экономики государства составляют добыча и переработка нефти (свыше 10 млн т в год) и газа (свыше 12 млрд куб. м), экспорт которых дает более 90% валютных поступлений (60% ВВП).

На территории страны действует завод по сжижению газа, который вывозится газозавозами в Японию и другие страны. Часть нефти и газа перерабатывается на заводах соседнего Саравака (Малайзия).

2. Макао
Внешний долг к ВВП: 0%
Внешний долг, млн долларов: 0
Макао – автономная территория в составе КНР. Специальный Административный район Макао был образован 20 декабря 1999 г. в результате ликвидации португальской колонии. Макао и стал одним из двух специальных административных районов Китайской Народной Республики, вторым является Гонконг.

ОПЕК предлагает остановить падающую нефть сообщая

Генеральный секретарь ОПЕК призвал крупнейших производителей нефти объединить усилия и остановить самое стремительное падение цен за несколько десятилетий. Одна из ведущих российских нефтяных компаний заявила о том, что может поддержать инициативу картеля, если она будет скоординированной и всеобщей.

Абдалла Аль-Бадри считает, что в

будущем мир ждет кризис резкого падения производства углеводородов. Единственный способ его предотвратить – это добиться единства стран как внутри ОПЕК, так и вне картеля. Всего за 18 месяцев цены на нефть упали на 70%, мировая нефтяная промышленность урезала капиталы приблизительно на \$400 млрд, сокращены сотни тысяч рабочих мест.

При нынешних реалиях инвести-

Он также призвал повысить пенсионный возраст. Это даст возможность провести полноценную индексацию пенсий. Выступая на Гайдаровском форуме, Кудрин отметил, что "иначе у нас просто не хватит налогов, когда число пенсионеров сравняется с налогоплательщиками". "В этом году число экономически активных снизится на 1 млн, в следующем – еще на 1 млн, а число пенсионеров увеличивается на 300-400 тыс. ежегодно", - подчеркнул он. Если говорить о внешнем долге России, то в течение последних двадцати лет объем внешнего долга к ВВП постепенно снижается. По оценке бывшего министра финансов Алексея Кудрина, сейчас долговая нагрузка равна примерно 15,5% ВВП. Для внешнего долга официальный потолок на 2016 г. составляет \$52,6 млрд. Внутренний долг ограничен суммой в 8,1 трлн руб.

ТОП-10 СТРАН с самым низким внешним долгом

половина населения страны живет за чертой бедности.

Ведущей отраслью промышленности является сельское хозяйство. Однако в этой стране также добывают нефть и газ. Так, в 2013 г. было добыто 14,6 млн тонн нефти.

5. Алжир
Внешний долг к ВВП: 2%
Внешний долг, млн долларов: 3 389

Алжир – крупнейшее по территории государство в Африке. Основа экономики Алжира — это газ и нефть. Они дают 30% ВВП, 60% доходной части госбюджета, 95% экспортной выручки. По запасам газа Алжир занимает 8-е место в мире и входит в топ-10 по экспорту газа.

По запасам нефти Алжир на 15-м месте в мире и на 11-м месте по ее экспорту. Власти Алжира прилагают усилия по диверсификации экономики и привлечению иностранных и внутренних инвестиций в другие отрасли.

Структурные изменения в экономике, такие как развитие банковского сектора и строительство инфраструктуры, идут медленно, отчасти из-за коррупции и бюрократизма.

Общая длина нефтепроводов (5,9 тыс. км) позволяет осуществлять перекачку к побережью 84 млн т нефти ежегодно. Основные нефтепроводы: Хауд-эль-Хамра-Арзев, Хауд-эль-Хамра-Беджая, Ин-Аменас-Сехира

(Тунис), Хауд-эль-Хамра-Месдар-Скида.

6. Иран
Внешний долг к ВВП: 4%
Внешний долг, млн долларов: 15 640

Иран — индустриальная страна с развитой нефтяной промышленностью. Имеются нефтеперерабатывающие,

нефтехимические предприятия. Добыча нефти, угля, газа, медных, железных, марганцевых и свинцово-цинковых руд. Широко представлены машиностроение и металлообработка, а также пищевая и текстильная промышленность.

Иран обладает 16% мировых запасов природного газа. Основные месторождения расположены на шельфе Персидского залива и на северо-востоке страны. Разработку нефтяных месторождений ведет государственная Иранская национальная нефтяная компания.

В последние годы Иран постоянно фигурирует в новостных заголовках в связи со своей ядерной программой, а также с санкциями, которые сначала были введены против страны, а теперь, после того как было достигнуто соглашение по ядерной программе, ожидается, что санкции будут сняты.

7. Нигерия
Внешний долг к ВВП: 5%
Внешний долг, млн долларов: 15 730

В 2014 г. Нигерия, ведущий производитель нефти в Африке, стала крупнейшей африканской экономикой, обогнав ЮАР по размеру ВВП.

Богатая нефтью Нигерия долгое время страдала от политической

нестабильности, коррупции, неразвитой инфраструктуры и плохого управления экономикой.

Прежние военные правители Нигерии не смогли диверсифицировать экономику, чтобы избавить страну от ее полной зависимости от нефтяного сектора, который дает 95% валютных доходов и обеспечивает 80% доходной части государственного бюджета.

В последние несколько лет правительство начало проводить реформы. Правительство также поощряет развитие инфраструктуры в стране частным сектором.

Нефтедобычей занимаются совместные предприятия Национальной нефтяной компании Нигерии (Nigerian National Petroleum Company, NNPC) и транснациональных корпораций Shell (контролирует до 52% добычи), ExxonMobil, Chevron, ConocoPhillips, Eni, Total и Addax.

8. Фиджи
Внешний долг к ВВП: 5%
Внешний долг, млн долларов: 127

Фиджи – небольшая республика, которая расположена на островах в Тихом океане.

Республика Фиджи, богатая лесами, минералами и рыбными ресурсами, является одной из самых развитых островных экономик Тихого океана.

При этом отдаленность страны от ключевых мировых рынков и центров торговли поставило фиджийское руководство перед необходимостью выработки собственной стратегии экономического развития.

Небольшие размеры внутреннего рынка, ограниченность ряда природных ресурсов и зависимость от импортируемых энергоресурсов, прежде всего нефти, а также ограниченность мер по диверсификации экономики стали в современных условиях сдерживающими факторами на пути укрепления и ускоренного развития экономики Фиджи.

Одной из основных причин низких экономических показателей в последние десятилетия также стала политическая нестабильность.

Серьезные проблемы вызвал и мировой финансовый кризис, который

затронул основных внешнеэкономических партнеров Фиджи и стал причиной снижения товарооборота между странами.

9. Гаити
Внешний долг к ВВП: 7%
Внешний долг, млн долларов: 428

Гаити — одна из самых бедных, нестабильных стран мира, самая бедная страна Америки, постоянно страдающая от голода, стихийных бедствий и государственных переворотов.

Более 50% населения Гаити живут за чертой бедности. Основной источ-

ник валютных доходов республики — денежные переводы от эмигрантов (25% ВВП, вдвое больше всех доходов от экспорта из страны).

В сельском хозяйстве занято две трети населения. Обрабатываемые земли составляют треть территории страны.

На Гаити найдены месторождения золота, бокситов, молибдена и меди, но они слабо освоены и добываются в малом количестве. Добывающая промышленность не играла существенной роли в промышленности страны.

10. Азербайджан
Внешний долг к ВВП: 8,2%
Внешний долг, млн долларов: 6 059

Азербайджан – кавказское государство с населением более 9 млн человек. Азербайджан — индустриально-аграрная страна с высокоразвитой промышленностью и многоотраслевым сельским хозяйством.

Важнейшее место в хозяйстве Азербайджана занимают нефте- и газодобывающая, нефтеперерабатывающая, химическая,

машиностроительная, горнорудная промышленность и цветная металлургия, разнообразные отрасли пищевой и легкой промышленности.

Из других стран в Азербайджан ввозится в основном готовая продукция: станки, различные сельскохозяйственные машины, автомобили, одежда, продовольственные товары.

Рост ВВП Азербайджана по большей части обеспечивается за счет увеличения добычи и экспорта углеводородного сырья.

влияния, по крайней мере сразу. Рынок нефти захватили спекулянты и управляют им посредством финансовых производных. Физические поставки давно отошли на второй план. Когда речь заходит о физических поставках и об избытке нефти, ОПЕК все еще пытается свалить ответственность на других. По данным картеля, страны, не входящие в него, с 2013 г. увеличили добычу на 5 млн

баррелей в день – во многом за счет США. При этом сам ОПЕК якобы сокращал объемы два года подряд и начал наращивать их лишь в прошлом году. Однако в отличие от предыдущих пресс-конференций господин Аль-Бадри не стал заикливаться на этом факте, а призвал остановить падение цен на нефть всем вместе.

По материалам vesti.ru

2014-cü ildə bankın cəmi aktivləri 645 milyon manatdan çox və ya təxminən 49% artıb. 2014-cü ilin sonunda "Kapital Bank"ın aktivləri 1 milyard 375 milyon manat, 2013-cü ilin sonunda isə 1 milyard 54 milyon manat idi. Beləliklə, "Kapital Bank" son 2 ildə təxminən 2 dəfə böyüyüb.

31 mart 2015-ci il tarixində Kapital Bankın cəmi aktivləri 1 milyard 727 milyon 276 min manat, 30 iyun 2015-

"Kapital Bank" 2 dəfə böyüdü

31 dekabr 2015-ci il tarixinə "Kapital Bank" ASC-nin cəmi aktivləri 2 milyard 19 milyon 880 min manat təşkil edib.

ci il tarixində isə 1 milyard 695 milyon 117,21 min manat idi.

Ötən ilin sonunda "Kapital Bank"ın cəmi aktivlərinin 1 milyard 161 milyon 636,31 min manatını müştərilərə verilmiş kreditlər təşkil edib. Bu, 2014-cü ilin sonu ilə müqayisədə 32,4% çoxdur. 2014-cü ilin sonunda Bankın müştərilərə verdiyi kreditlər 877,8 milyon manat məbləğində idi.

"Kapital Bank"da depozitlər ilk dəfə

1 milyard manatı aşaraq 1 milyard 45 milyon 547 min manata çıxıb. Bu, 2014-cü ilin sonu ilə müqayisədə təxminən 440 milyon manat və ya 72% çoxdur.

Ötən ilin sonunda Bankın cəmi öhdəlikləri 1 milyard 733 milyon manat təşkil edib. 2014-cü ilin sonunda Bankın öhdəlikləri 1 milyard 80 milyon manat idi.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə "Kapi-

tal Bank"ın cəmi kapitalı 286 milyon 802 min manat, o cümlədən xüsusi kapitalı 271 milyon 130 min manat təşkil edib. 2014-ci ilin sonunda Bankın cəmi kapitalı 294,4 milyon manat idi. Bank mənfəət və zərər hesablarını hələlik açıqlamayıb.

31 mart 2015-ci il tarixində "Kapital Bank"ın cəmi kapitalı 310,4 milyon manat idi. Cəmi kapital iyun ayında 247,5 milyon manata düşmüşdü.

"Kapital Bank" ASC-nin səhmlərinin 99,87%-i "PAŞA Holding"-ə aiddir. Hazırda "Kapital Bank" Azərbaycanda ən böyük xidmət şəbəkəsinə malik maliyyə qurumudur.

"Muğanbank" ötən ili xalis mənfəət ilə başa vurub

2015-ci ilin birinci rübündə 8,6 milyon manat zərər edən "Muğanbank" ili xalis mənfəət ilə başa vurub. Ötən il Bankın xalis mənfəəti 437,45 min manat təşkil edib. Bank 2014-cü ildə 4 milyon 697 min manat xalis mənfəət əldə etmişdi. Beləliklə, 2014-cü illə müqayisədə ötən il Bankın xalis mənfəəti 10 dəfədən çox azalıb.

Ötən il bankın cəmi gəlirləri 83 milyon 411 min manat, o cümlədən faiz gəlirləri 61 milyon 848 min manat, qeyri-faiz gəlirləri 21 milyon 563 min manat təşkil edib. Bank kreditlər üzrə ehtiyatların yaradılmasına 16 milyon 781 min manat ayırıb. Bankın bütün xərcləri çıxıldıqdan sonra 728,25 min manat mənfəəti qalıb. Bu mənfəətdən 291,30 min manat mənfəət vergisi ödənilib.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə "Muğanbank"ın cəmi aktivləri 564,33 milyon manat, kredit portfelı 381,12 milyon manat, cəmi kapitalı 52 milyon 696 min manat təşkil edib.

2015-ci ilin sonunda "Muğanbank"ın cəmi aktivləri 424,5 milyon manat idi. Ötən il Bankın aktivləri 33% artıb. Artım əsasən devalvasiya ilə bağlıdır. Dollarda olan aktivlər yeni məzənnə ilə qiymətləndirildiyindən artım yaranıb.

Avtomobil idxalında rekord azalma

Övvəlki illərdə Azərbaycana hər ay 7-8 min avtomobilin gətirildiyi halda, son aylar gətirilən avtomobillərin sayı 1500 ədədə çatmır. Bu əhalinin avtomobil almadığına, rəsmi distribüter və dilerlərin də müvafiq olaraq avtomobil satışlarının dəfələrlə azaldığına işarə edir.

Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına görə, 2015-ci ilin yanvar-dekabr aylarında (12 ayda) Azərbaycana xaricdən cəmi 26 min 785 ədəd nəqliyyat vasitəsi idxal olunub. Bu say 2014-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 36 min 583 ədəd və ya 57,7% azdır. 2014-cü il ərzində Azərbaycana 63 min 368 ədəd nəqliyyat vasitəsi idxal olunmuşdu.

2015-ci il ərzində 816 ədəd sürücü daxil olmaqla 10 nəfər və ya daha çox adam daşımaq üçün nəzərdə tutulmuş motorlu nəqliyyat vasitəsi (avtobuslar), 23 min 765 ədəd minik avtomobili və digər motorlu nəqliyyat vasitələri, 1 961 ədəd yük daşımaq üçün motorlu nəqliyyat vasitəsi və 243 ədəd xüsusi təyinatlı motorlu nəqliyyat vasitəsi idxal olunmuşdur.

DEKABRDA İDXAL MİNİMUMA DÜŞÜB

2015-ci ilin yanvar ayında ölkəmizə 4090 ədəd, fevral ayında 3421 ədəd, martda 2524 ədəd, aprelə 2855 ədəd, Mayda 2605 ədəd, iyunda 2145 ədəd, iyulda 1836 ədəd, avqustda 1671 ədəd, sentyabrda 1768 ədəd, oktyabrda 1304 ədəd, no-

yabrda 1428 ədəd, dekabrda 1138 ədəd nəqliyyat vasitəsi idxal olunmuşdur.

DEKABRDA CƏMİ 1019 ƏDƏD MİNİK AVTOMOBİLİ GƏTİRİLİB

Minik avtomobillərinin idxalında vəziyyət daha pisdır, bu, avtomobil biznesində tənəzzülün dərinləşdiyinə

işarə edir. Belə ki, 2015-ci ilin yanvar-dekabr aylarında 2014-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə minik avtomobillərinin idxalı 33 min 850 ədəd və ya 58,8% azalaraq 23 min 746 ədədə düşüb. 2014-cü ildə ölkəmizə 57 min 615 ədəd minik avtomobili idxal olunmuşdu.

2015-ci ilin yanvar ayında 3870 ədəd, fevral ayında 3161 ədəd, mart ayında 2225 ədəd, aprelə 2484 ədəd, mayda 2172 ədəd, iyunda 1833 ədəd, iyul ayında 1600 ədəd, avqust ayında 1476 ədəd, sentyabr ayında 1565 ədəd, oktyabr ayında 1111 ədəd, noyabr ayında 1249 ədəd, dekabr ayında 1019 ədəd minik avtomobili idxal olunub.

NƏ ÜÇÜN AZALIR?

Ekspertlər bildirirlər ki, avtomobil idxalının azalması Avro 4 standartına keçid, devalvasiya, kreditlərin sırtlaşdırılması, aksiz vergisinin dərəcələrinin artırılması və əhalinin gəlirlərinin azalması ilə bağlıdır. Ölkəmizə 2012-ci ildə 101 255 ədəd, 2013-cü ildə isə 104 min 385, 2014-cü ildə 63 min 368 ədəd avtomobil idxal olunmuşdur.

Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu tərəfindən maliyyələşdirilən "Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi" layihəsi çərçivəsində çap olunub.

UĞURLU KARYERANIN BAŞLANGICI

Sirr deyil ki, yaxşı təhsil uğurlu karyeranın başlangıcıdır. Lakin zəngin iş təcrübəsi və geniş dünyagörüşlə yanaşı, hər hansı xarici dili bilmək insanlar qarşısında ən nüfuzlu şirkətlərin qapılarını belə açır. Valideynlər "ən yaxşısını - uşaqlarımıza" şüarını rəhbər tutaraq çalışırlar ki, onların sevimli övladları Avropa İttifaqının hər hansı ölkəsinin və ya ABŞ-in ən nüfuzlu məktəb və universitetlərindən birində təhsil alsınlar. Etiraf edək ki, valideynlər övladlarının xarici ölkələrdə təhsilini planlaşdırarkən bir sıra suallarla qarşılaşırlar: hansı ali təhsil müəssisəsini seçmək, daha az xərc çəkmək və ən vacibi – xarici ölkədə onların övladlarının təhlükəsizliyini kim təmin edəcək. Bu və digər suallarla uzun illər təhsil sahəsində sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan "AKİ İNTER"-in prezidenti Kənan Cəlilova müraciət etdik.

- Kənan müəllim, xaricdə təhsil almaq istəyən abituriyentlər ali məktəbləri seçərkən əsasən nəyə diqqət yetirməlidirlər? Hansı universiteti seçmək, sənədləri hansı qaydada hazırlamaq, imtahanlara hazırlaşarkən nəyə üstünlük vermək, ümumiyyətlə, bu işi necə təşkil etmək lazımdır? Bu məsələ barədə sizin fikrinizi bilmək istərdik.

- Əlbəttə, sadələdiyiniz bütün bu işləri valideynlər özləri də təşkil edə bilər, amma bu ciddi işi peşəkarlara həvalə etmək daha məqsəda uyğun olardı. Bunun üçün beynəlxalq təhsil sahəsində təcrübəli məsləhətçilərə müraciət etmək kifayətdir. Onlar valideynlərin sorğularını və tələblərini təhlil edərək, çox asanlıqla və tez bir zamanda dünyanın məşhur universitetlərində təhsilin optimal variantlarını təklif edə bilərlər. Bu xidməti Azərbaycanda bizim şirkət - "AKİ İNTER" həyata keçirir. Şirkət 18 ildir ki, bir çox qaçılmaz səhvlərə yol verməmək və vaxtına qənaət etmək istəyənlərə köməklik göstərərək, informasiya bolluğu fonunda lazımi ali məktəbin, fakültənin, ixtisasın seçilməsində valideynlərə və abituriyentlərə kömək edir. Şirkətin müxtəssisləri bu çətin işin bütün mərhələlərində, sənədlərin tərtib edilməsində tələbə vizasının alınmasında, sığortanın tərtibində, həmçinin, tələbə qəbul edildikdən sonra meydana gələn bir sıra məsələlərin həllində onların yardımçısına çevrilir. Bütün bunlarla yanaşı, "AKİ İNTER" yaşayış yerinin təmin edilməsi ilə keyfiyyətli ali təhsil almaq imkanı təklif edir. Tələbələr müasir

standartların tələblərinə cavab verən rahat yataqxanalarda yerləşirlər. Şirkət abituriyentlərə nəinki qəbul zamanı köməklik göstərir, habelə bütöv bir tədris dövrü ərzində ona nəzarət edir. Bunun üçün hər bir ölkədə onun tələbələri üçün "qaynar xətt" yaradılmışdır ki, bu xətt vasitəsilə şirkətin müxtəssisləri tələbələrini yaşayışı, təhsili ilə maraqlansın, onlara hər bir situasiyada köməklik göstərsin. "AKİ İNTER"-in təqdim etdiyi xidmət sayəsində xarici ölkələrdə təhsil alan hər bir tələbə oxuduğu müddət ərzində qayğı və diqqətlə əhatə olunur, özünü evdə olduğu kimi hiss edir.

- Şirkət xarici ölkələrdə hansı ali məktəbləri təklif edir, abituriyentlərin qəbulu hansı yolla həyata keçirilir?

- Qeyd etmək lazımdır ki, "AKİ İNTER" bütün dünyada pulsuz təhsil təqdim edən "StudyGroup", «CİEE», «Kaplan-ASPECT», «CATS», «İnto», «LSİ» və s. kimi beynəlxalq təşkilatların və universitetlərin proqramlarının rəsmi nümayəndəliyidir. Xarici ölkələrdəki ali məktəblərlə daha yaxından tanış olmaq üçün "AKİ İNTER" Böyük Britaniyanın, ABŞ-in, Avropa İttifaqının, Türkiyənin, Rusiyanın, Ukraynanın və Belarusun nüfuzlu universitetlərinin nümayəndələri ilə görüşmək imkanı təqdim edir.

"AKİ İNTER" şirkəti xarici ölkələrdə ali təhsil müəssisələri sahəsində ekspertdir. Sıx əməkdaşlıq sayəsində artıq şirkət bir çox xarici ölkələrin ali məktəbləri ilə eksklüziv müqavilələr imzalamışdır. Bu müqavilələr şirkətə tələbə qəbulu üzrə xüsusi səlahiyyətlər verir. Belə ki, xarici ölkələrdə uni-

versitetlərə qəbul olunmaq istəyən abituriyentlərin qəbul imtahanlarını vermək üçün həmin ölkəyə getməsinə ehtiyac yoxdur. Xarici ölkələrdə ali və orta məktəblərə qəbul Azərbaycandan çıxmadan və qəbul imtahanları vermədən "AKİ İNTER" vasitəsilə həll edilir. Xarici universitetdə təhsil almağı seçən abituriyentlərin üç arzusu budur: keyfiyyətli təhsil, təhlükəsizlik, rahat yaşayış və istirahət. Bundan başqa, "AKİ İNTER" şirkəti Avropa Biznes Assambleyası tərəfindən Ümumavropa dinamik inkişaf edən müəssisələr reyestrinə daxil edilmişdir. Biz Azərbaycan təhsil sahəsində təqdim olunan xidmət bazarını ciddi öyrənirik və "AKİ İNTER" beynəlxalq təhsil sahəsində yeganə şirkətdir. Şirkətin Ukraynada nümayəndəliyi vardır, burada əməkdaşlar tələbələrə təhlükəsizliyinə cavabdehdir və öz müştərilərinin meydana gələn bütün problemlərini həll edirlər. Abituri-

yentlər universitetlərə qəbul edildikdən sonra da şirkət müştərilərlə sıx əlaqə saxlayaraq etibarını qoruyub saxlayır, nüfuzunu artırır. "AKİ İNTER"-in nümayəndələri digər şirkətlərdən fərqli olaraq, pozitiv əhval-ruhiyyə və özləri haqqında hər cür informasiyanın verilməsində şəffafıqla seçilir. Bu gün biz şirkətimizin legitimliyindən və perspektiv işə yönəldiyimizdən tam əminik. Xüsusilə, qeyd etmək istəyirəm ki, bu gün Ukraynada 6 minə qədər azərbaycanlı tələbə təhsil alır ki, onların əksəriyyəti Kiyev, Xarkov, Dnepropetrovsk və Odessa universitetlərində oxuyurlar. Bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, "AKİ İNTER" dünyanın bir çox ölkələrinin məktəb və universitetlərlə əməkdaşlıq edərək, tələbələrə xaricdə təhsil almaq üçün əlverişli və təhlükəsiz şərait yaradır.

- Siz birinci il deyil ki, təhsil bazarındasınız. "AKİ İNTER"-in hansı üstünlükləri xarici ölkələrdə təhsil bazarı liderləri sırasında qalmağa imkan verir?

- Bəli, həqiqətən, heç də bütün şirkətlər öz fəaliyyətlərinin coğrafiyası ilə fəxr edə bilmir. Bu gün bizim arsenalda 73 ölkə və müxtəlif istiqamətlərdə 3 mindən artıq təhsil proqramı vardır. Bu ölkələrin ali məktəbləri ilə tərəfdaşlıq müştərilərimizə münasib qiymətlərlə geniş variant seçimi təklif etməyə imkan verir. İşimizin nəticəsi göz qabağındadır – minlərlə azərbaycanlı tələbə Avropa, ABŞ və MDB ölkələrinin universitetlərində və məktəblərində təhsil alır.

- "AKİ İNTER" uzun müddətdir ki, nüfuzlu və keyfiyyətli təhsil, etibarlılıq və təhlükəsizlik sinoniminə çevrilib. Şirkətiniz bu il hansı eksklüziv təkliflər təqdim edir?

- Tələbə qəbulu artıq elan edilmişdir. Bizə həm tam, həm də natamam orta məktəb təhsili olan abituriyentlər müraciət edə bilər. Xarici ölkələrin universitetlərində təhsil almaqla yanaşı, biz məktəbliləri həmin ölkələrin yay düşərgələrinə də göndəririk. Son vaxtlar Azərbaycanda Rusiya arasında siyasi, iqtisadi və mədəni əlaqələrin canlanması müşahidə edilir. Bu günə iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində iki ölkə arasında bir çox müqavilələr imzalanmışdır. Təhsil sahəsi

də istisna deyil, belə ki, "AKİ İNTER" Rusiya Federasiyasının ali məktəbləri: RF DİN Akademiyası, RF Ədliyyə Nazirliyinin Rusiya Hüquq Akademiyası, RF Prezidenti yanında Şimal-Qərb Dövlət Xidməti Akademiyası, Rusiya Gömrük Akademiyası, Rusiya FHN Universiteti, Sankt-Peterburq Dövlət Mülki Aviasiya Universiteti ilə eksklüziv müqavilələr bağlamışdır. Xüsusilə, qeyd etmək istəyirəm ki, adıçəkilən universitetlərin bir çox fakültələrinin məzunları zabit adını alacaqlar. "AKİ İNTER" bu ali məktəblərə 100% qəbula zəmanət verir.

- Xarici ölkələrdə azərbaycanlı abituriyentlərin ali məktəblərə qəbulu necə həyata keçirilir?

- Xarici ölkələrdə təhsil almaq qəbul imtahanları vermədən də mümkündür. Lakin bu heç də o demək deyil ki, abituriyent ümumiyyətlə imtahan vermir. Məsələn, İngiltərədə abituriyent universitetə daxil olmadan əvvəl hazırlıq kursları – iki illik A-Level və ya bir illik Foundation kurslarını bitirməlidir. İkinci daha çox yayılmışdır və Foundationa qəbul olmaq üçün IELTS imtahanı vermək və payızda (noyabrda) daxil olmaq üçün universiteti seçmək, yazda (martda) cavab gözləmək lazımdır. Və inanırı ki, cavab heç də həmişə müsbət olmur. Etiraf etmək lazımdır ki, Qərbin ali təhsil müəssisələrinin heç də hamısı əlavə hazırlıq kursu keçməyən tələbələri qəbul etmək istəmir. Bunun üçün Britaniya ali məktəblərinə qəbul üçün bir neçə yol vardır ki, onlardan biri yuxarıdakı adını qeyd etdiyim Foundation Year – universitetlərin nəzdində bir illik hazırlıq proqramıdır. Bu proqram qəbul elan edən univer-

sitetlərlə müştərək yaradılıb və yalnız hazırlıq kursu uğurla başa çatdıqda seçilmiş ali məktəbə qəbula zəmanət verir. Belə ki, Foundation Year-in diplomu bütün ali məktəblər tərəfindən tanınır və tələbə öz sənədlərini Britaniyanın daha 10 nüfuzlu universitetinə təqdim edə bilər. Əgər tələbə "AKİ İNTER"-ə müraciət edirsə, biz özümüz zəruri sənədlər paketini toplayıb, onun arzuladığı ali məktəbə göndəririk və həmin universitetə qəbul olmasına kömək edirik.

- Və yekun olaraq, şirkətinizin beynəlxalq təhsil məsələsində nüfuzunun hansı mükafatlarla təsdiqi barədə məlumat oxucularımıza maraqlı olar.

- Şirkətin beynəlxalq təhsil məsələlərində səlahiyyətli olması çoxsaylı mükafatlarla təsdiqlənir. Belə ki, 2011-ci ildə Oksford Direktorları Sammiti çərçivəsində keçirilən Sokrat adına ("Sokrat mərasimi") beynəlxalq mərasimdə beynəlxalq təhsil üzrə "AKİ İNTER" şirkətinin direktoruna beynəlxalq mükafatlar verilmişdir. Öz növbəsində, Avropa Biznes Assambleyası "AKİ İNTER" şirkətinin təhsil sahəsində keyfiyyət və menecmentdə qazandığı nailiyyətlərə və nöqsansız işgüzar nüfuzuna görə "İlin ən yaxşı müəssisəsi" («Best Enterprises of the Year») ali mükafata layiq görmüş və mənə "İlin top-meneceri" sertifikatı vermişdir. Avropa Biznes Assambleyasının Nominasiya Komitəsi şirkətə Avropanın mötəbər mükafatlarından birini – Kraliça Viktoriya adına eksklüziv Britaniya mükafatı olan The International Award «Queen Victoria Commemorative Medal» təqdim etmişdir.

Müəhibəni apardı: Nailə CABBAROVA

SOCAR neftin maya dəyərini açıqladı

"Əminlik ki, müəyyən müddətdən sonra neftin qiyməti yenə qalxacaq". Bu barədə SOCAR-ın sərmayələr və marketinq üzrə vitse-prezidenti Elşad Nəsirov İsvetçərinin

SRF kanalına müsahibəsində deyib.

"Neftin ən kəskin bahalaşması Ərəb-İsrail müharibəsində və ya İran Respublikası təsis olunanda yox, 1920-ci

ildə bolşeviklər Bakıya daxil olanda baş vermişdir, çünki o dövrdə dünya neft hasilatının bir hissəsi Bakının payına düşürdü. Biz əminlik ki, neftin qiyməti yenə qalxacaq", - deyə E.Nəsirov qeyd edib.

Jurnalistin "Neftin qiymətinin aşağı düşməsi sizi narahat edirmi" sualına vitse-prezident bu cür cavab verib: "Qətiyyəyən yox".

"Neftin qiyməti çox fərqli faktorlardan asılıdır, bu isə qiymət inkişafının proqnozlaşdırılmasını olduqca çətinləşdirir. Əlbəttə ki, iqtisadi məsələlər müəyyən rol oynayır, lakin ölkələrarası münasibətləri tənzimləyən siyasi amillərin də təsiri var. Neftin qiyməti 20 dollara düşsə bilər, lakin bu qiymət uzun müddət qalmaz, çünki neft sahəsinə yatırılan investisiyanın azaldıl-

ması hiss olunacaq. Bu gün bir sıra hasilatçıları nefti çox aşağı maya dəyəri ilə hasil edə bilər. Buna baxmayaraq, təklif yenə tələbat səviyyəsindən aşağı düşəcək", - deyə E.Nəsirov bildirib.

"BİZƏ ORTA HESABLA 20 DOLLARA BAŞA GƏLİR"

E.Nəsirov deyib ki, Azərbaycan neft hasilatının maya dəyəri 25 dollardan aşağıdır:

"Sırr deyil ki, biz nefti quruda və dənizdə hasil edirik. Neft hasilatının maya dəyəri də fərqlidir. Quruda köhnəlməmiş yataqlardan nefti hasil etmək, əlbəttə, dənizdə olan yeni yataqlardakı hasilatdan daha çox xərc tələb edir. Beləliklə, neftin hasilatı bizə orta hesabla 20 dollara başa gəlir".

Azərbaycanda ilk dəfə cins düyələrin ixracına başlanılıb

"Aqrokompleks Qəbələ" MMC Respublikada ilk dəfə olaraq cins düyələrin ixracına başlamışdır.

Bunu "Aqrokompleks Qəbələ" MMC-nin direktoru Oktay Nəgəyev bildirib. "İlk mərhələdə 32 baş cins düyə Türkmənistanı ixrac edilib və müqavilə şərtlərinə əsasən, ayda bir dəfə ixrac əməliyyatı aparılacaq. İxrac imkanlarımızın genişlənməsi ölkəmizə və yurta axınını sürətləndirəcək".

Oktay Nəgəyev bildirib ki, "Aqrokompleks Qəbələ" MMC "Gilan Holding" Aqrar-Sənaye Kompleksinə daxildir.

25 MİLYON MANAT İNVESTİSİYA YATIRILIB

Rayonun Vəndam kəndində yaradılan aqrar-sə-

naye kompleksinin ümumi sahəsi 26 hektardır. Buraya "Simmental" cinsindən olan 1750 baş heyvanın saxlanması üçün südlük və ətlük istiqamətli heyvandarlıq kompleksləri, müasir suvarma sisteminin tətbiqinə əsaslanan əkinçilik təsərrüfatı və aqroservis daxildir. Ümumi dəyəri 25 milyon manat olan bu layihənin icrasına İqtisadiyyat Nazirliyinin Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən 10 milyon manat güzəştli kredit verilib. Heyvandarlıq komplekslərində dünyada kənd təsərrüfatı texnikası istehsalında aparıcı müəssisələrdən olan Almaniyanın "GEA" şirkətinin tam avtomatlaşdırılmış havalandırma, suvarma, qidalandırma, istilik sistemi və digər ferma avadanlığı quraşdırılıb. İnəklərdən

gündə orta hesabla 25 litrə-dək süd alınır. Gətirilən heyvanlar artıq yerli iqlimə tam uyğunlaşıb.

Oktay Nəgəyev qeyd edib ki, Kompleksin fasiləsiz xammal bazasının təmin edilməsi məqsədilə Qəbələ rayonunda 1650 hektar ərazidə yem təsərrüfatı yaradılıb. Təsərrüfatda növbəli əkin sisteminin tətbiqi edilməsi nəticəsində kompleksin yem təchizatı tamamilə ödənilir. Əkin, biçin və bütün aqrotexniki işlərin aparılması üçün Almaniyadan və Hollandiyanın qabaqcıl şirkətlərinin istehsalı olan 17 adda 55-ə yaxın müasir kənd təsərrüfatı texnikası və aqreqatdan ibarət aqroservis təşkil olunub. Aqroservis traktor, kombayn, pnevmatik və sadə toxumsəpən aqreqatlar, piper, kultivator, vərdənə, disklər, mələ, dərmançılar, gübrə-səpən və digər ən müasir aqreqatlarla təchiz edilib. Görülən bütün işlər hesabına məhsuldarlığı göstəriciləri təxminən iki dəfəyədək artırılıb. Bu layihələrin həyata keçirilməsi respublika əhalisinin keyfiyyətli süd və ət məhsullarına olan tələbatının ödənilməsi ilə yanaşı, məhsul ixracını da genişləndirəcək. Aqrar-sənaye kompleksində 130-dan çox insan daimi işlə təmin olunub.

Moody's təsdiqlədi

Ötən həftə "Moody's" beynəlxalq reyting agentliyi öz hesabatında Bank Respublikanın "B2" uzunmüddətli reytingini təsdiqləyərək dəyişməz saxladı. Agentliyin bu qərarı 2015-ci ilin 1 dekabr tarixinə olan məaliyyə hesabatlarının göstəricilərinə əsaslanır. Bu barədə Bankdan bildirilib.

Agentliyin ekspertləri qeyd edir ki, yaranmış çətinliklərə baxmayaraq, 2015-ci ildə bank kapitallaşma səviyyəsini qoruyub saxlamışdır. Bankın məcmu kapitalı 20,4%, 1-ci dərəcəli kapitalı isə 13,8% təşkil edib.

Eyni zamanda, Bank dayanıqlığını təmin etmək məqsədilə 2015-ci ildə dividendlərin verilməsinə dayandıraraq ehtiyatların yaradılmasına xüsusi diqqət yetirmişdir. Buna əsasən agentlik qeyd edir ki, Bankın kifayət qədər valyuta ehtiyatları var, likvidlik dərəcəsi yüksək səviyyədədir ki, müştərilər qarşısındakı öhdəliklər istənilən vaxt yerinə yetirə bilər. Agentlik Bankın uzunmüddətli depozit reytinginin proqnozunun iqtisadi mühiti nəzərə alaraq dəyişə biləcəyini ehtimal edir.

Manatın devalvasiyası və mövcud iqtisadi duruma rəğmən Bank Respublika öz müştərilərinə tam və dolğun şəkildə xidmət göstərir, öz strategiyasını yeni şəraitə uyğunlaşdırmağa çalışır.

"Günay Bank" ötən il zərər edib

"Günay Bank" dekabr ayındakı 50%-ə yaxın devalvasiya şoku ilə böyük zərər edib.

"Günay Bank" ASC 2015-ci il 3 milyon 585 min 858 manat zərər ilə başa vurub.

Bankın maliyyə hesabatlarına görə, ötən il Bankın faiz gəlirləri 4 milyon 838 min 615 manat təşkil edib. "Günay Bank" qeyri-faiz əməliyyatları üzrə 6 milyon 738 min 564 manat zərər edib. Səbəb məzənnə dəyişməsi nəticəsində yaranan 6 milyon 825 min 478 manatlıq zərərdir. Bu zərərin 5 milyon 715 min 813 manatı 2015-ci ilin 4-cü rübündə yaranıb və bu da zərərin 21 dekabrda devalvasiya ilə bağlı olaraq yarandığına işarə edir. "Günay Bank" fevral ayındakı birinci devalvasiya nəticəsində 1 milyon 129 min 806 manat zərərə düşmüşdür.

"Günay Bank"ın məzənnə dəyişməsi nəticəsində itkiləri faiz gəlirlərindən belə yüksəkdir.

Bank 4-cü rübü 5 milyon 193 min 64 manat, 2015-ci il isə 3 milyon 935 min 272 manat əməliyyat zərəri ilə başa vurub. 349,414 min manat aktivlər üzrə mümkün zərərlərin ödənilməsi üçün xüsusi ehtiyatın yaradılmasına nəzərdə tutulduğundan Bankın zərəri 3 milyon 585 min 858 manat təşkil edib.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə "Günay-

Bank"ın cəmi aktivləri 95 milyon 904 min manat təşkil edib. Aktivlərin cəmi 683,4 min manatı xarici valyutada olub. O cümlədən, 94 milyon 436 min manatlıq xalis kreditlərin cəmi 406,8 min manatı xarici valyutada verilib. Buna qarşı, Bankın 34 milyon 711 min manatlıq öhdəliyinin 56%-i və ya 19 milyon 535 min manatı xarici valyutada olub. Öhdəliklərin yarısından çoxunun xarici valyutada olması, Bankda depozitlərin xarici valyutada yerləşdirməsi ilə bağlıdır. Belə ki, Bankdakı 20 milyon 263 min manat depozitin 18 milyon 872 min manatı xarici valyutada olub. Qısası, bank borcları xarici valyutada alıb, döviyyəyə isə manatda buraxıb. Bank depozit sahiblərinə pullarını qaytararkən xarici valyutayı almaq üçün daha çox manat tapmalıdır.

KAPİTALI "ƏRİYİR"

"Günay Bank" ASC 64 milyon 910 min manat nizamnamə kapitalına malik olsa da, yaranmış zərər səbəbindən Bankın cəmi kapitalı 61 milyon 192 min manata düşüb.

"Günay Bank"ın məqsədli ehtiyatları daxil 104 milyon 445 min manatlıq kredit portfelinin 2 milyon 218 min manatını və ya 2,12%-ni problemli kreditlər təşkil edib. Bank 13 milyon 868 min manat adi və məqsədli ehtiyata malik olub.

"Günay Bank" fiziki şəxslərə malikdir. Bankın rəhbəri İqtisad elmləri namizədi Mahmud Məmmədovdur.

Rusiyanın ən qiymətli şirkəti Qazprom oldu

Rusiyanın 2015-dəki ən dəyərli şirkətinin Qazprom olduğu bildirilib.

Rusiyanın xəbər agentliyi RIA-nın xəbərinə görə, Moskva və xarici birja məlumatları əsasında hazırlanan siyahıya görə, qaz nəhəngi Qazprom, 2015-ci ildə Rusiyanın ən qiymətli şirkəti olub. Dünyanın ən böyük neft

şirkətlərindən Rosneft ikinci, Sberbank isə üçüncü ən dəyərli şirkət olub.

Xəbərdə Qazpromun ötən il 44,3 milyard dollar, Rosneftin 37,3 milyard dollar və Sberbankın 30 milyard dollarlıq kapitallaşdırıldığına yer verilib. Xəbərdə həmçinin ilk on şirkətin arasında Lukoil,

Novatek, MMC Norilsk Nickel, Surgutneftegas, Magnet, VTB və Gazpromneft şirkətlərinin olduğu ifadə edilib.

Analitiklərə görə, Rusiyanın ən böyük 100 şirkətinin kapitalı ötən il 6,7 faiz azalaraq 402,7 milyard dollara geriləyib.

Dünya Bankı da neft proqnozunu aşağı saldı

Dünya Bankı, 2016-cı ilə dair xam neftin qiyməti proqnozunu 51 dollar-dan 37 dollara salıb.

Dünya Bankının hər üç aydan bir çap olunan "Əmtəə Bazarları Mənzərəsi Hesabatının" 2016-cı ilin yanvar sayında inkişaf edən iqtisadiyyatlarda davam edən yavaşlama, İranın ixracı gözləniləndən daha əvvəl başlaya biləcəyi, ABŞ-in neft istehsalçıları üçün müqavimətini qoruması və mülayim keçən qış mövsümü ilə əlaqədar tələb azalması ilə xam neft qiymətlərinin düşməyə davam etdiyi ifadə edilib. Hesabatda, 2015-ci ildə 47% geriləyən

xam neft qiymətlərinin 2016-da daha 27% düşəcəyi qeyd edilib və neftin barrellinin orta qiymət proqnozu 51 dollardan 37 dollara endirilib.

Hesabatın baş müəllifi, Dünya Bankının stajlı iqtisadçısı John Baffes, "Aşağı neft və əmtəə qiymətləri, yəqin ki, bir müddət bizimlə olacaq", - deyib

46 MILDAN 36-SININ QIYMƏT PROQNOZU AŞAĞI SALINIB

Dünya Bankı, eyni zamanda, digər əmtəə məhsullarına dair də qiymət gözləntiləri dəyişib. Başda Çin olmaqla, inkişaf edən bazar iqtisadiyyatı ölkələrində zəifləmənin əmtəə qiymətlərinə təzyiq etdiyi qeyd edilən hesabatda görə, 46 maldan 36-sının 2016-ya dair qiymət proqnozunu aşağı salınıb.

Dünya Bankının İnkişaf Gözləntiləri Qrupunun Direktoru Ayxan Köse məsələyə dair açıqlamasında, "Aşağı əmtəə qiymətləri iki uclu qılınc kimidir, idənci ölkələrdəki istehlakçılara fayda təmin edərkən, ixracatçı ölkələrdəki istehlakçılar zərər görürlər", - qiymətləndirməsini edib.

"Akkord" 800 min kvadratmetrlik mənzillər tikəcək

"Akkord Tikinti-Sənaye Korporasiyası" qarşısında 5 ildə 800 min kvadrat metr yaşayış sahəsinin olduğu 5 yeni yaşayış kompleksini tikməyi planlaşdırır.

Bunu jurnalistlərə "Akkord Sənaye Tikinti İnvestisiya Korporasiyası" ASC-nin Baş Direktoru Göksel Aybek bildirib.

"2010-cu ildən bəri mənzil tikintisini dayandırmışdıq. 2016-cı ildən mənzil tikintisini canlandırmaq istəyirik. Qarşıdakı 5 il üçün 5 yeni mənzil tikintisi layihəmiz var. 800 min kvadrat metrə yaxın mənzillər, 150 min kvadrat metr qeyri-yaşayış sahəsi tikilib istifadəyə veriləcəkdir. İlk tikinti işlərinə Biləcridə "Bazalt" yaşayış kompleksini tikməklə başlayacağıq. Sonra Novxanı, Mərdəkan, Hocasən və Badamdarda yaşayış komplekslərinin tikintisinə başlanılacaqdır. Bütün

torpaqlar özümüzə aiddir. Yeni torpaq sahələri almayacağıq".

"Akkord"-un yaşayış kompleksləri layihələri "Badamdar Kanyon", "Mərdəkan bağları", "Yeni Xocasən", "Novxanı Park" və "Bazalt" layihələridir. "Yeni Xocasən" Ağsəron rayonunun Xocahəsən kəndində 15 binadan ibarət yaşayış kompleksinə olacaqdır. 12 mərtəbədən ibarət olacaq binalarda 98 min kvadratmetr yaşayış sahəsinin olması planlaşdırılır.

NİSBƏTƏN BÖYÜYÜ NOVXANIDA TIKİLƏCƏK

"Akkord"-un digər bir layihəsi "Novxanı Park" layihəsidir. Bu layihə üzrə 7-9 mərtəbəli 54 binanın tikilməsi planlaşdırılır. Şəhərcikdə 215 min kvadratmetrə yaxın yaşayış sahəsinin olması nəzərdə tutulur.

"Mərdəkan bağları" layihəsi üzrə isə 5-6 mərtəbəli 15 binanın tikilməsi nəzərdə tutulur.

ƏN BÖYÜK LAYİHƏ BADAMDARDA OLACAQ

"Akkord" Sənaye Tikinti İnvestisiya Korporasiyası "Badamdar Kanion" adlı nəhəng mənzil tikintisi layihəsini də həyata keçirməyi planlaşdırır. Böyük Bakı ərazisində salınacaq yaşayış kompleksində 16-26 mərtəbəli 32 bina tikiləcəkdir. Binalarda 406 min kvadratmetrə yaxın yaşayış sahəsi olacaqdır. Bu da təxminən 5000 ətrafında mənzil deməkdir.

Bunlardan başqa, "Akkord" Biləcəri qəsəbəsində "Biləcəri Bazalt" layihəsini həyata keçirməyi planlaşdırır. Layihə üzrə 16 mərtəbəli 2 yaşayış binasının tikintisi nəzərdə tutulur.

Qeyd edək ki, "Akkord" son 10 ildə 3,5 milyard dollarlıq döviyyəyə malik olmuş nəhəng korporasiyadır. Şirkət 2005-2015-ci illərdə daşınmaz əmlak sahəsində 500 milyon dollar döviyyəyə malik olub.

Azərbaycanlılar ölümə görə 15,3 milyon manat sığorta haqqı ödəyib

2015-ci ildə 2014-cü ilə müqayisədə həyat sığortası bazarı 10,9% böyüyərək 116,5 milyon manat təşkil edib. Azərbaycan Sığortaçılar Assosiasiyasının məlumatına görə, 2015-ci ildə Azərbaycanda toplanmış 442,9 milyon manat sığorta haqlarının 26,3%-i və yaxud 116,5 milyon manatı həyat sığortasının payına düşüb.

Həyat sığortasındakı yığımların 59,3%-i və yaxud 69 milyon manatı həyatın yaşayış sığortasının, 26,3%-i və yaxud 30,7 milyon manatı istehsalatda bədbəxt hadisələrdən sığortanın, 13,1%-i və yaxud 15,3 milyon

manatı həyatın ölüm halından sığortasının, 1%-i və yaxud 1,2 milyon manatı əmək qabiliyyətinin sığortasının, cəmi 0,3%-i və yaxud 326 min manatı isə sağlamlıq xəstəliklərdən sığortanın payına düşüb.

İl ərzində həyat sığortası üzrə ödənişlərin məbləği isə 52,2 milyon manat təşkil edib. Bu da ümumi ödənişlərin 29%-ni təş-

kil etməklə, 2014-cü ilə nisbətən 1,8 dəfə çoxdur. Həyat sığortasında ödənişlərin 91,7%-i və yaxud 47,9 milyon manatı həyatın yaşayış sığortasının, 4,2%-i və yaxud 2,2 milyon manatı həyatın ölüm halından sığortasının, 4,1%-i və yaxud 2,1 milyon manatı istehsalatda bədbəxt hadisələrdən sığortanın, cəmi 14 min manatı isə sağlamlıq xəstəliklərdən sığortanın payına düşüb.

Hesabat dövründə həyat sığortası bazarında toplanmış hər 100 manat sığorta haqqı müqabilində 44,8 manat ödəniş edilib. 2014-cü ildə bu rəqəm 27,2 manat olub.

Həyatın ölüm halından sığorta - sığortalı və ya sığorta olunan öldükdə sığorta ödənişinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan sığortadır. Sığorta olunanın öldüyü halda faydalanan şəxsə sığorta ödənişi verilir.

Azərbaycanda 3 həyat sığortası şirkəti fəaliyyət göstərir: PAŞA Həyat, Atəşgah Həyat və Qala Həyat.

Ötən il "Paşa Həyat Sığorta" 54,5 milyon manat, "Atəşgah Həyat Sığorta" 39,1 milyon manat, "Qala Həyat Sığorta" isə 22,83 milyon manat sığorta haqqı toplayıb.

Öz zəhməti ilə həyat nərdivanında pillə-pillə yüksələn bir ziyalı insan bərsində geniş söhbət açmağı, onun ziya kəhəkşanından nurlu səhifələrlə dolu məqamları sadələməyi bu günün vacibəti hesab edirəm.

Bələ ki, Qusar rayonunun Köhnə Xudat Qazmalar kəndində dünyaya göz açan Bəybala müəllim həyatda əsas arzularından birini reallaşdıraraq Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət İnstitutunun aspiranturasında təhsilini davam etdirmiş, görkəmli alim V.V.Tarakanovun rəhbərliyi ilə informatika sahəsində namizədlik dissertasiyasını müvəffəqiyyətlə müdafiə etmişdir.

Metodist, redaktor, böyük redaktor, elmi-tədqiqat şöbəsində baş aparıcı mütəxəssis, elmi-metodik şöbədə bölmə müdiri kimi vəzifələrdə çalışan gənc alim bu illərdə elimi-tədqiqat işlərinə də xüsusi yer ayırır.

Bəybala müəllimin elmi-tədqiqat dünyası zəngin ensiklopediyaya bənzəyir. Azərbaycan bibliografik informasiya vasitələri arasında universal xarakterli, geniş əhatəli, şəxsi bibliografik vasitələr mühtüm yer tutur. Bu baxımdan Bəybala Ələsgərovun yaradıcı ziyalıları, müxtəlif elm adamlarına, şair və yazıçılara dair tərtib etdiyi bibliografik göstəricilərin Azərbaycan elm aləmində özünəməxsus yeri var.

Onun "Şəmsi Dəbəlbəyli - 90", "Paşa Qəlbınur - 50", "Sədaqət Kərimova - 50", "Elçin - 60", "Hidayət", "Zahid Xəlil" kimi bibliografik göstəriciləri beynəlxalq standartlara cavab verən vasitələrdir. Bu dəyərli elmi-metodik vasitələrdə Bəybala müəllim seçdiyi ziyalıların elmi dünyasına baş vurmış, onların vətənimizə bəxş etdiyi qiymətli əsərlərə, elmi işlərə oxucuları tanış etmişdir. Onun Zahid Xəlilə həsr olunmuş bibliografik vəsaiti ədəbiyyatşünaslıq sahəsinin bibliografik informasiya təminatında

Yanar ürəkli ziyalı

Vətənimizin füsunkar parçası, dilbər güşəsi, "Azərbaycanın şimal qapısı" adlandırılan, respublikamızdakı doqquz iqlimdən dördünün olduğu Qusar rayonu öz gözəlliyi ilə görənlərin könlünü oxşayır. Bu bərkətli torpağın sıx meşələri, başıqarlı Şahdağı, bol sulu bulaqları adamı valeh edir. Qusarın Azərbaycanı ana verdiyi ən gözəl töhfə isə qoynunda böyütdüyü, yetişdirdiyi ziyalı övladlarıdır.

Bu gün mən həmin torpağın yetişdirdiyi bir ziyalıdan söhbət açmaq istəyirəm. Oxuculara onun "Hidayət", "Nizami Cəfərov 50", "Boyalarda yaşayan

ömrü", "Elçin-60", "Görkəmli din xadimi, sülhməramlı elçi" və s. kimi qiymətli kitabları yaxşı tanışdır. İstər gözəl qələm sahibi, istərsə də nüfuzlu bir ziyalı kimi yaşadığı bölgədə şəxsiyyətinə hörmətlə yanaşılması, oxunaqlı kitabları, elmi-publisistik məqalələri, dolğun çıxışları onun bir mütəxəssis kimi yüksək peşəkarlığından xəbər verir. Söhbət, təbii ki, Beynəlxalq Nobel İnformasiya Mərkəzinin vitse-prezidenti, elmlər doktoru, respublika yazıçıları və jurnalistlər birliklərinin, "Samur" Ləzgi Milli Mərkəzi idarə heyətinin üzvü Bəybala Aydaş oğlu Əsgərovdan gedir.

mühüm rol oynayır. Bu vəsait şəxsi bibliografik göstəricilər sistemində aid olub, Azərbaycan bibliografiya elminə bir töhfədir.

Bəybala müəllim öz araşdırmalarında elmin müxtəlif sahələrinə dair tədqiqat işi aparmış ziyalıları haqqında yazmağı sevir, onlar haqqında digər görkəmli insanların da söylədiklərinə öz kitablarında yer ayırır. Bu baxımdan onun əməkdar elm xadimi, Azərbaycan M.E.A.-nın müxbir üzvü, filologiya elmləri doktoru, professor, Atatürk Mərkəzinin müdiri, Milli Məclisin Mədəniyyət məsələləri daimi komitəsinin sədri Nizami Cəfərov haqqında yazdığı vəsait çox diqqətə layiqdir. Bu kitabda görkəmli alimin nəşr olunmuş əsərləri ilə yanaşı, Nizami Cəfərov haqqında elm və mədəniyyət xadimlərinin fikirləri də toplanmışdır.

Bəybala müəllimin qələmə aldığı, topladığı materiallardan ibarət göstəricilər Beynəlxalq standartlara cavab verir. Onun hər yeni işi müasir bilgilərlə zəngindir. Təkrarçılığı sevməyən alimin hər yeni vəsaiti yeniliklərlə zəngin olur. Görkəmli ziyalı, ictimai-dövlət xadimi, çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, Azərbaycanın məşhur yazarı İlyas Əfəndiyevin oğlu Elçin haqqında olan bibliografiya da Azərbaycan bibliografiya elmində irəli atılmış bir addımdır. Vəsait hazırlanarkən ABŞ, İngiltərə, Almaniya və Türkiyənin bu sahədəki təcrübəsindən istifadə olunmuşdur. İlk dəfədir ki, elmi rəy və əsərlərinin nəşri haqqında məlumat kitaba əlavə olunub. Elmi rəy Türkiyənin, əsərlərinin nəşri haqqında qısa məlumat isə Almaniyanın təcrübəsindən götürülmüşdür. Xarici dillərdə olan materialların verilməsi ABŞ, çoxlu köməkçi göstəricilərin əlavə edilməsi isə İngiltərə təcrübəsinə əsaslanır. Bəybala müəllim görkəmli ziyalı Elçinin bəddi əsərlərinin nəşri

haqqında materialları xronoloji qaydada əvvəlcə Azərbaycan, sonra rus dilində vermişdir.

Bəybala Ələsgərovun tədqiqatları təkcə bibliografik vəsaitlərdən ibarət deyil. O həmçinin gözəl araşdırmaçı, vətənin tarixini bilən xalqımızın adət-ənənələrini, mentalitetini dərinlən öyrənib, canı-dildən istəyən, qiymətləndirən etnoqrafıdır.

Anadan olduğu Qusar rayonunun ziyalı şəxslərinin işıqlandırıldığı "Qusarın şanlı övladları" kitabında müəllif onu boya-başa çatdıran o münbit torpağın yetişdirdiyi alim və ziyalıların, iş adamlarının, idmançıların respublika həyatının müxtəlif sahələrində qazandıqları mühüm nailiyyətlərdən söhbət açmışdır. Kitabda texnika elmlər doktoru, professor Kamal Abdullayev, Rusiya Federasiyasının Enerji İnformasiya Beynəlxalq Akademiyasının akademiki Ağavərdiyev Ağavərdi, 25-dən çox elmi əsərləri olan, "Funksiyaların sferik ortalarla yaxınlaşması" mövzusunda dissertasiyası ilə tanınan Səmayə Əfəndiyeva, "Samur" MM-in Ali Məclisinin və Rəyasət heyətinin üzvü Meyvəddin Hacıyev, Azərbaycan dövlətçiliyində müstəsna rolunu alan savadlı vəkil Asya Manafova və digər ziyalıların həyat yolu öz əksini tapmışdır.

Bəybala müəllim bu araşdırmaları etdikcə öz doğma Qusarının tarixini, dövlətini, bu gününü bir daha araşdırmış və bu araşdırmaları apardıqca da bir daha bu əsrarəngiz diyara vurulmuşdur. Doğma qusarlılarının yeni nailiyyətlərini də bu kitabda əks etdirməyə çalışır. Əminəm ki, tezliklə işıq üzü görəcək olan bu kitabda da Qusarın yaşlı və cavan ziyalıların təcrübələri geniş işıqlandırılacaq.

Respublikamızdan kənarda 250-dən çox məqaləsi çap olunmuş, 17 iri həcmli kitabı işıq üzü görmüş, monografiyalı beynəlxalq standartlara

uyğun çap olunmuş Bəybala müəllim həmçinin Ümumdünya Nobel Mükafatları Komitəsinin Beynəlxalq Nobel İnformasiya Mərkəzinin həqiqi üzvüdür. O, bu qrupun işlərini layiqincə təmsil edir. Bu sahədəki fəaliyyətinə görə dəyərli ziyalı 1996-cı ildə xüsusi medalla təltif edilmiş, 2013-cü ildən isə yüksək işgüzarlığına görə Beynəlxalq Nobel İnformasiya Mərkəzinin vitse-prezidenti seçilmişdir. Elə həmin ildə o gərgin əməyi sayəsində uzun illər yaradıcılıq axtarışlarının nəticəsi olaraq doktorluq dissertasiyasını müvəffəqiyyətlə müdafiə etmişdir. Respublika yazıçıları və jurnalistlər birliklərinin üzvü olmaqla bərabər, o, "Samur" Ləzgi Milli Mərkəzi idarə heyətinin üzvüdür.

Çox sadə, xoşşifət ailə sahibi olan Bəybala müəllim Respublika Ağsaqqallar Şurasının üzvü kimi ictimai işlərdə də çalışır.

Mən hesab edirəm ki, Bəybala müəllimin bu qədər çoxşaxəli sahələrdə yorulmadan fəaliyyət göstərməsi, dövlətimizin beynəlxalq səviyyədə tanınması üçün ürəkdan çalışması Bəybala müəllimin vətəninə olan sevgisindən, onun keçmişini dərinlən bilməsindən, tükənməz savadından irəli gəlir.

Mən Bəybala müəllimin həmyerlisi kimi fəxr edirəm ki, o Azərbaycan vətəndaşı kimi var qüvvəsini, səy və bacarığını, bütün şüurlu həyatını xalqımızın, dövlətimizin tərəqqisinə həsr edir. Hər işində ulu Tanrıya, müdrik xalqımıza, böyük öndər olan Heydər Əliyevin siyasətini uğurla davam etdirən "Mən daim qusarlılarla olacağam və biz birlikdə böyük işlər görəcəyik" deyəni möhtərəm prezidentimiz İlham Əliyev cənablarına arxalayı.

Ağayeva Bəsinə Abdolvahab qızı, Sumqayıt Şəhər "Təfəkkür" liseyinin Əməkdar müəllimi

"Dollarla kredit götürənlərə güzəştlərin edilməsi maliyyə intizamını poza bilər"

Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) sədri Elman Rüstəmov banklardan dollarla kredit götürənlərə güzəştlərin edilib-edilməyəcəyi məsələsinə münasibət bildirib.

E.Rüstəmov deyib ki, "Hökumətdə komanda mövqeyi ondan ibarətdir ki, bu, maliyyə intizamını poza bilər".

"Yəqin ki, bank sektorunun restrukturizasiyası proqramı çərçivəsində baxacağıq ki, banklara yardım vasitəsilə necə edək ki, banklar bu işin öhdəsindən gələ bilsinlər. Dövlətin banklara yardım proqramı çərçivəsində bankların bu istiqamətdə nə iş görə biləcəyinə baxmalıyıq. Yəqin ki, bunu banklarla və beynəlxalq ekspertlərlə müzakirə edəcəyik", - deyə E.Rüstəmov bildirib.

PAŞA Bank tərəfindən Azercell-in Tələbə təqaüdü proqramının qalibləri üçün kartlar verildi

Azərbaycanın ən iri banklarından biri – PAŞA Bank Azercell Telecom-un 2015-ci il Tələbə təqaüdü proqramının qalibləri üçün kartların emitenti qismində çıxış etdi. Bu proqramın məqsədi təlimdə seçilən istedadlı tələbələrə dəstək verilməsidir və onların bir peşəkar kimi formalaşmasına köməklik göstərilməsidir.

Buraxılmış PAŞA Bank kartlarının vasitəsilə final müsabiqələrinin yekunlarına görə seçilən 24 tələbə ali təhsil müəssisələrində öz təhsillərini başa çatdırana qədər Azercell Telecom-dan 200 manat məbləğində aylıq təqaüd alacaqlar. Bakı Dövlət Universiteti, Dövlət İdarəçilik Akademiyası, "Qafqaz" Universiteti, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin və paytaxtımızın digər ali təhsil müəssisələrinin tələbələri ilə yanaşı, Gəncə, Lənkəran, Mingəçevir və s. şəhərlərdə yerləşən ali təhsil müəssisələrinin nümayəndələri bu proqramın qalibləri olublar.

PAŞA Bank-in Korporativ kommunikasiyalar departamentinin direktoru Sona Abbasovanın sözlərinə görə, Bank bu layihəni dəstəkləməyə və təmənnəsiz şəkildə qalib tələbələrə təltif edilən kartların emitenti qismində çıxış etməyə şadlıq.

"PAŞA Bank Azərbaycanın ən böyük banklarından biri kimi, həm də öz təqaüd proqramını həyata keçirir və onun çərçivəsində hər il istedadlı, ictimai cəhətdən fəal, yüksək elmi göstəriciləri nümayiş etdirən tələbələri təşviq edir. Həm PAŞA Bank-in, həm də Azercell Telecom-un həyata keçirdiyi proqramları birləşdirən cəhət ondan ibarətdir ki, biz ən yaxşı tələbələrə həvəsini artırmaqla, onların təşviq olunmasına can atırıq və bununla da, bilik və təcrübələri Azərbaycanın gələcək uğurlu inkişafına xidmət edəcək gələcək nəslin yüksək vətəndaş məsuliyyətini formalaşdırırıq", - deyə S.Abbasova vurğulayıb.

Bakcell şirkəti ƏlfəCIN layihəsinin uğur göstəricilərini paylaşır

Azərbaycanın İlk Mobil Operatoru və Aparıcı Mobil İnternet Proвайderi Bakcell şirkəti ölkənin öncül gənclər təşkilatlarından olan Xəzər İntellektual Gənclər Klubu ilə birgə əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirdiyi ƏlfəCIN adlanan intellektual layihəsinin ilk ilinə yekun vurub.

ƏlfəCIN layihəsinin əsas məqsədi intellektual oyunlar həərkatını genişləndirmək, gənclərin asudə vaxtının səmərəli təşkilinə nail olmaq, onların intellektual potensialını üzə çıxarmaq, təhsildə yeni uğurlarına yol açmaq, "Azərbaycan gəncliyi 2011-2015-ci illərdə" Dövlət Proqramının icrasına ictimai və biznes sektorunun töhfəsini təmin etmək idi.

ƏlfəCIN layihəsi çərçivəsində son bir il ərzində Bakcell və Xəzər İntellektual Gənclər Klubu yeniyetmə və gənclər üçün intellektual oyunlar üzrə bir çox turnirlər təşkil ediblər. Onlar arasında hər il ənənəvi olaraq təşkil olunan Ağıl Oyunları Festivalı, Azərbaycan Kuboku, Azərbaycan Superkuboku, İntellekt Marafonu Festivalı və digər yarışları qeyd etmək olar.

Bu layihədən Azərbaycanın 18 regionu daxil olmaqla ümumilikdə 12.000-ə yaxın yeniyetmə və gənc faydalanıb. Layihə çərçivəsində intellektual oyunlar üzrə 15-dən çox turnir təşkil olunub. ƏlfəCIN layihəsi biznes, dövlət və ictimai sektorun birgə səyləri nəticəsində geniş kütləyə çatdırılıb və gənclərin maarifləndirilməsində önəmli sosial hadisəyə çevrilib.

Bakıdan Yaponiyaya yeni yükdaşıma reysi açılıb

Yükdaşıma və çarter reyslərini təşkil edən "Silk Way West Airlines" aviaşirkəti yanvarın 24-də ilk dəfə Bakıdan - Heydər Əliyev Hava Limanından Yaponiya-nın Komatsu şəhərinə birbaşa yükdaşıma reysi həyata keçirib.

Aviaşirkətdən verilən məlumata əsasən, dünyanın yola düşən "Boeing 747-8F" tipli təyyarə bu gün Komatsuya çatıb. "Bu istiqamətdə reys həftədə iki dəfə təşkil olunacaq. İlk yükdaşıma reysi ilə Bakıdan Yaponiyanın Komatsu şəhərinə 34 ton kommersiya məhsulu ixrac olunub".

Qeyd edək ki, Komatsu hava limanında ilk reysin qarşılanma mərasimində Azərbaycanın Yaponiyadakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfəri Gürsel İsmayilzadə də iştirak edib.

Sevgililər günü münasibətilə xüsusi ayləncəli proqram keçiriləcək

14 fevral 2016-cı il tarixində "Excelsior Hotel & Spa Baku" otelinin "Belvedere" restoranında sevgililər gününə həsr olunmuş xüsusi ayləncəli proqram keçiriləcək. Qonaqlar üçün maraqlı sürprizlər nəzərdə tutulub. Proqrama canlı musiqi, 4 növ yemək, limitsiz içkilər, çay və qəhvə daxildir. Xüsusi proqramda bir nəfər üçün iştirak qiyməti 49 AZN təşkil edir. "Excelsior Hotel Baku" otelinə 012 496 80 00 telefon nömrəsinə zəng vuraraq rezerv etmək mümkündür.

"Excelsior Hotel & Spa Baku" AtaHolding Şirkətlər Qrupuna daxildir və 2005-ci ilin avqust ayından fəaliyyət göstərir. "Excelsior Hotel Baku" mehmanxanası 1 "İmperial" lüks, 2 "Royal" lüks, 4 "Crown" lüks, 45 "Heritage" de-luks, 9 "Duke" standard otaqlar, iclas otaqları və biznes mərkəzləri, restoranlar, "Aura" sağlamlıq mərkəzindən və s. ibarətdir.

Azərbaycanda ilk – avtomobillərin təhlükəsizliyini təmin edən cihaz təqdimatı olundu

"Yarandığımız gündən əsas məqsədimiz Azərbaycanı rəqəmsal exosistemi inkişaf etdirməkdir". Bu sözləri "Avtomaks" cihazının təqdimat mərasimində Azercell-in Strateji Partnyorluq və Müştəri Kanalları departamentinin direktoru İmran Bağirov bildirib.

O qeyd edib ki, ağıllı telefonlar, CihazdanCihaza (M2M) və sürətli internet texnologiyalarının inkişafı bizim həyatımızın standartlarını dəyişib və bu proses daha da sürətli şəkildə irəliləyir. Bu cihazlar insanların bir-biri ilə əlaqəsini təmin edən cihazdan daha çox insanın gündəlik köməkçisinə çevrilib. İmran Bağirov, "Biz artıq növbəti mərhələyə qədəm qoyuruq. Çünki bu gün yalnız kod səviyyəsində qalmaq, əllə tutula bilən cihaz səviyyəsinə keçirik. Düzüdü, bundan əvvəl də müəyyən cihazlar olub. Amma bugünkü cihaz fərqlidir. Bunun əsas özəlliklərindən biri isə sturt-up-ların, gənclərin özlərinin hazırladığı bir cihaz olmasıdır. Bu layihənin ərəsəyə gəlməsi üçün heç kim bizə milyonlar da verməyib. Bu, sırf gənclərin öz əziyyətləri və istəkləri əsasında mümkün olub", - deyə əlavə edib.

"Bir sturt-up-dan bir məhsula gədən yol" - biz başlanğıcımızı belə götürdük", - deyən Sumaks şirkətinin direktoru Cavid Məmmədov yarandığı gündən əsas hədəflərinin yerli texnoloji cihazlar istehsal etmək olduğunu bildirib: "Yeni layihə Azərbaycan bazarında böyük rəqabət potensialına malikdir. Çünki Avtomaks tam yerli məhsuldu və buna görə də qiyməti xaric-

dən götürülən oxşar cihazlardan kifayət qədər fərqlənir. Bundan əlavə, Avtomaks daha çox funksiyaya malikdir. Ümumilikdə, "Sumaks"ın əsas fəaliyyət dairəsi ilk yerli təhlükəsizlik, komfort və idarəetmə sistemləri yaratmaqdan ibarətdir. Şirkət ilkin olaraq Ağıllı Ev texnologiyasını yaradıb. İndi isə avtomobillərin təhlükəsizliyi üçün nəzərdə tutulmuş Avtomaks cihazı ilə fəaliyyətini davam etdirir. "Sumaks" dünya təcrübəsində istifadə olunan yüksək texnologiyalardan yararlanmaqla Azərbaycana məxsus olan

cihazların yerli istehsalını təşkil edir".

Tədbirdə cihaz haqqında da geniş məlumat verilmişdir. Azərbaycanda bir ilk olan "Avtomaks" cihazının əsas məqsədi avtomobilin təhlükəsizliyini təmin etmək və ona nəzarəti həyata keçirməkdən ibarətdir. "Avtomaks" qurğusu avtomobil və sürücü haqqında əsas məlumatları yadda saxlayır. Bura maşının markası, buraxılış ili, texniki vəziyyəti, o cümlədən, sürücünün şəxsiyyəti haqqında zəruri bilgilər daxildir.

Avtomaks maşınla əlaqə-

MƏTANƏT

TƏSƏRRÜFAT SUBYEKTLƏRİ RƏHBƏRLƏRİNİN NƏZƏRİNƏ!

Azərbaycanda sahibkarlığın inkişafına kömək göstərmək, iqtisadiyyatda, o cümlədən hesabatlıqda şəffaflığın artırılması, maliyyə vəsaitlərindən səmərəli və təyinatı üzrə istifadə edilməsi, büdcəyə və büdcədənkenar fondlara ödəmələrin düzgünlüyünün təmin olunması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının mövcud qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq, aşağıda göstərilən təsərrüfat subyektləri illik maliyyə (mühasibat) hesabatlarının düzgünlüyünü auditor rəyi ilə təsdiq etdirməlidirlər:

1.	Banklar və digər kredit təşkilatları	"Banklar haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 16 yanvar tarixli 590-IIQ nömrəli Qanununa (maddə 8, 9 və s.) əsasən;
2.	Səhmdar cəmiyyətləri	Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə (m. 107.6) əsasən;
3.	Siğorta təşkilatları və cəmiyyətləri	"Siğorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2007-ci il 25 dekabr tarixli 519-IIIQ nömrəli Qanununa (m. 74) əsasən;
4.	Investisiya fondları	"Investisiya fondları haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2010-cu il 22 oktyabr tarixli 1101-IIIQ nömrəli Qanununa (m. 26) əsasən;
5.	Maliyyə-sənaye qrupları	"Maliyyə-sənaye qrupları haqqında" Azərbaycan Respublikasının 1996-cı il 10 iyun tarixli 123-IQ nömrəli Qanununa (m. 16) əsasən;
6.	Məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər	Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə (m. 91.4) əsasən;
7.	Fond və birjalar	Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə (m. 115.3) əsasən;
8.	Qiymətli kağızların emitentləri	Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə (m. 1078) əsasən;
9.	Büdcədənkenar fondlar	Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə (m. 115) əsasən;
10.	İctimai əhəmiyyətli qurumlar	"Mühasibat uçotu haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 29 iyun tarixli 716-IIQ nömrəli Qanununa (m. 12) əsasən;
11.	Bələdiyyələr və bələdiyyə müəssisələri	"Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında" Azərbaycan Respublikasının 1999-cu il 7 dekabr tarixli 772-IQ nömrəli Qanununa (m. 10, 13) əsasən;
12.	Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş və icmal) hesabatlar təqdim edən hüquqi şəxslər (holdinglər)	"Mühasibat uçotu haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 29 iyun tarixli 716-IIQ nömrəli Qanuna (m. 12) əsasən;
13.	Təbii inhisar fəaliyyəti subyektləri	"Mühasibat uçotu haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 29 iyun tarixli 716-IIQ nömrəli Qanuna (m. 12) əsasən;
14.	Siyasi partiyalar	"Mühasibat uçotu haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 29 iyun tarixli 716-IIQ nömrəli Qanuna (m. 14.6) əsasən.

Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası təsərrüfat subyektlərini auditdən keçmək barədə qanunvericiliyin tələblərinə riayət etməyə çağırır. **Sərbəst auditorlar və auditor təşkilatları** barədə məlumatları Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının internet sahifəsindən (<http://www.audit.gov.az>) əldə etmək mümkündür.

Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası

Mətbuatda reklam

(əvvəli ötən sayımızda)

Mətbuatda reklamın səmərəliliyinin artırılması üsulları dedikdə onun imkanlarından maksimum istifadə edilməsi başa düşülür. Bura aiddir: yerləşmə kontekstinin optimal seçimi; yerləşməyə uyğun olaraq həftənin optimal vaxtının və gününün seçimi; zolağın və ya zolaqdakı yerin optimal seçimi; nəşrin əlavə imkanlarının seçimi (tematik əlavələr, VIP-abunə, göndərilmələr, stikerlər, yəni etiketlər, qoyuluşlar və s.)

Bəzi xarici ölkələrdə mətbuatda reklam xərcləri reklama sərf olunan bütün vasitənin az bir hissəsini təşkil edir. Azərbaycan da bu reklam növü inamla sürət götürür. Reklam elanlarının dərc edilməsi üçün qəbul edilən ictimai-siyasi və ixtisaslaşdırılmış nəşrlərin sayı ildən-ilə artır.

Mətbuatda reklamın potensial alıcılarının arzu olunan qrupuna nail olunması üçün ən münasib nəşrləri seçmək lazımdır. Bunun üçün hər şeydən əvvəl qəzet, jurnal və tiraj daxil olmaqla onların müxtəlif növ əlavələrinin siyahısını tərtib etmək vacibdir.

Çap nəşrlərinin çoxluğu içərisindən təqdim olunan əmtəələrin (xidmətlərin və s.) reklamı üçün istifadə edilməli olan nəşrləri seçmək lazımdır. Hər hansı bir nəşrin son iki-üç nömrəsində ən mühüm materialı oxuyaraq, sizin reklam etdiyiniz əmtəənin potensial alıcılar üçün nə qədər maraqlı olduğunu haqqında fikir demək olar.

Xüsusi ticarət, sənaye və peşəkar dairələr üçün nəşrlər

haqqında söhbət gedən zaman çap nəşrlərinin oxucu auditoriyasını öyrənmək vacibdir. Məsələn, ümumi istiqamətli tibb jurnallarına on minlərlə həkim nail ola bilər, halbuki təbabətin xalis xüsusi bölməsinə həsr olunmuş dövrü nəşri mindən az həkim oxuyur. Lakin bunlar məhz elə adamlardır ki, onları reklamla əhatə etmək arzu ediləndir.

Planlaşdırılan reklam şirkəti çərçivəsində istifadə edilmək üçün seçilən nəşrlərin üstünlüklərinin qiymətləndirilməsi, çox halda sağlam düşüncəyə əsaslanır. Lakin riyazi müqayisə metodu mövcuddur. Bu metod reklam şirkətinin ilkin planlaşdırılması mərhələsində faydalı olur. Konkret məlumatın netto-satış göstəricisini və onda reklam zolağının (səhifəsinin) dəyərini götürərək, sadə düsturun köməyi ilə min nəfər oxucunu hesablamaqla reklamın dəyər

göstəricisini almaq olar:

$$R_k = R_z / T \times 1000$$

Burada R_h oxucunu hesablamaqla reklamın dəyər göstəricisi, manatla; R_z konkret nəşrdə reklam zolağının (səhifəsinin) dəyəri, manatla; T nəşrin netto-satış göstəricisi (nəşrin tirajı), nüsxə.

Lakin bu göstərici heç də həmişə etibarlı və dəqiq istiqamət ola bilməz, çünki zolaqların ölçüləri müxtəlif növlərdə müxtəlifdir və bundan əlavə, müəyyən nəşrlərin oxucu auditoriyaları reklam olunan əmtəələrin potensial alıcılarının payına görə əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənə bilər. Reklamın yerləşməsi üçün nəşrin seçilməsi zamanı onun dövriliyi əhəmiyyətli rol oynayır. Sütka ərzində gündəlik qəzeti tullaırlar. Yerli həftəlik qəzetə və ya həftəlik jurnala çox zaman bir neçə dəfə müraciət edirlər və yeddi gün qoruyub saxlayırlar. Aylıq jurnallar

(davamı var)

F.M. QARAYEV,
BDU-nun dosenti

Bioloji Təbabət Klinikası
Almaniya - Azərbaycan

Üstünlükləri:

- Özünübərpa və müdafiə mexanizmlərinin pozulmuş funksiyalarının bərpası
- Xəstəliyin deyil xəstənin müalicəsi
- Yalnız təbii tərkibli potensiyalaşdırılmış dərman preparatlarından istifadə

MÜAYİNƏLƏR:

- Avtomatlaşdırılmış müasir laboratoriya vasitəsilə biokimyəvi, hematoloji, klinik analizlər
- Çoxfunksiyalı, məsafədən idarə olunan rəqəmsal rentgen vasitəsilə onurğa, sümük- oynaq xəstəliklərinin müayinəsi
- Qaranlıq sahəli mikroskop vasitəsilə qanın funksional və keyfiyyət analizi
- 4D rejimli USM aparatı vasitəsilə ginekoloji, baş- beyin və qanın boşluğunun müayinəsi
- KT (kompüter tomoqrafiya)
- İkienişli-rentgenoloji densitometr vasitəsilə sümük-oynaq xəstəliklərinin müayinəsi (osteoporozun erkən aşkarlanması)
- Videoendoskopiya (bronxoskopiya, qastroskopiya, kolonoskopiya, kolposkopiya)
- AFGEN Genetik diaqnostika mərkəzi (Türkiyənin Ege Universitetinin professoru Afq bərdəlinin rəhbərliyi ilə fəaliyyət göstərən müasir laboratoriyada bütün növ genetik xəstəliklərin dəqiq analizləri aparılır)
- BRD (biorezonans diaqnostika)- vasitəsilə virus və qurd xəstəliklərinin müayinəsi və müalicəsi
- EEQ -beyin hüceyrələrinin aktivliyi öyrənilir
- PZR laboratoriya aparatı vasitəsilə dəqiq və keyfiyyətli analizlər
- Elektromiografiya – periferik sinir sistemi xəstəliklərinin diaqnostikasi və oxşar xəstəliklərlə differensial diaqnostikasi aparılır.

MÜALİCƏLƏR:

- Plazmaferez
- Homeosiniatriya
- Ozonoterapiya
- Hidrokolonoterapiya
- Drenaj terapiya
- İynəbatırma (akupunktura)
- Tibbi kosmetologiya
- Şərq təbabəti ilə müasir təbabətin sintezi Biopunktura
- Osteopatiya
- Manual terapiya
- Autohemoterapiya
- Hirudoterapiya

Müasir aparatura ilə təchiz olunmuş müasir fizioterapiya şöbəsində ESWT, WINPLATE, Lazer, Maqnit aparatlarıyla elektroterapiya, Reabilitasiya, Massaj, Kinezioterapiya müalicələri aparılır.

"BiolojiTəbabət"klinikasi
Ünvan: 3-cü mkr. Pişəvari küç., 110
("Memar Əcəmi" metro stansiyasının yaxınlığı)
Telefon: (012) / (070) **430 89 89**
(050) / (055)
e-mail: bioklinik@biolojitetababataz

KİVDF Novruz Bayramı münasibətilə keçirəcəyi
fərdi jurnalist yazıları müsabiqəsi elan etmişdir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu "Azərbaycan Respublikasında kütləvi informasiya vasitələrinin inkişafına dövlət dəstəyi Konsepsiyası" ilə müəyyən edilmiş dövlət dəstəyinin prioritet sahələrinə uyğun olaraq aşağıdakı istiqamətlər üzrə jurnalist yazılarının müsabiqəsini elan edir:

No	İstiqamətin adı
1	Fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi
2	İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığın artırılması
3	Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi
4	Azərbaycan Respublikasının dünya birliyinə inteqrasiyası, region ölkələri və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi
5	Qaçqın və məcburi köçkünlərin, əhalinin sosial cəhətdən qayğıya ehtiyacı olan təbəqələrinin problemlərinin həlli ilə bağlı həyata keçirilən tədbirlərin işıqlandırılması
6	Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği
7	Azərbaycançılıq ideyasının təbliği

8	İnformasiya və kommunikasiya texnologiyalarının inkişaf etdirilməsi
9	Diaspor quruculuğu, lobbicilik və dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi
10	Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası münasibətlərin inkişaf etdirilməsi
11	Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması
12	Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi
13	Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi
14	Uşaq və gənclərin fiziki və mənəvi inkişafı
15	Gənclərin milli mənlik şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi

Müsabiqə elan olunan gündəkdən ən azı 1 (bir) il müddətində kütləvi informasiya vasitələrində (qəzet, jurnal və informasiya agentliklərində) fasiləsiz çalışan şəxslər müsabiqədə iştirak edə bilərlər. Hər istiqamət üzrə 6 qalib müəyyən edilir
I yer üçün bir nəfər (500 AZN)
II yer üçün iki nəfər (400 AZN)
III yer üçün üç nəfər (300 AZN)

Müsabiqəyə təqdim olunan yazılara aid tələblərlə www.kivdf.gov.az saytında tanış ola bilərsiniz.

Əlaqə telefonları:
(012) 397 19 45; (012) 397 19 41;
Elektron ünvan: info@kivdf.gov.az, kivdf.info@gmail.com

IDEAL DİZAYN
Daimi tərəfdaşınız

Ofis mebeli və layihələr

- Metal dolablar
- Metal stellaj sistemi
- Metal tumbalar
- Metal seyfər
- Metal masalar

Tel.: 012 480 37 55
E-mail: office@idealdizayn.az
www.idealidizayn.az

Təsisçi:
akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ
Baş redaktor: Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:
Akif Musayev, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacıadə, Ədalət Muradov,
Elşad Səmədzadə, Müşfiq Atakişiyev, Mirdamət Sadıqov, Mehriban Alişanova,
Xanhüseyn Kazımlı, Məhiş Əhmədov, Amil Məhərrəmov, Rüfət Quliyev,
Mirqasım Vahabov, Süleyman Qasımov, Cahangir Qocayev.

Kompyuter
mərkəzinin direktoru:
Oqtay ORUCLU
oktay_oruc@mail.ru

Redaksiyanın ünvanı:
Əliyər Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: 566-09-60
Ünvanı şöbə: 514-14-27 (fax)
Mühasibatlıq: 566-63-08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir.
"İQTİSADIYYAT" qəzetinin kompyuter mərkəzində yığılmış və sahifələnməmiş, "Zaman-Azər" MMC firmasının mətbəəsində çap edilmişdir.
Lisensiya: 022201 İndeks: 0355 Tiraj: 3400